

308901

అమృతాంజనం

ANDHRA PATRIKA

PUBLISHED EVERY WEDNESDAY

ప్రతిబుధవారమున బ్రకటింపబడును.

ఒరు లేయవి యొనరించిన ! నరనర ! యప్రియము తనమనంబున కగుచు దా !
నొరులకు నవిసేయకునికి ! పరాయణము పరమధర్మ పథముల కెల్ల ! మహాభారతము.

Madras 1916.

మదరాసు ౧౯౧౬ వ సంవత్సరము.

అమృతాంజనం

VOL. 9.

సంపుటము-౯

WEDNESDAY, OCTOBER 11.

అక్టోబరు నెల ౧౧ వ తేది బుధవారము

No. 5

సంచిక ౫

తామర తైలము

నాలుగుపూతలలో మానును.

పె ౬ ప్సీ 1-కి 0-4-0.

దంతచూర్ణము

పంటినోప్పలకు మంచి మందు.

పె 1 డబ్బీ 1-కి 0-2-0

మోహిని తైలము

సుఖనిద్ర, విశ్రాంతి నిచ్చును.

5 తులముల నూనెగల సీసా 1-కి 0-12-0.

149

ఆటో మోహిని

వాడుడు, దీని గుణాలితములను నేనుగా మెచ్చు కొనకకాతలేదు. ఆనేక ఘనఫలములను మనంబులను మెప్పించి బహు ప్రదర్శనములయందు బంగారు మెడపతకంబులు వడసి చాలకాలమునుండి గ్యారంటినిచ్చునది ఆటోమోహిని యొకటి. గొప్ప విక్రయము చూచి నకలు పెంతును చేయువానిని గూర్చి జాగ్రత్తపడుడు. నాల్గు రోజులవఱకు నీ వానన ఉండదని గుఱువుపరచగలిగిన వానికి రూప 100 ఆటోమోహిని ఇనాము ఇచ్చుచున్నది. మదరమై మోహజనకయ్యులగు నేలకొలది పుష్పంబుల సువాసన నిచ్చును.

1/2 అవున్సు బుడ్డి నెల	రూప.	2-0-0
1 డ్రామ్ బుడ్డి నెల	"	0-12-0
1/2 డ్రామ్ బుడ్డి నెల	"	0-8-0
సామ్పిల్ బుడ్డి నెల	"	0-2-0

ఆటోమోహిని కార్డు డజన్ 12 అణాలు. ఒక కార్డు 1 అణా.

సోల్ యేజెంట్లు:— సా. భగవాన్ దాస్ చునిలాల్ అందు కంపెనీ, 177 నైనాబజార్, మద్రాసు.

సంగీత ప్రదాయని

నెల రూపాయలు 3.

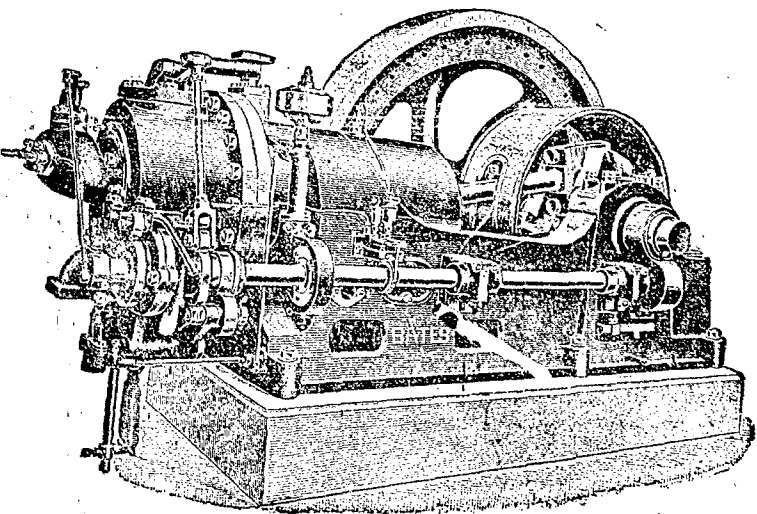
ఈ గ్రంథము అతిప్రసిద్ధి చెందిన దాక్షిణాత్యగాన విద్యాపారంగతులైన విద్యార్థి కె. వరదాచార్యులు, కె. వి. శ్రీనివాస అయ్యంగారు, వీరి కృష్ణమాచార్యులు వీరలచే రచించబడినది. ఇందు లక్షణ సంగ్రహమును అభ్యాసపద్ధతులు, స్వరజతులు, వర్ణములు, త్యాగయ్యగారి కృతులు, పట్నం గుబ్రహ్మణ్యయ్యగారి కృతులు, దీక్షితకృతులు మొదలగు సుమారు 140 పురుషులు ను స్వర, సాహిత్య లా శ, కాలములకు గురుతు శేర్షురచి ఆంధరికి సులభముగ గ్రాహ్యమగు నటుల వ్రాయబడియున్నవి. హాస్యవియము, వీరి ఈ ఉభయవాదములకు పట్టుములు, వీటి గుణములును, వీటి నవమోగించు విధములును వ్రాయబడి యున్నవి. డబ్బీక్రాస్ 16 పుటలు వైజా, 500 పుటలు. దళితి గ్రేసు కాగితములలో ముద్రితము. కాలికో బయిండు బంగారు గీలులు చేయబడి యున్నది. వలయువారు ఈ క్రిందివానికి వ్రాసికొనవలెను.

మెసర్సు హో అందు కంపెనీ,

282

ప్రింటర్స్, మదరాసు.

బేటుగోల్లు మెడల్ శెమిడిశల్ క్రూడ్ ఆయిల్ యింజనులు.

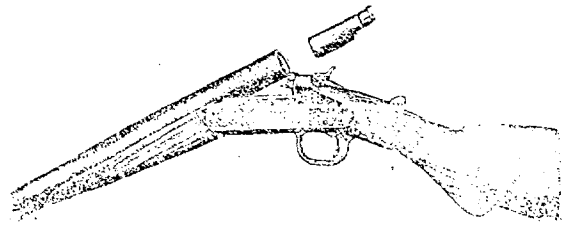
ఈ క్రూత్ టయిపు ఇంజనులు యెటు వంటి చిక్కనయిన క్రూడ్ ఆయిల్తో నయినను సుమారు ఒకమాసము వేరయి జను విప్పి కుద్రపరచ నక్కరలేకయే మిక్కిలి తృప్తికరముగా పనిచేయుచున్నవి. సాధారణమైన ఆయిల్ యింజనులవలె యెక్కువ క్రూడ్ ఆయిల్ అక్కరలేక వాటికొరకు ఖర్చు అయ్యే ఆయిల్ నగము మాత్రము యీ యింజనులు తీసికొనచు వాటికింపై నేయింజను తృప్తి కరముగా పనిచేయుచున్నవి. 16 గుర్రములు మొదలు 55 గుర్రముల పవరవరకు వీట్లయొక్క స్వేరు సామానాలు సహాయ ప్పడును స్టామిల్ సిద్ధముగా నుండును.

డి. యల్. శాస్త్రి అందు కో., ఇంజనీర్లు, మదరాసు.

ప్రాంచిలు:—బెజవాడ, రాజమండ్రి

తుపాకులు!

తుపాకులు!!

తుపాకులు, రివాల్వర్లు తోటాలు, గుండు మొదలగు సామానాలు మిగుల సురక్షముగా విక్రయించబడును. వలయువారు క్యాటలాగులు ఈ అద్రెసుకు వ్రాసి తెప్పించుకొన వచ్చును.

యక వి. రామానుజం శైలి అందు కో.,
(204) 12, పాపస్సు బ్రాడ్వే, మదరాసు.

SQUIBB'S

AGUE
Specific

ఏ గ్యు స్టె సి ఫి క్

175

స్క్విబ్స్ చలిజ్వరమందు

మలేరియా అను విషజ్వరమునకు సాటిలేని మందు

ఆన్ని దీర్ఘముల జ్వరములకును తీరనివ్యాధియని నమ్మకము విడిచివెట్టిన విషజ్వరము ప్లేగు మొదలగు విషజ్వరములకు నిర్భయమైన మందు. ఒకకుటుంబము రక్షించబడెను.

మీరు ఈ మానమునపంపిన స్క్విబ్స్ గారి జ్వరమందు నేను, నా భార్య, నా కుమారుడు సహా, ఆ నేకమానములుగా మలేరియా అను జ్వరముతో పీడింపబడి పుచ్చుకొనిన మందుల కన్నిటికంటె మిక్కిలి గుణము నొసంగును.

తక్షణమే ఫల మిచ్చినది

మి. ప్రభాకరాచారి ఇచ్చిన మందునకంటె తక్షణము ఫలమిచ్చెడి మందు వేరేదీయు నేను ఇంతవరకు చూడలేదు.

మాడకొనన్పు అందు కో, క్రాఫర్డు మార్కెట్ బొంబాయి.

సోల్ ఏజెంటు:—మా. భగవాన్ దాస్ మనిలాల్ కంపెనీ, 177 నైనాబజారురోడ్, మదరాసు.

MENOS GOLD PILLS AGENCY

No 222, Kalbadevi Road Bombay No. 2

ఈ మైమాత్రల సేవించిన శరీరమంత యును వ్యాపించి నరనరమునకు ప్రతి ఆన యనమునకు గుణమిచ్చి సహజముగా యు న్నట్టి గాక ఎట్టి పుష్కహీనతనైనను బాపచేయును. తత్త్వమును ధాతువును బలవంతముగ జేయును. (268)

కడుపు నొప్పలను కారై సంబంధముగ రోగము లను నరముల బలహీనత వలనగలుగు చపలత్వమును పోగొట్టును. జ్వరమునకు ప్లేగునకు పేరు వెట్టిన వై. విజయం ఇయ్యది అమూల్యము.

ఈ మందు మనోవ్యధలను సహితము మాన్పును. స్త్రీలు ముఖ్యముగా సేవింప దగినది. కుసుమ రోగములను మాన్పును. వీనికి పథ్యాపక్వము నియమము లేదు.

బుడ్డి 1-కి రూ. 2-0-0.

ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములు ఇంగ్లండ్ లో జరుపవలయును. ఏజెంట్లు కావలయును.

మెనాయిస్ గోల్డ్ పిల్లు ఏజెన్సీ,

నెం. 222 కాలబాదేవి రోడ్డు, బొంబాయి 2.

SAPAT & Co., KALBADEVI ROAD, BOMBAY.

కామాది పోతైజిక చూర్ణము.

మూలికలచే తయారు చేయబడినది.

నిరపాయ మయినది.

పురుషులకు మాత్రము. ధాతుక్షయము, శరీరము మెదడు దరతిక్రమము వలన నీరసించుట, పుంస్తవహీనత, మున్నగు కారణముల నిస్తేజో వంతముగు శరీరమునకు బలమును గలిగించును.

మూడురోజులు సేవించిన మాత్రమున గుణము బాపట్టును. లేకున్న వెలసాముతిరిగి ఇవ్వబడును.

సీసా 1-కి రు 1-8-0

శ గ గుణ ము న కు

మాత్ర కృచ్ఛమునకు మొదలగు మాత్ర నాశమునకుసంబంధించినరోగములకు గుణమివ్వగల

చూర్ణము.

పుచ్చుకొన ప్రారంభించిన దినమునుండి మాత్ర ద్వారమున మంటలనాపును. లోపల నిలిచిన చెడు పదార్థమును బయటకుత్తోయును. వారముదినము లలో పూర్ణమయిన గుణ మిచ్చును. 1-4-0.

సపత్ అందు కంపెనీ.

కాలబాదేవి రోడ్డు, బొంబాయి.

127

Dr. D. B. Savant.

Fanaswadi
SARASAPARILLA.

A Sovereign remedy in all forms of skin diseases owing to impurities of blood-Bloches, boils, primples, old sores, ulcers, Serofulla etc. This Sarasa purifies & enriches blood eliminat ing poisonous substances & mercury from the system imparts a tone of health.

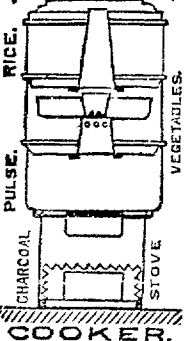
Sold in 1 ozs. bottles to last for 15 days.

Price Rs. 4-0-0 V. P. Extra.

3 పాత్రయిటరు: పి. డి. సావంత్, ౧౪౪, ఫనసవాడి, ౨. బొంబాయి.

Propreitor: P. D. SAVANT, No. 144 Fanaswadi, No. 2, Bombay.

ANNAPURNA

The immense popularity of the Annapurna Cooker is a solid proof of its good working. In use it is so economical that the mere saving in fuel charges of a few months will pay up the cost of the cooker. The prices are moderate. And the material used in the manufacture of these cookers are the best obtainable. Write us now for the descriptive literature. SENT FREE.

ANNAPURNA COOKER CO.

CHARNI ROAD GIRGAM BOMBAY.

Agents at Madras Dr. M. C. N's Ecclectic Co., TRIPLICANE.

డాక్టరు డి. బి. నావంతుని

వనాషధి సరసపరిల్లు

మొటిమలు, కురుపులు, గండమాలలు, పాతనొప్పలు

మొదలగు సర్వరోగములను, చర్మరోగములును, చెడురక్తము వలన జనించువాని నన్నిటిని బాగుచేయుటకు దీనికి వెట్టినది పేరు. శరీరమునందుండు రసపదార్థ విశేషములను రూపుమాపి చెడురక్తమును విరుగ మంచిరక్తమును కలుగజేసి శరీరమునకు ఒక విభిన్నవ్యవస్థని ఆరోగ్యము నిచ్చును.

అనేక బంగారు పతకములను బహుమానమును బొందిన

వైద్యరత్న

[30

పండిత డి. గోపాలాచార్యు,

ఎ. వి. ఎస్., ఎ. ఎమ్. బి. వారి

శాస్త్రసమ్మతముగు

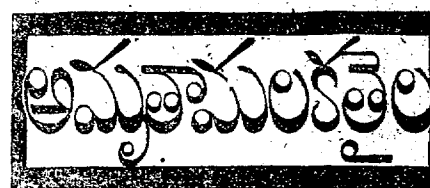
ఆయుర్వేది యాషధములు.

విద్యాగ్రంథము

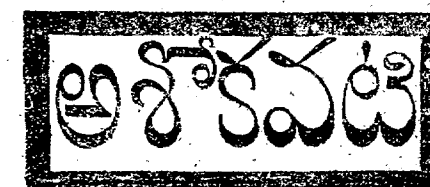
రక్తమును వృద్ధిజేయును, నరములకు మెదడుకు గుండెకాయకు బలమునిచ్చును. గర్భకారకములను సోమరితనమును పోగొట్టును, ఆరోగ్యమును, ధైర్యమును, బలమును ఉత్సాహమును వృద్ధిజేయును.

వెల బుడ్డి 1-కి 3-0-0.

విద్యాగ్రంథము

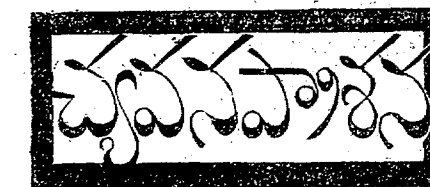
విద్యాగ్రంథము, యోచనాపథులకు, వాతము, శిరోరోగములను, పార్శ్వనొప్పలను, మూర్చ, అప స్మారము, పిచ్చి, మొదలగువానిని పోగొట్టును. నేత్రములకు మెదడుకు చక్కగ జలువజేయును. వెల బుడ్డి 1-కి 0-12-0. డజన్ బుడ్లు 8-0-0.

విద్యాగ్రంథము

స్త్రీలకుగలుగు ముట్టుకుట్టు నొప్పలును, బహిష్టకాకుండుట, రజస్రావము లేకుండుట, మెలయధి కముపోవుట అనేకవిధములగు కుసుమరోగములను అరకాళ్లు అరజేతుల మంటలను గర్భాశయ వ్రణములను మాన్పును. గర్భాశయమునకు బలము నిచ్చును. సత్సంతానము గలిగించును.

వెల బుడ్డి 1-కి 0-12-0. డజన్ బుడ్లు 8-0-0.

విద్యాగ్రంథము

ఉబ్బసము, దగ్గు, క్షయదగ్గు, సామాన్యపుపాడి దగ్గు, రొమ్ముపడిశము మొదలగు వాని నిర్మూలము జేయును. గుండెకాయకును, ఊపిరి తిత్తులకును, బలమునిచ్చుటలో అమోఘమైనది. క్షయరోగులకు నిచ్చు చాపనూనెకన్న అనేక వేల రెట్లు గుణమధికము. దానివలె అసహ్యమును వాసనయు లేదు. మందుసేవించిన నెలరోజులలో కొన్ని పానుల బలమును పొచ్చించుట దానివిధియైయున్నది.

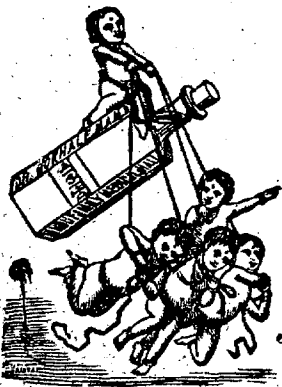
డబ్బి వెల 2-8-0.

తెలుగు ఆయుర్వేద వైద్యగ్రంథములు.

మాధవనివాసము	రు. 3-0-0	అధ్యక్ష కాభిభాషణము	అ. 6
శర్మప్రకాశము	2-0-0	ఆయుర్వేదాగ్రంథము	4
ఆయుర్వేదపరిభాష	1-8-0	అగస్త్యవైద్యము	4
రసప్రదీపిక	1-8-0	వస్తీకర్మము	4
పథ్యాపక్వము	1-0-0	ఆయుర్వేదము	4
భేషజకల్పము	1-0-0	పోతైజిక ప్రత్యేకము.	

మాక్యాటలూగు కోరువారికి ఉచితముగా పంపబడును.

తొలివిలాసము: "పండిట్" కర, ఆచార్యుల విధి, మదరాస్.

డాక్టరు గోఖలే ఎమ్. ఎ. ఎమ్. డి. గారు.

బాలామృతము.

103

స్వదేశీకలకండతో చేయబడినది.

పిల్లలకు ఆకలిని గలిగించుటకు ప్రసిద్ధికెక్కి నిరపమాన మహిమగలది. ఈ ఆమృతము పుష్టినిజేయు స్వదేశీకలకండలచేతను సుగంధమాలికలచేతను కలకండ చేతను, చేయబడి రమ్యముగాను పరిమళముగాను మధురముగా నుండును. తిరి సంతోషముల నుండి డాక్టర్ గోఖలే బాలామృతము వహించిన భార్యతీతే బూటకపు వైద్యులు కొందరు భ్రమించి ధనాశేష నకల్లను కల్పించినారుగాని బాలామృతమును కొనుగొనుటకు డాక్టరు గోఖలేగారి పేరు చూచికొనిన మోసముపోరు.

సీసా 1-కి రూ. 0.12-0 వి. పి. ఖర్చుతో 1.2.0.

డాక్టరు గోఖలేగారి తేలిక పేరు చూచికొనిన మోసము గలుగదు.

అయిదైదు నరన పరిల్ల.

శత్రురోగములను, రక్తదోషములను వాగుచేసి రక్తమును వృద్ధిచేయుటకు అప్రతిమానమైనందు సీసా రు. 1-0-0 వి. పి. ఖర్చుతో రూ. 1.6-0. మూడు వాలుగుబుడ్లు పుచ్చుకొనినయెడల పూర్ణముగా జేవాస్త్యంతరం జేందవచ్చును. (5-5-1914) అద్రెస్సు:—అమృతాంజనముడిపో, 109 ఫేరిరోడ్డు, బాంబాయి.

వాచీలను కొనువారికి మంచిరుణము. తృప్తికరమయినవాచీలు. ఒకసారి తెప్పించిమానుడు. [290]

(1) వెండిమూత, 18 మిడియం నైజు రు. 3-0-0 ఫేన్సిడయలు రు. 3-8-0 పూచి 3వండ్లు. (2) లోహము, గోలోహము మూత సరియైనకాలము చూపును. పూచి 5 సంవత్సరముల రు. 4-8-0 (3) చక్కని నిక్కలు వెండిమూత డబ్బులో గ్లాసు. నిండుమూత నగ గలది 16, 19 నైజులు. పూచి 5 వండ్లు రు. 6 (4) డిటోడిటో "కె" మూడి రు. 8. (5) వారమునకు లీగము యిచ్చునది లీనరువాచ్ నిక్కలుమా తరు. 7. డిటో వెండి రు. 9-8-0 (6) మణికట్టువాచి నిక్కలువెండి రు. 5. డిటో వెండి రు. 6. (7) స్టేప్ సహజమణికట్టువాచి, నిముసములచూపు నది. స్టేప్ సహజ రు. (8) పూచి 5 సంవత్సరములవెట్టుఎండువాచి కం వెనివారి ఈవై వాచీలుగాక రాసోపు పేటెంటు మున్న గుప్తసిద్ధికెక్కినవర్తముల జేయు వాచీలు, బంగారువీలి. వెండి. టోకునగాని చిల్ల రనగాని మావద్దదొరుకును, ఒక్కవాచికి వి. పి. అ 6 లు. అడ్డాల్లిల్ బంపిన కేటలాగును బంపబడును. ఎక్. గోపాలజీ, వాచ్ మేకరు.

జుమ్మాయసీదు సీకు మహారవిధి, 174 బాంబాయి 2.

శ్రీమదాంధ్రబహ్మండ పురాణము

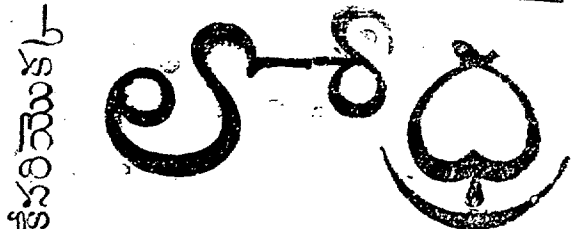
(పద్య కావ్యము)

వ్యాసమహర్షి విరచితములగు పదునెనిమిది పురాణము లలో నిదియొకటి. ప్రపంచమెట్లు పుట్టిందో? కలశేఖరుల కలిగే? ఆచారవ్యవహారము లెట్లుమాట? ఈ మొదలగు విషయము లెన్నియో యందు స్పష్టముగ వివరింపబడియున్నవి. గొప్పవారీగ్రంథమువై మంత్ర యజ్ఞప్రాచుర్యమునిచ్చియున్నది. శైలి మిగుల సులభము. 900 పుటలు వెల 4-0-0 అత్యుత్తమ ప్రతి 5-0-0. కర్నూలు వేతే.

శ్రీమదాంధ్ర లలితోపాఖ్యానము

శైలి:— సులభము, మృదుమధురము, భావగర్భితము 2000 పద్యములకలవు. మంచికాగితములపై అచ్చు. కాలికో వైండు ధర రు 1-8-0. పోస్టుఖర్చులు పేరు.

(52) జనమంచి శేషాద్రిశర్మ తెలుగుపండితుడు, మ్యునిసిపల్ హైస్కూలు, కడప.

ఆ "లలిత" శ్రీలక్ష్మి సంభవించు ముట్టుకుట్టు నొప్పి అంటుకూల శీఘ్రముగా తుదుర్బుటయేగాక సకాలమునకు బహిష్టుకాకుండుట, బహిష్టునిలిచిపోవుట, బహిష్టుఅయినప్పుడు మెలసరిగాపోకుండుట జాస్తిగాపోవుట, తక్కువగాపోవుట సోమరోగము, మేహవ్యాధులు, విషప్రణములు, మూర్ఛ సంతాపహీనత, తలనొప్పి, అజీర్ణము, బలహీనము, రక్తహీనము, శరీరము బలసియుండుట, సన్న గిలియుండుట, మలబంధ నము, దగ్గు, నిక్కాక మొదలగు వ్యాధులను మిగులనమ్మక ముగ మదిర్చి శరీరమునకు కాంతిని ముఖమునకు తేజస్సును గలుగజేయును. దీనివెల వెద్దబుడ్డి రు 3-0-0 చిన్నది 1-10-0 (26) కేసరికుటీరము, ఆయుర్వేద ఔషధశాల, బందరువిధి, మద్రాసు.

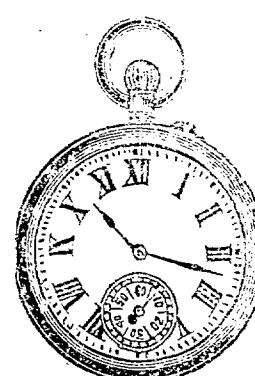
అవసరమున యేల ఆలస్యము జేసెదరు

మీకువలసిన, పోతనామానులు, రైస్ మిల్లర్లు, ఆయిల్ వెస్సులు, షుగర్ మిల్లులేకాక వాటిభాగములనుకూడ మేము జేసి ఇచ్చెదము ఇవి యింక యనలే! సకల మెషినులు, వాటి యొక్క ప్రత్యేక భాగములున్న తక్షణమేజేసి స్వయంజేయ గలము. మరియు, మాస్కూరైర్ బారులు పోతపోసిన ఇనుప స్తంభములు, లాంపుపోట్లు, చిత్రముగు రైలును జేయుట యందు ఘనతపొంది యున్నారము. తక్షణమే మాకు వ్రాయుడు.

సి - గోపాలనాయకరు అండు సెక్.

287 జేసిన్ పాండి, చెన్నపట్నము

"ది సహరా" (270) తాళము లేని 16" వాచి

మంచికాల నిర్ణీతకారిణి. చాక ధర రకము వాచీ లన్నిటిలోను చాల శ్రేష్ఠమైనది. సాధారణపు వాడుకయందు 5 సం॥ ముల వఱకు నిలుచును.

విశేషము:— చక్కగా గిల్లు చేయబడి ఓ వెజ్ ఫేసు గలిగినది. లోపలిభాగమున నిక్కిలు కేసు గలదు. దీనికి పేటెంటు స్ప్రింగు గలదు. అందుచే దీనికి ఎవ్వరకీ యిచ్చినను తెగిపోవుటకు పీలులేక గట్టిగానుండును. ఇంకను ఇనేమిల్ దయాలను, సెకండ్లుముల్లును గలవు. వెల రూ. 5.

Khader & Yousuf Bros. Government & Railway Suppliers, Madras.

సంజీవి 265

ఇది యొకగొప్పక్రియ నిమిచ్చి యంత్రబిగుమనముతో చేసిన తాళము. దీని ప్రభావ మత్యద్భుతము. దీని నలంకరించు కొనిన, నేహ సంరక్షణకు కావు. కలరా, ఆమృతము మొదలగు అంటుబాధ్యములను సోకనీయదు. భూతిప్రేత పితాచములను పారదోలును, ఆరోగ్యము, తేజము, బలము, సుఖము, ఉత్సాహము నొసంగుట లోకజ్ఞానమునుకంటిది. ప్రూర శత్రువులు మిత్రులగుదురు. సభకట్టు, పర్వజన వశీ కణము, నవగ్రహములకు చింతామణి, వ్యాజ్య, వ్యాపార, వ్యవహార, కార్యాధ్యసమేతమై బోవునపుడు దీనిని ధరించు కొనిన జయమును లాభమును గలుగును. ఇది సర్వోష్ఠవ వేది యగు నొకసూక్ష్మమైన మహామృతమే గనినట్లుబడినది. శ్రీపురుషులు ఆవాలవృద్ధులందరును తెప్పించుకొని ధరింపదగిన అమూల్యమైన సుప్రతప్తమైన ఔషధతాళములు. 1 సంజీవి వెల రూ. 1-5-0 లు, పోనేజి 0-8-0 లు. 6 సంజీవులు రూ 6-0-0 లు పోనేజి యాసాం. 12 సంజీవులు రూ 12-0-0 లు పోనేజి లేదు. (ఒకేసారి డజన్ సంజీవులు తెప్పించుకొనువారికి ఒక గడియారము బహుమానముగా పంపబడును.)

విలాసము:—మెస్టర్స్, ఒంగోలు. గుంటూరుశిల్ప

1000 రూపాయలు బహుమాన మియ్యబడును. లోక ప్రసిద్ధమైన సాలామిసిరి మురబ్బా.

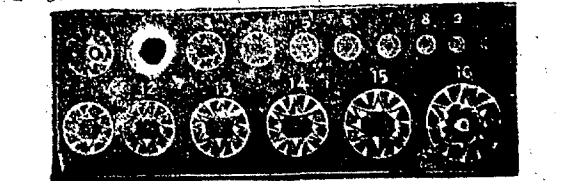
ఈ మురబ్బా సాలామిసిరి కాదని ఋజుచేయువారికి 1000 రూపాయలు బహుమానముగా యియ్యబడును. ఆట్లు నిరాకరించినచో కోర్టుములముగా పొందవచ్చును. దురభ్యాసమువల్ల బాల్యములోనే ధాతు నష్టము కలిగినవారికి వృద్ధయశోకము బలహీనమై మరణ కాలమునకు దుఃఖము ననుభవించుకురు. ఈసాలామిసిరి మురబ్బా నేవించినయెడ అట్టి దుఃఖము తొలగి విశేష బలవీర్యసంపన్ను లయి ప్రకాశించుచు చిరకాలము సుఖముగ జీవించుగు.

ఈసాలామిసిరి మురబ్బావల్ల ధాతుప్రస్థికలుగును, స్వప్నస్థితము మానును, ధాతువు మూత్రముతో కలసిపోవుట మానును, నీరుమరుగు మానును, బహుమూత్రవ్యాధి మానును, విశేషబలము కలుగును, రక్తము వృద్ధియగును, ఆకలి యెక్కువ యగును, చక్కగ చలవిస్తననుగును. సాలామిసిరి అనునది ఒకజాతిపండు. ఇది కాబూల్, కాండహార్ నేతములలో పెరుగుచున్నది. ఆక్కడిప్రజలు యీ పండును విశేషముగా తినుటవలన మనదేశమున 4 గురు మనుష్యుల బలము ఆదేశమున ఒకమనిషికి కలదు. వై మురబ్బాను నేవించి మంచిబలము పొందుటకై గొప్ప నందులతో చేర్చి తయారుచేయబడి యున్నది 1 డబ్బాను 15 రోజులు ఉపయోగించిన చానికల్ల పూర్తిగగుణము కలుగును. 2-3 డబ్బాలు ఉపయోగించినచో జన్నాంతరము వరకు గుణ మిచ్చును. అనువాన పత్రిక పార్సలుతో పంపబడును.

15 తులాలు, డబ్బి 1-కి వెల రూ 2-0-0. తపాలఖర్చు 1-3 డబ్బాలకు 6 అణాలు డి. మన్నాలాల్ ఢిల్లీ వైద్యులు, 5, అవన్యూరోడ్డు, బెంగుళూరు సి

ఉమ్మడి-రామయ్యశెట్టి, గురుసామిశెట్టి కంపెనీ.

షరాపు వర్తకులు, మదరాసు ఈస్టు. తింతి విలాసము:— "ఉమ్మడిమూర్" ఇగ్గిదుక్రింద కనుపరచినట్టిన్ని ఇతరమైనట్టిన్ని బర్మానైజులకు తగుమైనటుల ఇమిటేషన్ కెంపు లున్న వైక్రాంతములు వనైరా కమలములున్ను బేడకాసులు అణాకాసులున్ను బంగారపు నగ లున్ను వైరాళ్ళుగల నగలున్ను పట్టురుమాట్లన్ను కావలసినవారు మా కేటలాగులను తెప్పించుకొని తెలుసుకొని ధరిలను మాకు ఆర్డరు పంపుదురని ప్రార్థించుచున్నాము.

75] మదనకామేశ్వరలేహ్యము

ఇది మేహము, నిక్కాక, కుక్షనష్టము, ఆతిమూత్రమును, హరించి మిక్కిలి బలమును, వీర్యవృద్ధిని, యావన సుఖమును, సంతానప్రాప్తిని కలిగించు వరప్రసాదము.

2 డబ్బిం చాలు. 20 సెలముల డబ్బి రు 1-0-0 వాల సు గం ధి లే హ్య ము.

యిది గ క్తమదికి శ్రేష్ఠమైనది. సవామేహము, మేహ పాడలు, యితర చర్మరోగములు, కీళ్లనొప్పలు, మలబద్ధము, మొదలగు వాటికి బ్రహ్మాస్త్రము.

2 డబ్బిలు చాలు. 20 సెలముల డబ్బి రు. 1-0-0 ఘన నార చం ది ని.

ఇది ఎరుపు, తెలుపు, పసుపు, మొదలగు అంటు (సెక్) రోగములను, మూత్రపుండుటను, శ్రీల కుసుమవ్యాధులను, తక్షణమే మాన్పును. 2 సీసాలు చాలు. సీ సా రు. 1-4-0 మ హా ఖం డా ర్ క లే హ్య ము.

ఇది సమ స్తవ్యాయులు, పులితేవులు, అజీర్ణము, మలబద్ధ కము మొదలగువాటికి రామచాణము. 20 ఘం డబ్బి 1-0-0 వి. పి. ఖర్చులు పేరు. క్యాట్లాగు ఉచితము. ఆయుర్వేద సమాజం, పొందూరు, గుంటూరు జిల్లా.

నా ఆమెరికా ప్రయాణము

బర్క్లె ఆగస్టు 20:

యోకహామా నుండి బర్క్లె 20 వ తేదీని సాన్ ఫ్రాన్సిస్కో నగరమునకు బయలుదేరిని. నే నెక్కిన స్టీమరులో ఇంగ్లాండు, బెల్జియము, హాలండు, ఆమెరికా, ఫ్రెంచ్, జపాను, చీనా, ఇండియా దేశముల వారెందఱో గుంటిరి. కొందఱు హోటాలోలూలో దిగిరి. మిగిలినవారిలో దాదాపుగ 60 మంది చీనా, జపాను దేశముల నుండి ఆమెరికాకు పోవుచుండిన మూడవతరగతి బాటసారులు. ఈ మూడవతరగతి బాటసారులలో చీనావారి కొకరేటు, జపానువారి కొకరేటు, మిగిలిన దేశములవారి కింకొకరేటు. ఈ భేదము వారివారి భోజనములబట్టి యేర్పడుచున్నదని చెప్పిరి. హిందూదేశములను కూడ విదేశీయులుగ నెంచి యూరోపియనులయొద్ద బుచ్చుకొనునంత వేపు పుచ్చుకొనుచున్నారు. ఇది జపానువారియొద్ద బుచ్చుకొనుదానికి రెండురెట్లు అధికము. ద్రవ్యము అధికముగ బుచ్చుకొన్నవ భోజనముమూలము యెంత అసహ్యముగను, అనారోగ్యము గ నుండవలయునో అంతయుండును. రయిలులో ప్రయాణము చేయు మూడవతరగతి బాటసారుల కష్టముల విషయమై నన నెంతయో పుత్రికలచంద విందును. కాని స్టీమరులలో ప్రయాణము చేయువారిగతి యేమి? యోకహామా నుండి సాన్ ఫ్రాన్సిస్కో నగరమునకు దాదాపుగ 18 దినములు పట్టును. ఈ 18 రోజులు స్నానములేదు. త్రాగుటకు పరిశుభ్రమగు నీరు లేదు. తినటకు సరియైన తిండిలేదు. నేను ప్రయాణము చేసిన “పర్షియామారు” అను స్టీమరులో విదేశీయులగ నెంచబడిన బాటసారులు ఎనిమిదిమంది యుండిరి. వీరికి విదేశపు భోజనము గనుక కత్తులు, ముండ్లు, గరిటెలు, చిప్పలు మొదలైన విచ్చిరి. ఇవన్నియు నెన్ని సంవత్సరములక్రింద శుభ్రము చేసికో తెలియదు. అన్నియు శ్రుప్తపట్టి ముట్టుకొనుటకే పనికిరా కుండెను. ఈ యేర్పాటులు చీనావారిచేత నొనర్పబడుటవలన చీనావారి పాత్రలయందే భోజన ప్రదానము లన్నియు నొసగిరి. కారాగారములయందు సహితము ఇంతకంటె శుచి అను గులమైనట్టియు ఆహార మొనగరుదు. ప్రాగుటకు కాఫీయను నేర నొక ద్రావకము నిర్మిం. ఇది కాఫీయో, పానకయో, నమద్రపు నీళ్లో, ఏమిటో తెలియదు. ఇక భోజనమునకును, పరుండుటకును ఏర్పాటు చేయబడిన క్లబ్బు సమావేశమునకు పోయినంత మాత్రముననే దోకులు పుట్టును. ఆదగ్గంధము ఎఱింపజాలము. ఇంతకంటె చెన్నపట్టణములోని మురికి నిల్ల కాలువలనుండి కొట్టు వాసమేలు. ఈ దిక్కుమాలిన భోజనముచేసి, యాయనహ్యాపుకలము నిద్రించిన మంచి వారికి సహితము రోగము రాకమాదు. మాస్టీమరులో క్లితి పుయుల లంకలనుండి కమామ 50, 60 మంది స్త్రీలు, పురుషులు, బిల్లులు; తోటలలో పనులుచేయుటకై హోటాలోలూకు వెళ్ళుచుండిరి. ఈ క్లితిపిల్లల కట్టి మురికి పనుష్యులు. వీరికివీధు వీరికి సముద్రపుబిల్లు. ఎక్కడచాచినను నోరులే. అల్పావహానములే. ఉమియుట. ఒకకోజాన మా స్టీమరు డాక్టరుతో ముచ్చటించుచుండ ఒక సంవత్సరములో “మూడవతరగతి బాటసారుల సంగతి యెత్తవలదు. వీరిని పరువులకంటె హీనముగ నాచెదరు. స్టీమరు కంపెనీలవారు మైలను నేసికొని రోవుటకంటె గణకముతోనుండు నీ మూటలను నేసికొనిపోయి ఎంతటిో దమ్ము గడించుచున్నారు. నెయిటల రంగుని బాటసారులు “వెంటింటి వారికి గాఢలసిన కమహానము లన్నిటిని విన్నాటు తెలిపిండురు. మూడవ తరగతి వారికి “వెంటింటి భోజనమా, నీడ్లా, క్లబ్బమా?” అని చెప్పెను!

మొము హోటాలోలూ బర్క్లె 31 వ తేదీని చేరితిమి. ఇది అమెరికావారి స్వదేశమందున్న కలకండుగు మాకై వీక్షణములయొక్క ప్రభుత్వము. ఈ ప్రభుత్వము మిక్కిలి ముచ్చటపట్టెడిది. “మిక్కిలి స్వచ్ఛము, కమహానము, కమహానములకు కలకండుములు కలవు. ఇక్కడి కట్టియంత బిల్లు, కట్టికట్టి, కొబ్బరి, ఆగాన, మామిడి, అరటి కొర్రలు, బుర్రకరెడులు, గన్నేరు బంటి పూలచెట్లు, తామరకొలములు, అన్నియు కలదేశమును చుట్టుకొనెచున్నది. ఇక్కడనుండి ఆసాధారణము బయలుదేరి కుదకనెల 7వ తేదీ సాయంకాలము ఆమెరికా పశ్చిమతీరపు దేవులలో నెద్ద ప్రభుత్వగు సాన్ ఫ్రాన్సిస్కో నగరము చేరితిమి. ఇక్కడనుండి

కొన్ని క్రొత్తకట్టములు ప్రారంభ మయ్యెను. స్టీమరులో వచ్చిన మొదటితరగతి బాటసారులనులప్పు మిగిలినవారల నెల్ల “ఏం జీలు అయిలండు”లో నన్న ఇమిగ్రేషన్ డిపోటు తీసికొని పోయిరి. ఇందు నేనొకడను.

మొమునాడు 8వ తేదీని ముమ్మల డాక్టరు పరీక్షనిమి త్తమై పంపిరి. డాక్టరుగారు నన్నను, సింహళ ద్వీపమునుండి వచ్చిన మతీయొక విద్యార్థిని మాత్రమే పరీక్షించిరి! గాని మాతోడనే వచ్చిన రువ్యాదేశములనుపరీక్షయే చేయలేదు. వీరు విద్యారంతు లగుకొనెదగా? కాదు. ఒకడుగుంకిలి. ఒకగు కులీననివాడు ఇంకొకడు నిరుద్యోగి. పోనిండు పరిశుభ్రమైన మనుష్యు లను కొనెదరా, యోకహామాలో స్టీమరెక్కి సాన్ ఫ్రాన్సిస్కో చేరువజకు అనగా 18 రోజులవరకు స్నానములేదు. మారు గుడ్డలులేవు. ఒక్కకోటు. ఒక్కలాగు ఒక్కచొక్కా అయిననేమి; వారు యూరోపియనులు. కాబట్టి ధారాశముగ వెడలిపోయిరి. ఈ ఇమిగ్రేషన్ డిపోయున్న “ఏం జీలు అయిలండు” సాన్ ఫ్రాన్సిస్కో నగరమునకు నాలుగైదు మైళ్లదూర మునగలదు. అయిలండు అనగ గోదావరి కృష్ణానదులలోని లంకల వంటిదికాదు. ఇదియొకకొండ చుట్టుపముద్రము. కొండ క్రిందిభాగమున ఇమిగ్రేషన్ డిసార్టుమెంటు వారికొక, ఆఫీసు వారియుద్యోగిగలదు. చిన్న చిన్న గృహములు, ఇతరజనులకొక పెద్దమేడ కట్టియున్నారు. దారులప్రక్క పూలచెట్లు నేసిరి. ఇక్కడకు వచ్చుజనులకు వారివారి జాతులనుబట్టి నివాసము లేర్పాటు చేయబడుచున్నది. నన్న యూరోపియన్ జాతుల వారుండుటతోడనేయుంచి, యితరవిషయముల వారితో సమానముగనే చూచిరి. భోజనపువ్యయచుంతయు దొరతనమువారిదే. చీనా జపాను దేశములకు రోజునకొ 12 అకాలను, యూరోపియన్ జాతులవారికి రోజునకొ రమారమి 1-4-0యును ఖర్చు అగునని వింటిని. చీనాజపాను దేశములకు వారిసంప్రదాయము ప్రకారమే భోజనము ఏర్పాటు చేయబడి యున్నది. ఇకమేడ వైన చలిలేకుండ గదులలో ఆవిరిగట్టుములు పెట్టబడినవి. పరుండుటకు తీగతో నల్లిన మంచములు, కప్పకొనుటకు ఉన్ని రుపుట్టు, ప్రక్కకు చిన్న పురుపులు, స్నానమునకు నేడి నీళ్లు చన్నీరుగల పంపులు, ఎప్పటికీ పప్పుడు వానియంతటని యే కడుగు పాయిభానాతోట్టు, తీరనవ్యాధ్యాచుమనకై వల సిన సాధనములు, చదువుకొనుటకు వార్తాపత్రికలు, రోగులకు నుండు చిచ్చుటకై వైద్యశాల, ముమ్మారు భోజనము— ఇన్ని యేర్పాటులు చేయబడి యున్నవి. ఒకపండ్లమూత్రము దమ్ము పెట్టి కొనవలయును. ఏమి? ఇంత చక్కని యేర్పాటులుండు నపుడు కష్టమేమి? ఎన్ని దినములైన సుఖముగ నుండవచ్చునే యని కొందఱు ప్రశ్నింపవచ్చును. ఈసంగతియు నిశ్చయమే. ఇక్కడ నెలల తరుబడి కూరుచుండి నిర్విచారముగ భోజనము చేయుచున్న వాఁలను చూచినాను. కాని, యిది నిర్బంధభాసము. స్వార్థంత్రోహిసంగు ప్రదేశము. ఇక్కడనుండి వదలి వెట్టబడునపుడు దేశమున నడుగిడుటకు వీలులేదు. సాయంకాలము 4-30 గంటలు కొట్టుటతోడనే యెవరి గదులలో వారినిబెట్టి, తాళములునేసి కావలియుండురు. నిశ్చయశలము దాటి బయటకు పోవీలులేదు. నేను ఇంగ్లీషు ధారాశముగ మాట్లాడుటచేత నిక్కడి వారిలో చాలమంది నాకు ఫలించుటైరి. హిందూదేశమునుండి వచ్చు జనుల విషయమై మీరే ఇంత కఠినముగ వర్తించెదరని యొకసారి ఒకరిని ప్రశ్నించితిని. “ఈదేశములో దినమునకు 3 డాలర్లు (అనగా 9 రూపాయలు) సామాన్యపుకాటి యైయున్నది. మీ దేశములు వచ్చి యెంతయిచ్చిన అంతకాలి పుచ్చుకొనుచున్నారు. సాధారణముగ యజమానులు తక్కువకాల్కి వచ్చు వారి నే పెట్టుకొని పనిచేయించుకొనుట స్వభావముకదా. అందుచేత మా దేశములకు వచ్చుడబ్బు మీకు పోవుటయేగాక కూలి యొక్కరేటు సహితము తగ్గిపోవుచున్నది.” అని వీరు సమాధానమిచ్చిరి. హిందువులు, చీనావారు, జపానువారు, మొదలగు ఆసియాఖండపు గాఢులవా రెవరను కాలిఫోర్నియా రాష్ట్రమున నడుగిడుదని యొకకాసనము ప్రవేశపెట్టి వచ్చుడు మనసంగతి ముచ్చటించిన వారిని గాఢము. జపానువారు తమకు హిందువులతో పరిసమానముగ జేర్చుకొనెదని నొక్కి చెప్పి కుదకు వారి తేలికగు నిర్బంధములు లేకుండ జేసి కొనిగని మొన్న నేయిక్కడి పత్రికలలో చదివీతిని. చీనాకును ఆమెరికాకును ప్రస్తుత మే. వచ్చుచున్న సంబంధమునుబట్టి చీనావారును తిష్టించుకొనెద ననుట సందియము లేదు. కుదకా శాసనము హిందూదేశములనుండి మాత్రము విరుచుకొనివచ్చును. ఒకనాడు నేను వార్తాపత్రిక యొకటి చదువుచు గూరుచుంటిని. అంతట నిక్కడ కొలుపులోనున్న ఒక

ఆమెరికాదేశముడు నాయొద్దకువచ్చి “గుడ్ మార్నింగు మిస్టర్” అనెను. నేను తిరిగి “గుడ్ మార్నింగు” అని అంటిని. “నీవు వెళ్లి నావు అనుకొంటిని. ఇంకను నిచ్చట నే యున్నావా.” అని తరువాత ప్రశ్నించెను. “నాకింకను అనుజ్ఞనిచ్చియుండలేదు. ఎన్ని నా స్థుండవలయునో తెలియదు” అని నేను చెప్పితిని. అందువైతే చితిలోనున్న చుట్టును దీసికడము పీల్చి, నా మొగమునకు జూచుచు “మీ దేశము లెందఱో వెనుకకు పంపినేయబడిరి. నేను మీదేశముల విషయమై కొంతచదివినాను. మీలో చదువుకొనినవారిని కొందఱిని చూచినాను. మీరు చీనానుండివచ్చు. పండులవంటి వారుకారు. వారివలె మురికి మనుష్యులుకారు; మూఢులుకారు. నాగరికులు; పెద్దదేశమువారు. అయినను ఎందుకు రానిచ్చుట లేదో తెలియునా? జపానువారు 4 కొట్లకంటె నెక్కువనుండి లేరు. అయినను వారికి పెద్ద పెద్ద ప్రిడలున్నవి. యుద్ధనావలున్నవి, సేనలున్నవి. అందువలన వారినిజూచిన ఆమెరికనులకు లేదురు. మిమ్ములను జూచిన లక్ష్య మెవరికి? అనిచెప్పి చుట్టత్రాగుచు వెడలిపోయెను.

9వ తేది ఉదయమున నన్ను ఇమిగ్రేషన్ అధికారులు తిరిగి పిలిచి నాస్థితిగతులన్నియునుగొనించి, నా విరోచనమునందు. “హూక్సువరమ్” అను పురుగు కలదని తమ వైద్యుడు చెప్పినాడనియు, తన వైద్యశాలలో దీనికి చికిత్స చేయించుకొనిన దేశములో దిగనిచ్చెద మనియు, నీది నాయందు దయగలిగి చేయుచున్న సమపాద మనియు, దీనికి 150 రూపాయలు ధరావతు పెట్టవలసి యున్నదనియు, ఇష్టము లేనియెడల కేపు లేకుండగ నే నేయొకహామాకు పంపుమనియు, ఏసంగతియు చెప్పవలసినదనియు నుడివరి. ఈమాటలవైన నాకుగలిగిన కన్ను యుమనుకును, విచారమునకును మిలిలేదు. అయినను, మీ డాక్టరుతో మాట్లాడి ఏసంగతి తెలియజేయుచునని చెప్పి వైద్యశాలకుపోతిని. డాక్టరుగారు చుట్టత్రాగుచు తమగదిలో నూరుచుండిరి. ఆయనకు నావృత్తాంతంతుయుజెప్పి మీ సలహా యేమంటిని. ఈయనయే నన్ను మొదట పరీక్షించినవాడు. “ఇంత దూరమువచ్చి నీవు తిరిగి వెళ్లుట నా యభిప్రాయము కాదు. ఈచికిత్స బహుసులభ మైనది. వారము రోజులకంటె నెక్కువ పట్టుదు. నిన్ను చికిత్సనిమి త్తమై పంపుమని ఇమిగ్రేషన్ వారు చెప్పినందునకు సంతసించి, వెంటనే యిక్కడకు రావలసినద”ని చెప్పి అక్కడనుండి సంతాపములతోనికిదిగెను. ఈయన వ్రెసిడెంటు విల్సను పక్షవాది. అందుచే విల్సనుగారి పరిపాలనము, ఆయన విద్యాధికృత, ఆయన శాంతస్వభావము మున్నగు విషయములగుచ్చి యుపద్యసించుచు, సుధ్యుతధ్యనస్వాసంగతులే ప్రశ్నించుచు, ఆమెరికా పరిపాలనయంతయు విమర్శింప సాగెను. తరువాత నే నీయన యుజ్జ దీసికొని వెడలి పోయి 10 వ తేది సాయంకాలము వైద్యశాలలో చేరితిని. ఇక్కడి స్థూఅర్థ ఆమెరికాదేశముయొక్క తూర్పుతీరమునుండి వచ్చినవాడు, విద్యావి నేకములు గలవాడు, ఈయన మొదటి రాత్రి నాయొద్దకువచ్చినపుడు “నీతో వచ్చిన జపానువారందఱు తిష్టించుకొని పోయిరి. చీనావారు సహితము చాలమంది వెడలిపోయిరి. నీవు దిగబడినందునకై మిక్కిలి విచారము పడుచున్నాను. అయినను నీచికిత్స వారమురోజులకంటె నెక్కువ పట్టుదు. ఇందువలన నీ ఆరోగ్యముకూడ బాగుపడును” అని మనదేశీయులవై సానుభూతిచే కరుపరచెను. డాక్టరుగారు మాత్రము విల్సనుగారిని గూర్చిన సంభాషణము విడువలేదు. విల్సనుగారి పరిపాలనా విమర్శన గ్రంథములనుకూడ దెచ్చి చదువుట కిచ్చెను. నన్ను తిరిగి 16 వ తేదీని పరీక్షచేసి వదలి నేసిరి.

ఆ. నారాయణరావు.

ఇండియన్ మెయిల్ లివరు వాచ్
5 సంవత్సరములు గ్యారంటీ గలది.

చక్కని గొలుసుతో నెల 3-0-0 పోస్టేజి 0-4-0.

ఇది మా కొంతకే సిద్ధపరుపబడినది. కావున నెవరివద్ద నుండదు. నెల స్వల్పమైనను ఫలమధికమని యనుభవమున తెలియను. దృఢమైన సామానలచేత తేయబడి డెడ్డు ప్రూఫ్ అను గ్లాసుదూము కలిగియుండుటచే చాలకాలము నిలువక తృప్తికరముగ పనిచేయును. గడియారము పెట్టవై (ఇండియన్ మెయిల్) అను పేరుండును. పెట్టలోపల గ్యారంటీ పత్ర ములికించి యుండును.

ఇండియన్ మెయిల్ గ్లాసుదూము లేనిది నెల 2.8.0 చిరునామా:—సుపీరియరువాచ్ కంపెని.

పోస్టుబాక్సు నెం 167 మదరాసు.

విష్ణుక్షేత్రమహిమ

ఇందు తిరుపతి, మేలుకొట, శ్రీరంగము, హస్తినీ, అనగా కంచి మొదలగు స్థలములయొక్క మాహాత్మ్యములును ఆయా మూర్తులయొక్క నామధేయములను తీర్థవిశేషములును, అందులకు కారణములును, బహుభాగుగా వ్రాసియున్నవి.

ఇదిగాక

తిరుపతి శ్రీ వేంకటాచలపతి, వై తిరుపతి పాపవిశాళ తీర్థము పడుట మేలుకొట శ్రీ చెళ్లపిళ్లెస్వామి, అతని గుడియు గుంటయు, శ్రీరంగవిమానము శ్రీరంగముయొక్క సప్త ప్రాకారములు, కంచిశ్రీవరదరాజులు గరుడవాహన సేవతో నున్న వరదరాజులస్వామలవారి దేవళములయొక్క ఫోటో నున్న, అంతచేర్చి 8 ఆప్టోను పటములతో నున్నది.

మెల రూ. 1.0-0

ఎమ్. ఆది అండ్ కంపెని,

పుస్తక వ్యాపారులు, మదరాసు.

మామచీరలు తీయువారికి 5 సంవత్సరము గారంటీగల గడియారము ఒకటి బహుమతి ఇయ్యబడును. ముందు మెల రూ. 7-8-0 ఇప్పటివెల రూ. 5-8-0 16 మూరలు నిడుపున్న 2 1/2 మూర వెడల్పుకలది. గోహార్ బాన్ ఇమిలేషన్ పట్టుచీర దీపావళి పండుగవరకు మాత్రము రూ. 5-8-0 కు ఇయ్యబడును.

దీనిలో, రోసు, పచ్చ, ఎర్ర, నీలము, ఇంక అనేక రకములు కలవు. కావలయువారు యే రకములో కావలయునో తేటగా వ్రాసి తెప్పించుకొనవచ్చును. మామచీరలవై ఆర్డరులన్నియు హెడ్డా ఫీసుకు పంపవలయును. 1. చీర తీయువారికి ధర రూ. 5.8.0 పి. పి. చార్జి అదాలు 0.8.0. 2. చీరలు తీయువారికి 1 చేతిగుడ్డను పి. పి. చార్జి ఇనాముగా పంపబడును.

బ్రాంచి అఫీసు: - సర్వజనానుకూలన్, జవులివ్యాపారీ పాతచాకలపేట పోస్టు, మదరాసు.

హెడ్డుఅఫీసు: - ఎన్. వి. రాబిన్ సన్ ఆంధ్రకంపెని, సిల్క్ మర్చెంటు, రాయపురంపోస్టు, చెన్నపట్టణం.

చిన్న పురుగులు

పెద్ద పెద్ద బట్టలను జేయును.

చుండు, బోడి యగుట, వెండ్రుకలూడుట, పుర్రెపై జిల, అన్నియు చుండుపురుగుల వలన గలుగును.

పాతకులారా! ఈపురుగువలె కేయింబడవు, విధివిరా మములేక మీరు పనిచేసినచో మీమీ గృహములలోని నేల

కొట్టెల బంగారుతో నింపబడియుండును. తీరికలేక పనిచేయుచుండు ఈచుండు పురుగునకు, అలివ్యాప్తికయి పేగొందిన తేనెటీగ సహకారిగా నుండగలబంటు. చుండు ఆరంభమయిన వెంటనే నిగోధక నిర్బంధద్రవ్యముల నుపయోగింపక తుపేక్షించినచిరకాలముననే బట్టల వారిలో సహాధ్యాయి గావలసినవృత్తు. కావున ఇట్టి పరమశత్రువును

Don't Let'em Dig "కామినియా నూనె"

సహాయమున సంహరింపుడు. చుండును బోగొట్టును. వెండ్రుకలను రాలనివ్వదు. పుర్రెచుండును బోగొట్టును. తలకట్టుకు పరిమళ సుగంధద్రవ్యము.

ఈరీతిని, నకలు నూనెలను తయారు చేయువారి మోసమున పడకుడు.

మెల బుడ్డి 1-కి రు. 1-0-0 వి. పి. రు. 0-4-0 ,, 3-కి రు. 2-10-0 వి. పి. రు. 0-7-0

ఉచితము.

ఈ సుగుణముల ఋజువు పరచుటకయి, అర్ధబాచీటి పంపుకొనువారికెల్ల ఒకసారి వాడుకొనుటకు సరిపోవునంత నూనె గల సీసా ఉచితముగ బంపబడును.

సోలు ఏజెంట్లు: -

అంగ్లో యిండియన్ డ్రగ్ అండుకెమికల్ కంపెని. నెం 155, జుమ్మా మసీదువీధి, బొంబాయి.

మైనూరు ప్రతినిధి సభ

దివానుగారి యుపన్యాసము.

7 వ తేది శనివారమునందు గూడిన మైనూరు ప్రాత్యక్షము మహాసభయందు దివాను సర్ విశ్వేశ్వరయ్యగారిచేర్చిన యుపన్యాసమునందీ క్రిందిభాగములను ముద్రించుచున్నాము: - కావేరీనదియందలి నీటిని నిలువజేసి సాగుబడి నిమిత్తము వినియోగించు సందర్భమున మైనూరు ప్రభుత్వము వారికిని, చెన్నపురి దొరతనమువారికిని అభిప్రాయభేదములు కలిగేయెడల వానిని పరిష్కరించుట కొక పంచాయతీసభను యేర్పాటుజేసిరి. అందునకు గత మార్చి నెలయందు హిందూ దేశ ప్రభుత్వమువారికిరంగీకరించి, హిందూదేశ ప్రభుత్వమువారిందున కంగీకరించుటలన కావేరీ జలాశయ సంకల్పము నందు క్రొత్త యేర్పాటులు చేయబడినవి. ఇందువలన మండ్య, మాల్వల్లి, నగమంగల, సరిసీపురము తాలూకాలయందు 125000 యెకరముల భూమిని అదనము సాగుచేయుటకు వీలుకలుగుచున్నది.

మైనూరు సంస్థానమునందున్న కావేరీ లోయయందు ప్రస్తుతము 115000 యెకరముల భూమి సాగుబడియగుచున్నది. చెన్నపురి రాజధానియందు కావేరీవలన 1,225,500 యెకరముల సాగుచేయబడుచున్నది. నూటికి 8 వంతులు మైనూరు రాష్ట్రమునందును, 92 వంతులు చెన్నపురి రాజధానియందును కావేరీవలన సాగుచేయబడుచున్నది.

కావేరీ జలమునందు మూడువంతులనీరు మైనూరు రాష్ట్రమునందు ప్రవహించుచున్నది; కాని నీటిపారుదలకు సంబంధించిన ఫలము రాష్ట్రమునందు కలుగుటలేదు. నదియందలి నీటిలో చాలభాగము నిమ్మియోజనముగ సముద్రగామియగుచున్నది. మైనూరు రాష్ట్రమునందున్న చెన్నరాజధానియందును సాగుబడికి కావలసిన నీరుగాక తక్కిననీరు వృధాగ సముద్రమునకు పోవుచున్నది. ఇట్లు నిరుపయోగముగ సముద్రగామియగుచున్న నీటిలో కొద్దిగమాత్రమే నిలువజేయుటకు మైనూరు నీటిసంకల్ప ముద్దేశితము. మైనూరు ప్రభుత్వమువారు నిర్మింపదలచిన జలాశయమునందు 4 లక్షల ఘనపుటకుగులనీరు నిలువ యుండును. ఇందునకు రెండు లక్షల నీరు నిలువయుండుటకై చెన్నపురి దొరతనమువారు తమ రాజధానియందొక జలాశయమును నిర్మించుటకు సంకల్పించి యున్నారు. కావేరీనదియందలి నీరు సముద్రగామియగుచున్నది. మైనూరు ప్రభుత్వమువారు సంకల్పించిన జలాశయమునకు రెండింతల జలాశయమును నిర్మించుటకు చెన్నపురి దొరతనమువారు సంకల్పించియున్నారు. ఈ రెండు విషయములనుబట్టి, సరిగ నీటిని నిలువజేసికొనుటకు యేర్పాటులు జరిగినయెడల మన రాష్ట్రమునందు సంకల్పించిన జలాశయము వలన ప్రస్తుతము జరుగుచున్న సాగుబడి కేధిధమగు ప్రతిబంధము కలుగదని స్పష్టమగుచున్నది. ప్రస్తుతము జరుగుచున్న సాగుబడికి మూడవ కావలసిన కట్టుదిట్టములను చెన్నపురి పాలకులు చేసికొనవలసి యున్నారని సర్వత్ర యంగీకృతమైనది. వైన వివరించిన విషయములను బట్టి మన మేనియో ప్రత్యేకపుటానుకూల్యములను కల్పించుచుని కోరియుండలేదని స్పష్టమగుచున్నది. కావేరీనది మన రాష్ట్రమునందు ప్రవహించుచున్నది. కావున దాని నీటిని మన ముపయోగించుకొనుటకు హక్కు గలను.

ఆయవ్యయములు

1915-16 సంవత్సరము టాపాయము 284.85 లక్షల రూప్యములు. సామాన్యపు ఖర్చులు 260.98 లక్షలు పోవు 23.87 లక్షల రూపాయలు మిగులుచున్నవి. 60.81 లక్షల రూప్యములు వివిధ పనుల కెట్టుబడికై నిలువ చేయబడినవి. దీనితో కలుపుకొని అసలు ఖర్చులు 321.29 లక్షలకు వచ్చినవి. అనగ ఆదాయము కంటే ఖర్చు 36.44 లక్షలు అదనమైనవి. 1916-17 వ సంవత్సరమునందు 2,86,22,000 రూపాయలు ఆదాయము వచ్చునని నుదింపు చేయబడినది. అనగ గత సంవత్సరముకంటే 1,47,000 రూపాయ లెక్కువ. 1915-16 వ సంవత్సరమునందు ఖర్చులు 230,98,000 రూపాయలు. 1916-17 వ సంవత్సరమునందు 2,85,94,000 రూపాయలు.

విల్లా తాలూకా పద్ధతులు

గ్రామములందు ప్రజోపయోగమునకు సంబంధించిన పనులందు ప్రజల కేర్పాటును కలిగించుటకై డిప్యూటీ కమిషనరులును, కొందరికి కార్యులును రాష్ట్రమునందనే ప్రదేశములందు సభల నేర్పాటు చేసిరి. ఆర్థికసభకును. గ్రామాభివృద్ధికిని, పంపతి సంఘములకును సంబంధించిన విషయములును. ప్రజల సాధక బాధకములను తత్సభలయందు చర్చితములు. కొన్ని విషయములందు హోబిలీల ముఖ్యపట్టణములందు సభలుగూడినవి. రాజధానులందు

2, జిల్లాలయందు 4, తాలూకాలయందు 83, హోబిలీలయందు 6 నా సభలు సమావేశమైనవి. వీనిలో 56 సభలను రివిన్యూ బాధాధికారులును తాలూకాభివృద్ధి సంఘములును, 20 సభలు పరిపాలనసంఘముల ప్రాబాధ్యముక్రిందను, 16, వ్యవసాయ బాధావారిక్రిందను, 3 తదితరులవలనను, సభలు గూడినవి. తత్సభలు చాల లాభదాయకములు. నన్నవి. ఆ ప్రదేశములందు ప్రజల యిబ్బందులను, వారి వాంఛితములను జిల్లా యధికారులు తెలిసికొనుటకును, అభివృద్ధి దాయకములగు పనులందు ప్రజల లెంతవరకు ప్రయోజము కలిగించుకొనుచున్నారో తెలిసికొనుటకును తత్సభలు సాహాయ్య భూతములగుచున్నవి.

విద్యాశాఖ

మైనూరు విశ్వవిద్యాలయ విషయము కార్యదూషమును దాల్చుటకు సాధన సంపత్తి పరికల్పితమని గతవత్సరము నందు గూడిన సభయందు దెలిపియుంటిని. ఆవిషయ మిప్పుడు కార్యదూషముదాల్చి విశ్వవిద్యాలయము జూలై మాసాది నుండియు ప్రారంభమైనది. విశ్వవిద్యాలయ వివాసమునకు కావలసిన భవన నిర్మాణమును, తదితర సాధన కలాపమును గురించియు ప్రస్తుతము యోచనయందుకలదు. లెంగువూరు, మై, నూరు, కుముకూరులందు దొరతనమువారి రేపరచిన పాతశాలలందు విశ్వవిద్యాలయ విధానము ననుసరించి, ప్రదేశపరిష్కారకగు లేర్పాటు చేయబడియున్నవి. పి. మె. గాలాని పాత శాలయందును మైనూరునందలి మహారాణీ కళాశాలయందును వీలునుబట్టి ప్రదేశ పరిష్కారకగులు ముందు నిర్మితములు.

ప్రస్తుత వత్సరమునందు సంస్థానమునందలి విద్యాలయములు 4,278 నుండి, 5,436 కు వృద్ధియై-వి. విద్యాభ్యాసకుల సంఖ్య 191,132 నుండి, 214,397 కు పెరిగినది. విద్యార్జనము చేయుచున్న బాలబాలికల సంఖ్య విద్యాభ్యాసకుల సంఖ్యనుబట్టి చూచినయెడల నూటికి 25.5 నుండి, 27.9 కిని పెరిగినది. వారిలో 206,179 మంది మైచరీవిద్యను, 26,871 మంది మధ్యమవిద్యను, 394 కళాశాలలందును, 5,628 మంది ప్రత్యేక శిక్షణమును నభ్యసించుచున్నారు. నిర్బంధ విద్యా విధానము సందర్భమున క్రొత్త 80 పాఠశాలలు వెట్టుటకు మంజూరైనది. ఇవిగాక ప్రస్తుత వత్సరమునందు నూతనముగ 1100 మైచరీ పాఠశాలలు నెలకొల్పబడినవి. గ్రామపాఠశాలల మందలముల మరచుత్తువేయు విషయమై ప్రత్యేకముగ యోచింపబడుచున్నది. ప్రస్తుత వత్సరమునందు నూతనముగ 12 ప్రదేశములందు నిర్బంధ విద్యావిధాన మేర్పాటు చేయబడినది. మొత్తముగా 27 ప్రదేశములందు నిర్బంధ విద్యా విధానము కలదు. ఆ ప్రదేశములందు 30 పాఠశాలలు నూతనముగ నెలకొల్పబడినవి.

వానిలో 3600 నుండి నిర్బంధముగ చదువుకొనుచున్నారు. పిల్లలను సాతశాలకు పంపుచుని తల్లిదండ్రుల నెక్కువగ నిర్బంధము నెట్టుట లేదు. పిల్లలను పాఠశాలలకు పంపని 82 విషయములో మాత్రము మందలించ వలసి వచ్చినది. ప్రజల విద్యాకురులై యున్నారు. ఎన్నెన్నో ప్రదేశములందు నిర్బంధ విద్యావిధానమును నెలకొల్పుచుని దరఖాస్తులు వచ్చుచున్నవి. వీనిని బట్టి చూడగ నిర్బంధ విద్యావిధానము జయప్రదమగుటకు సంశయములేదు. తగిన భవనసంపత్తియు విద్యా బోధకులు లేక పోవుటయే నిర్బంధవిద్యావ్యాప్తికి ప్రతిబంధకముగ నున్నది గాని ప్రజలయందు తూర్వీకానము కారణముగ లేదు. భవాభావమును విద్యాబోధకులకు సంబంధించిన ప్రతిబంధకమును తీరినప్పడు నిర్బంధవిద్యావిధానము విశేష వ్యాప్తి గాంచవలెను. నూతనముగ 41 ప్రదేశములందు నిర్బంధ విద్యాపద్ధతిని నెలకొల్పుటకు ప్రస్తుతసంవత్సరమునందు మంజూరు చేయబడినది.

మైనూరు, లెంగువూరు లందు వాణిజ్య విద్యాప్రతి పత్తికున్నతి విద్యాలయములు గలవు. ఇవిగాక ప్రతిజిల్లా ముఖ్యపట్టణమునందును ప్రస్తుత సంవత్సరము వాణిజ్యపాఠశాలల నెలకొల్పుటకు సంకీర్తింప బడినవి. వానిని నెలకొల్పుటకు ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. మైనూరులోని వాయనాతేంద్ర కర్మ విద్యాలయమును లెంగువూరులోని ఇంజనీరింగు పాఠశాల యుచున్నది చేయబడినది. లెంగువూరునందలి ఇంజనీరింగు పాఠశాలయందు చెన్నపురి ఇంజనీరింగు కళాశాలయందలి అప్రెంటిస్ శిక్షణ తో గతులకు కుల్యమైన శిక్షావిధాన మేర్పాటు చేయబడినది.

యన్తస్థలితముగ లోకమునందు ఆర్థిక పరివర్తన మేర్పడగలదు. యుద్ధానంతరము వర్తకమునందును పరిశ్రమలందును ప్రేమమైన స్పృహ బయలుదేరును. యుద్ధానంతరము పరిశ్రమలందును వర్తకమునందును యవలంబితము కావలసిన యేర్పాట్లను గురించి అంగ్ల సామ్రాజ్యము యోచించుచున్నది. యుద్ధానంతరము కలంగబోవు మాన్యుల కనుకూలమైన నూతన వ్యవస్థ పరికల్పితమని కచ్చదు ప్రభు విశేషల నుడివెను. అట్టిభావమే ప్రాన్సు, ఆస్ట్రేలియా, కనడాలయందు వ్యక్తము. భాగ్యవంతులైన యున్న దేశములు భౌవిశిషికి పనిచేయుచుండగ అల్పి వృద్ధిపొందని మన మూరకొని యుండవలసినదేనా! మన మధివృద్ధికి యత్నింపవలదా! మనముతక్షణమే మూరనాదృశ్యములతో పని ప్రారంభించవలయును. ప్రతిదినమును స్పృహ మెరుగుచున్న కాలమునందు మనమును తనకి కట్టుదిట్టములను చేసికొనుట సంభావ్యము.

పోరు నేషను గడచిడ

పచ్చయప్ప కళాశాల ఆంధ్రవిద్యార్థి సి. వేంకటరెడ్డి గారు రైలువే ఉద్యోగులవైనను మఱికొందఱు ఆంగ్లో ఇండియనులవైనను దెచ్చినకేసు గత మంగళవారమునాడు విచారించబడినది.

ప్రారంభమున బాలకృష్ణరెడ్డియను విద్యార్థిని విచారించగా 27 వ తేదీని తాను వ్యాపారవిద్య సభ్యునియగుటకు జూర్జుటొనుట ఉదయము 6 గంటలకు వచ్చి మఱల వైదాపేటకు పోవుటకు 9 1/2 గంటలకు పోవుటకును బోయిననియు, అప్పుడు 15 మంది ఆంగ్లో ఇండియనులు బండిదిగి గేటువద్దకు పోయి నిలుచుండిరినియు, హైందవ విద్యార్థులు గేటులోనుండి పోవుచుండగా ఆంగ్లో ఇండియనులు వారిని గొట్టినారనియు, విద్యార్థులయొద్ద యే ఆయుధములను లేకున్నందున వారు పోలిపోవుచుండగా ఆంగ్లో ఇండియనులు వెంటబడించి కొంతదూరము తఱిమి మఱల వెనుకకు వచ్చి తక్కిన హైందవులను గొట్టినారనియు, తాను స్లాటు ఫారము మీదికి పోయినప్పుడు చాంటర్ను మున్నగు ముద్దయలు గుంపులోనుండి బయటికి వచ్చిరినియు, ఆంగ్లో ఇండియనులు తమ కఱ్ఱలను న్యాయ కళాశాల ఆవరణములోనికి బాటవేసిననియు, పెదవులమీద దట్టమగు గాయముగలిగి నెక్కురు కాయున్న ఒక బ్రాహ్మణ బాలుడు చాంటర్నుగారి యొద్దకుపోయి చెప్పకొనగా చాంటర్నుగారు “నీ కళాశాస్థి తగినదనిలే” యనిరినియు, అంతట చాంటర్నుగారు “పోలీసువారు వచ్చెదరేమో” రైలువే ఆవరణమునుండి తొలగిపొందని చాంటర్నుగారు ముద్దయలతో చెప్పిననియు సాక్షి చెప్పెను.

తరువాత అంబత్తురులోని బట్టల దుకాణదారుడు మునిరత్నము అను నతడు పరీక్షింపబడెను. 26-వ తేదీనాడు స్ట్రీవెన్ను వైదాపేటలోని కులశేఖరమను వారి దుకాణమునకు పోయి ఒక ప్రశ్నమునకు “నెలకుతామను మోటువారు వాలంటీరు గార్డులు పూలములలోని వారనియు చెడ్డవారనియు ఈ దినము జరిగినదంత ముఖ్యము కాకపోయినను లేపబడినము తమసామానువులే”యని యతడు ప్రత్యుత్తరము చెప్పెననియు సాక్షి సాక్ష్యమిచ్చెను.

తరువాత శ్యామారావుగారు గోపాలకృష్ణక అను పచ్చయప్ప కళాశాల విద్యార్థిని బరీక్షించిరి. 27 వ తేదీని ఖూలీ అను ముద్దయి హైందవులను గేటులోనుండి బయటికి పంపించుటకు తాను జూచితినినియు, గేటుకు వెలుపల ఒక ఆంగ్లో ఇండియనుడు ఒక ఇనుప ఊచతోడను, మఱికొందఱు కఱ్ఱలతోడను నిల్చుండి వారి నాడించు చుండిరినియు, మఱికొందఱు ఆంగ్లో ఇండియనులు హైందవులవై రాళ్ళను కుచ్చుచుండిరినియు, కఱ్ఱలు గలవారు హైందవులను గొట్టుచుండిరినియు, ఇనుప ఊచగల యతడు వేంకటరెడ్డిని దానితో గొట్టెననియు, సాక్షి చెప్పి 4 గురు ముద్దయలను గుర్తించెను.

ప్రాసిక్యూషను తరపున సాక్ష్యము పూర్తియైనందున శ్యామారావు గారు హైందవ విద్యార్థులవై “కొట్టుడు” నేరము తీసికొనవలయునని కొట్టవారిని బ్రార్థించిరి.

న్యాయబంటు గ్రాంటుగారు దీని కన్నచెప్పి ఈ కేసు నందు ముద్దయలను మఱల క్రాసు పరీక్ష చేయుటకు వీలు లేదు గనుక “కొట్టుడు” కేసు విచారణ చేయునెడల ముద్దయలను మఱల పరీక్షచేసి క్రాసు పరీక్షచేయవచ్చునను యూహతో శ్యామారావుగారిట్లు కోరిరినిరి.

ఒక కేసునందు పరీక్షింపబడిన వారి సాక్ష్యము రెండవ కేసునందును వర్తించునట్లు అనుకొనునెడల “కొట్టుడు” కేసును కూడ విచారించుమని మేజ్ట్రేటుగారు రినిరి.

దానికి సమ్యక్తంపమని ముద్దయల న్యాయవాదు లినిరి. అనాటికి విచారణ ముగిసెను. మఱునాడు ప్రాసిక్యూషను తరపు సాక్షుల క్రాసు పరీక్ష ప్రారంభమయ్యెను.

న్యాయబంటుగారు మొదట వేంకటరెడ్డిగారిని క్రాసు పరీక్ష చేయగా వేంకటరెడ్డిగారిట్లు చెప్పిరి. ప్రాసిక్యూషను తరపు సాక్షులలో కొందఱు చెట్టుటూపూర్వలలో నివసించుచున్నారు. మొదట కేసును పోలీసువారియొద్ద పెట్టితినిగాని పోలీసువారి విచారణ తృప్తికరముగా నున్నందున నేను కేసుచేసితిని. బండ్లను నిలువయుండు విషయమును గూర్చి ప్రకటింపబడిన కరపత్రములు కొన్ని చెట్టుటూ పూర్వలవారికి నీయబడినవి. విద్యార్థులందఱును కరపత్రములలోని విషయమును విమ

ర్శించిరి. ఏ పత్రములోనుండి ఈ 6 పత్రములు పునర్ముద్రితమయ్యెనో నాకు తెలియదు. “న్యాయండియా” పత్రములోనుండి పునర్ముద్రితమైనట్లు నాకు తెలియలేదు. “న్యాయండియా” యం దావిషయము ముద్రితమైనట్లు నాకు తరువాత తెలిసినది.

గ్రాంటుగారు - కరపత్రములోని కట్టకడపటి ప్రకరణమును జదివించుచితివి గదా? ఈ కరపత్రమునకును “న్యాయండియా” పత్రమునకును సంబంధము లేదని ప్రమాణము చేయగలవా?

సాక్షి - కరపత్రమునకును “న్యాయండియా” పత్రమునకును సంబంధము లేదంటిని గాని కరపత్రములలోని విషయము “న్యాయండియా” యందుగూ ప్రకటింపబడిన దనియే చెప్పవలసింది.

ప్ర-“న్యాయండియా” పత్రము చదువుచున్నవా? జ-అవును, అప్పుడప్పుడు.

ప్ర-కరపత్రములోని విషయమును విద్యార్థులు చర్చించిరి గదా? జ-అవును.

ప్ర-బండ్లను నిలువయుండుటనుగూర్చి కరపత్రములో చెప్పబడిన విషయములను పరిశీలించవలయు నని విద్యార్థులు తీర్మానించిరా? జ-తీర్మానించలేదు.

ప్ర-మీరు చేసికొనిన తీర్మాన మేమి? జ-బండ్లను నిలువయుండుట అన్యాయమని.

ప్ర-ఈ గడచిడ జరుగకముందు బండ్లను నిలువయుంచు విషయమునుగూర్చి ఆంగ్లో ఇండియనులకును హైందవులకును విభేదములు కలిగినవా? జ-కలిగినవి.

ప్ర-హైందవులు ఆంగ్లో ఇండియనుల బండిలోని కెక్క-బోవునపుడు ఆంగ్లో ఇండియనులు వారి నాటంకపత్రము చుండి రనుమాట నొప్పుకొందువా? జ-అప్పుకొందును.

తరువాత వేంకటరెడ్డిగారు తా మెన్నడును నిలువయుంచబడిన బండ్లలోని కెక్క-బ్రయత్నింపలేదనియు, లాక్ మెకమోహాక్ రిచర్డ్సుగార్డును గడచివకు ముందే యెఱుంగుననియు, మొదటి ఇద్దరితోనే తనకు తెలియుచుండలేదు. కాని వారు ఆ రైలుబండిలో వచ్చుచుండుట ననేకపర్యాయములు చూచితినినియు, రిచర్డ్సుగారు కొంతకాలము ఎగ్జామినేషను ముచ్చరుగా నున్నందున నతని నెఱుంగుచుననియు, 27 వ తేదీని ఆంగ్లో ఇండియనులకు నిలువయుంచబడిన బండి గేటుకెదురుగా నిలిచెననియు, ఆబండికి ప్రక్కనున్న బండిలో తా నుండి ననియు, నిలువయుంచబడిన బండిలో నెవరెవరెక్క-తో తనకు తెలియదనియు తెల్పెను.

ప్ర-గేటువెలుపల నొడ్డుమీద ఒకగుంపు ఉండెనని యంటివి. వా రెక్క-దనుండివచ్చి? నీకు తెలియునా? జ-తెలియదు.

ప్ర-ఎందఱుండిరి? జ. 12 మందో 20 మందో.

ప్ర-రైలుబండినుండి హైందవు లేందఱుండిరి? జ. సుమారు 200 మంది.

ప్ర-వారిలో విద్యార్థు లేందఱు! జ. 100 కు మీద.

ప్ర-వారిలో నెందఱు కోర్టుమీదికిపోయిరి? జ. 80 నుండి 100 మందివఱకు నుండును.

ప్ర-విద్యార్థులుకాని వారెందఱు? జ. తెలియదు.

ప్ర-నీవు బండిదిగిననే గడచిడ ప్రారంభమయ్యెనా? జ. అవును.

ప్ర-గేటు దాటకముందు గడచిడ యే మైననుండెనా? జ. లేదు.

ప్ర-అట్లయిన గడచిడ ప్రారంభమయ్యెనని యెట్లు చెప్పగలవు? జ-విద్యార్థులు పరుకెత్తిపోవుచుండుట చూచితిని గాన గడచిడ ప్రారంభమయ్యెనని తెలంచితిని.

ప్ర-విద్యార్థులు పరుకెత్తుకొని పోవుచుండిరిని యంటివిగదా? ముద్దయ లేక్క-దనుండికో చెప్పగలవా? జ. చెప్పజాలను. వారందఱి క్క-చోటలేరు.

ప్ర-నీవు గేటువద్ద నున్నప్పుడు ముద్దయలలో నొక్క-దైన గేటునొడ్డు యందుట చూచితివా? జ. లేదు.

ప్ర-నీవు స్లాటుఫారము వదలిపోయిన వెనుక ఏమి చేసితివి? జ-పోవుచుంటిని.

ప్ర-అప్పుడు ఆంగ్లో ఇండియను లందఱును నీ వెనుక నుండిరా? జ-నావనస్సు నాకు స్పృశితముగా నుండలేదు.

వారందఱియొద్ద కఱ్ఱ లుండినవి. అంతయు గంగదగోముగా నుండెను. నేను తప్పించుకొనిపోవ జూచుచుంటిని.

ప్ర-ఎవరైన ఎవరినైన గొట్టుచుండగా నీవు చూచితివా? జ- విద్యార్థులు పరుకెత్తుకొని పోవుచుండిరి. నావీపుమీద దెబ్బ బడునంతవఱకు ఎవ్వరును ఎవ్వరిని గొట్టుచుండుట చూడలేదు. నాగ్లోవను నేను పోవుచుంటిని.

తరువాత సాక్షి తన్నుకొట్టిన దెవ్వరు చూడలేదనియు అదెబ్బ చిన్నదేయనియు, వెనుక చూడగా హైందవులను ఆంగ్లో ఇండియనులు నుండిరినియు, 9 వ ముద్దయవంటి “వాదో” కడు (రిచర్డ్సు) తనమెడవై గుద్దెననియు, అతడు 9 వ ముద్దయ యేమో చెప్పజాలననియు, తాను వెనుకకు తిరిగి గుద్దెనవాని కోటుపట్టుకొంటిననియు, ఇంతలో నింకెవరోవచ్చి తలవై గొట్టెననియు చెప్పెను.

ప్ర-ముందునుండి వచ్చి యెవరో కొట్టెనను చుంటివి గదా? వారెవరో చూడలేక పోయితివా! జ. వాడెవరో నేను బాగుగా చూడలేదు.

దెబ్బ తగిలినప్పుడు తనకు తలపొగ ఉండెననియు, దెబ్బ వలన నది చివరిగ లేదనియు, తలపొగ ఉన్నట్లు డాక్టరుతో చెప్పలేదు గాని వీలుతో చెప్పితినియు సాక్షి యనెను.

ప్ర-ఆంగ్లో ఇండియను బాలునికోటు నీవు పట్టుకొనినప్పుడు రిచర్డ్సుగారు నీ కెదురుగ వచ్చుచుండిరిని చెప్పితివి. అతడు నీ కెంత దూరములో నుండెను? జ-సుమారు రెండు గజములు.

ప్ర-అతడు నిన్ను కొట్టక ముందు నీతో నేమైన ననెనా? జ-ఏమియు ననలేదు.

ప్ర-కొట్టెదనని యెదరించెనా? జ-లేదు.

ప్ర-అతడు కొట్టక ముందు ఆతని యుద్ధోత మేమియో నీకు తెలియలేదు! జ-లేదు.

ప్ర-అతడు కొట్టకముందు అతడు నిన్ను చేనితో కొట్టజూచెనో నీకు తెలియదా? జ-నాకు రెండు గజములదూరమున నుండగా నతని చేతిలో ఇనుప ఊచము చూచితిని. కాని అతడు దానితో నన్ను కొట్టెనని నాకు తెలియ లేదు.

ప్ర-అతని చేతిలో ఇనుప ఊచ ఎందుల కుండెను. జ-నాకు తెలియదు.

ప్ర-అతడు నీ వైపు చూచు చుండెనా? జ-నేను చూడలేదు. నా వెనుక నెందరో నుండిరి. నేను పట్టుకొనిన వానిని పోలీసు వారి యొద్దకు వీసికొని పోవుట యందే నా దృష్టియంతయు నుండెను.

ప్ర-రిచర్డ్సు గారు నీ వైపుకు వచ్చుచుండిరి. ఇంకెవరి వైన చూచినట్లు జ్ఞాపకమున్నదా? జ-చాంటర్నుగారిని చూచుచుంటిని.

ప్ర-అంతకు ముందెప్పుడైన చాంటర్ను గారిని జూచి యుంటివా? జ-అయిన డి. టి. ఎస్. అని నాకు తెలియను.

ప్ర-రిచర్డ్సు గారు రెన్ని దెబ్బలు కొట్టిరి. జ-ఒకటి. తరువాత సాక్షి రెచర్డ్సుగారు తన్ను కొట్టెననియు, తనచుట్టును ఒక గుంపు ఉండెననియు, రిచర్డ్సుగారు రెన్నెందులకు కొట్టిరో ఆ య స నడుగలేదనియు తనకు దెబ్బతగులగనే స్పృహ తప్పెననియు, తరువాత ఎవ్వరో తన్ను లాకాలేజి పోలీసు స్టేషనుకు వీసికొనిపోయిరినియు, అక్కడికి పోయిన వెనుక తనకు కొంచెము స్పృహ తెలిసెననియు చెప్పెను.

ప్ర-నీవు పోలీసు స్టేషనుకు పోయినప్పుడు పోలీసు వారెవ్వరైన నిన్ను ప్రశ్నించిరా? జ-ప్రశ్నించిరి.

ప్ర-ఆ దెబ్బ యెట్లు తగితో నీవు చెప్పితివా? జ-లేదు.

ప్ర-నీవెందులకు చెప్పలేదు? జ- నాకు రక్తము బాటబాట కారుచుండెను. డాక్టరును పిలుచుకొనినందని నా స్నేహితులతో చెప్పుచుంటిని, జరిగినదంతయు పోలీసువారితో నా స్నేహితులు చెప్పుచుండిరి.

ప్ర-రిచర్డ్సుగారు నిన్ను కొట్టినట్లు నీ స్నేహితులు పోలీసువారితో చెప్పిరా? జ-చెప్పిరి.

ప్ర-నిన్నుడిగిన పోలీసువారెవరు? జ-నేను చెప్పజాలను.

ప్ర-దెబ్బతగిలినందులకు కాదనియు చెప్పమని పోలీసువారు నిన్ను బలవంతము చేయలేదా? జ-చేయలేదు. నేను ఆసుపత్రికి పోవుచు సబ్ ఇన్స్పెక్టరు నాంక్రీసుగారితో రిచర్డ్సు నన్ను కొట్టెనని చెప్పితిని.

ప్ర-నీవు ఫిర్యాదుచేయకముందు రిచర్డ్సును గుర్తించితివా? జ-ఎగ్జామ్యు స్టేషనులో పనిచేసిన యతడని గుర్తించితిని.

ప్ర-చాంటర్ను కచ్చేరిలో చూచితివా? జ-అతడు చాంటర్ను కచ్చేరిలో నున్నది ఇంకెక్కడనున్నది తెలియలేదు.

ప్ర:—ఆకచ్చేరిలో నెవరైన నుండిరా? జ:—ఉండిరి.
 ప్ర:—చాంటర్లుగా రుండిరా? జ:—నేనాడలేదు.
 ప్ర:—నిన్న ఎగ్జిక్యూటివ్ మనుషు దీసికొని పోయినాడెవరు! ఒక ఇన్స్పెక్టరు హంప్రీసు ఇంకొక సబ్ ఇన్స్పెక్టరు.
 ప్ర:—నిన్న ఎగ్జిక్యూటివ్ మనుషు కెందులకు దీసికొని పోయి? జ:—నన్ను కొట్టినవానిని గుర్తించుటకు.
 ప్ర:—కెందులకు నీవు ఇదివరకే యెఱుగుదువు. ఇది వరకే నీ వెలిగిన మనుషుని గుర్తించుటకు నిన్న పోలీసు వారు తీసుకొని పోయిరా? జ:—అవును. కెందులగానిని గుర్తించితిని.
 ప్ర:—ఎగ్జిక్యూటివ్ మనుషులో ఫిర్యాదు వ్రాసితివా? జ:—అవును.
 ప్ర:—(ఒక ప్రత్యయము జూపుచు) ఇదియే నా నీవు వ్రాసినది? జ:—అవును.
 ప్ర:—దానియందు “ఒక బలుడగు అంగ్ల ఇండియన్” డివిజన్ గారి కెందులకు “జే.ఎస్.ఎస్.ఎస్.ఎస్.” దేన ఇంకెవరైన గానవును.
 జ:—నాకు మతిచెడిపోయెను. ఏమియు తోచకుండెను. “ఇట్టి నవానిని గుర్తించిన మతంత మేలని” పోలీసు ఇన్స్పెక్టరు గారనిరి. అతనిని గుర్తించిన మేలకు ఫిర్యాదు దాఖలుచేసితిని. అతనిని పోలీసువలసిన యవసరము నాకు దోచలేదు.
 ప్ర:—చాంటర్లుగారి నక్కడదాచితివా? నీవు ఫిర్యాదు వ్రాసిన బల్లయొద్ద అతడుండెనా? జ:—నేనాడలేదు.
 ప్ర:—కెందులగా అక్కడ ఉండిరా? జ:—నేనాడేవు లేను.
 ప్ర:—చాంటర్లుగా రక్కడనేయుండి ఫిర్యాదు వ్రాయుటకు నీకు కాగితము నిచ్చియుండిరని నేనెఱుఁగెదను. వారక్కడలేరని నీవు ప్రమాణము చేయగలవా? జ:—నేనాడలేను. నే ప్రమాణము చేయజాలను.
 ప్ర:—తఱువార నీవు డిప్టీ కమిషనరు ఇంటికి పోయి వచ్చుచు చాంటర్లు కెందులగా నీతోవచ్చిరా? జ:—వచ్చిరి.
 ప్ర:—ఎక్కడనుండివచ్చిరి. జ:—నేనెఱుఁగలేను.
 ప్ర:—నీవు డిప్టీ కమిషనరు ఆఫీసుకుపోయినప్పుడు నీవు అక్కడను ఫిర్యాదును దాఖలుచేసితివా? జ:—నేను వ్రాసి దాఖలుచేయలేను. నేను చెప్పవలసిగా గోవిందస్వామి గారు వ్రాసిరి.
 ప్ర:—దానిలో నేను పేర్లవ్రాయించితివా?—జ:—లేదు.
 చాంటర్లుగారు మాత్రము వారిని పురికొల్పియుండి రని వ్రాయించితిని?
 ప్ర:—కెందులగా పేర్ల వ్రాయించితివా?—జ:—భావకము లేదు.
 ప్ర:—చాంటర్లుగారిని గూర్చి నీవు ఏ మొదటి అక్ట్ లో పేరు చెప్పలేదు?—జ:—అది వ్రాయకుండుటయు నొక నేరమని నాకు తెలియదు.
 ప్ర:—అది నేరమని నీ కప్పుకు తెలిసినది?—జ:—నేను ఈ విషయమును వర్షరాత్రితో కప్పుగా నతిమ చెప్పెను.
 ప్ర:—అందుచేతనే చాంటర్లుగారి పేర్లు నెక్కించుట గాలోని?—జ:—అవును.
 ముద్రయలను గుర్తించ నియోగింపబడినప్పుడు తాను 4 గురు ముద్రయలను గుర్తించితిని సాక్షి చెప్పెను.
 ప్ర:—తక్కినవారి పేర్లు నీ కెట్లు తెలిసెను?—జ:—పోలీసు వారును, డెబ్బయిలిన నా స్నేహితులు కొందఱును.
 ప్ర:—ముద్రయల నందఱివై నీవు ఫిర్యాదు చేసితివి గాని ముద్రయలలో 4 గురిని మాత్రమే గుర్తించితివి. తక్కినవారందఱిని ముద్రయలలో జేర్చుటకు నీ స్నేహితులవలననేనా? జ:—దానిని పోలీసువారు కూడ చార్జి చేసిరి.
 ప్ర:—పోలీసువారు చార్జి చేసినది నీ కెట్లు తెలియదు? జ:—దానిని పులికలలో చూచితిని.
 ప్ర:—తక్కినవారిని గూడ ఫిర్యాదులో జేర్చుట నీ స్నేహితుల సలహావలననే చేసితివి?—జ:—అవును.
 తేను 12 వ తేదీక వాయిదా వేయబడినది.

కవిత్వతత్వవిచారము.

(Principles of Telugu Poetry)

గ్రంథకర్త: క. రామలింగారెడ్డిగారు ఎం. ఏ. అచ్చుకొత్తరకము. వెల రు 18-0.

విశవాచార:—హెచ్. వి. కృష్ణ & కో

పబ్లిషింగు ఏజెంట్లు,

చింతాడికేట, మదరాసు

న్యాయుండియా పత్రిక ఆప్పీలు

రివిజను పిటిషను

రాజధాని ముఖ్య న్యాయాధిపతి తనపై నుపయోగించిన కఠినమగు నుత్తరువులను మార్పుటగాను అనిభవం టు దొరసాని దాఖలుచేసిన రివిజను ఆప్టికేషన్ 6 వ తేదీని విచారణ జరిగెను.

సి. పి. రామస్వామి అయ్యగారు ఆనిభవం టు గారి పక్షమునను ఎవ్వోకేటు జనరలు గారు ప్రభుత్వమువారి పక్షమునను వాదించిరి.

రామస్వామి అయ్యగారు వాదము నుపక్రమించుచు 106వ సెక్షనును వినియోగించుటకు తా ముపయోగించుచున్న 10వ సెక్షనునుగూడ చేర్చుటకు న్యాయమూర్తుల యనుజ్ఞ వేడిరి. ఈరెండు సెక్షనులనుబట్టి తక్కువ కోర్టుల ఉత్తరువులను హైకోర్టువారు మార్చవచ్చుననియు, చార్జర్ కానవు నూత్రముప్రకారము ఇంగ్లండుదేశమున రాజుగారి కోర్టుకు అధికారము హైకోర్టువారికి గలదనియు వారు వాదించిరి.

(1) పత్రికాశాసనపు 3 (1) వ సెక్షనుప్రకారము మేజిస్ట్రేటుగారికి గల అధికారమును మేజిస్ట్రేటుగా రత్రికమించి ఉత్తరువులనుగిరినయు, (2) మేజిస్ట్రేటుగారిట్టి విషయములను కోర్టుగానేపనిచేయ వలయుననియు (3) మేజిస్ట్రేటు గారిని కోర్టుగానంగీకరించుట కెట్టికష్టములున్నను వారు విచారించబోవునది. “జూడిషియల్” గాని ఇతరము కాదనియు వారి వాదము.

ముఖ్యన్యాయమూర్తి:—మేజిస్ట్రేటు పత్రికాశాసనము క్రింద పనిచేయునెడల?

రామస్వామి అయ్యగారు:—ఆయన సెక్షను క్రింద పనిచేయునని తలంచుదము. కాని ఆ సెక్షను ఆయనకట్టి అధికారమునాయదే! మేజిస్ట్రేటుగా రు పత్రికా శాసనము క్రింద పనిచేసినను, 22 వ సెక్షనులో నెట్లున్నను న్యాయమూర్తులు మేజిస్ట్రేటుగారి యుత్తరువును మార్చవచ్చునని తామువాదించ బోవుచున్నామని రామస్వామి అయ్యగారుగారిరి. మేజిస్ట్రేటు గారు పత్రికా శాసనపు 3 (1) వ సెక్షనుక్రిందనే ఉత్తరువు చేసి యున్నారని యనుకొనినయెడల ఆయన 3 వ సెక్షనుక్రింద పనిచేయలేదు. కాన వారికి మేజిస్ట్రేటు ఉత్తరువును మార్చి పనిచేయుటకు హక్కుగలదు. పాట్నా హైకోర్టు నందిట్టి విషయముననే మేజిస్ట్రేటు ఉత్తరువును మార్చిన ఒకకేసును రామస్వామి అయ్యగారు వివరించిరి.

ముఖ్యన్యాయమూర్తి:—ఆతీర్పు అట్టి విషయము నేమియును నిర్ధారణము చేయలేదు.

రామస్వామి అయ్యగారు:—ముద్రణ యంత్రము చాలకాలమునుండి యుండినదిగాన సానిక ప్రభుత్వమువారే అట్టి విషయమునందు జోక్యము తీసికొనవలెనని నూచిత మైనది.

ము. న్యాయ:—ఆతీర్పు అథము కాకున్నది గాన దానిని వదలివేయుదము.

రామస్వామి అయ్యగారు:—తరువాత, మేజిస్ట్రేటు గారు ఒక కోర్టువలెనే యుండవలయునని వాదించ నారంభించిరి.

ఎ. జనరలుగారు:—ప్రభుత్వ కార్యనిర్వాహకులవలన తమకుగలిగిన మహాధికారమువలననే మేజిస్ట్రేటుగా రట్లు చేసిరి.

ధరావత్తునవశపఱచుకొనునప్పుడు మేజిస్ట్రేటు “జూడిషియల్” అధికారముతో నున్నందున తాము తీర్పుచెప్పనప్పుడు తమ తీర్పునకు కారణములు వ్రాయవలయుననియు, ముద్రణ శాసనముక్రింద ప్రభుత్వమువారును మేజిస్ట్రేటుగారును “జూడిషియల్” అధికారముతోనే యుత్తరువు లిచ్చెదరనియు, ఆ యుత్తరువులను మార్పుటకు 17 వ సెక్షను ప్రకారము హైకోర్టువారి కధికారము కలదనియు రామస్వామి అయ్యగారు చెప్పిరి.

న్యాయ:—శేషగిరి అయ్యగారు:— మేజిస్ట్రేటుగారి కాయాధికారము ప్రభుత్వ కార్యనిర్వాహకుల వలన నీయబడినదిగాన న్యాయమూర్తు లాయుత్తరువులను దీసివేయ జాలరు.

రామ:—అధికారపరిమితిని దీసివేసినను ముద్రణ శాసనముతో నిమిత్తములేకయే ఉత్తరువులను మార్పుటకు హైకోర్టువారి కధికారముగలదు.

న్యాయ:—శేషగిరి అయ్యగారు:—17 వ సెక్షను ప్రకారము హైకోర్టువారు ప్రభుత్వమువారి ఉత్తరువులను మార్చవచ్చునుగాని రాజధాని మేజిస్ట్రేటుగారి ఉత్తరువులను మార్పుట కధికారము లేదు.

రామ:—17 వ సెక్షనుప్రకారము “సానిక ప్రభుత్వము వారి యుత్తరువులైనను “జూడిషియల్” ఉత్తరువులు. అవి జూడిషియల్ అయిననేగాని హైకోర్టువారు వానిని మార్చజాలరు.

ము. న్యాయ:—ప్రభుత్వమువారు తమంతట తామే ఒక కోర్టువలె నగుదురు.

రామ:—నిజముగా కోర్టువలెనే యగుదురు.

ము. న్యాయ:—ప్రభుత్వమువారే కోర్టుగానుండు కేసులను గొన్నిటిని జూపించగలరా?

రామస్వామి అయ్యగారు:—గొన్ని కేసులను వివరించిరి.

న్యాయ:—శే. రాజధాని మేజిస్ట్రేటుగారు ఒక కోర్టుగా నుండురనియూ మీ యభిప్రాయము.

రామ:—పూర్తిగాకాదు. లై సెన్సులు మున్నగు విషయములందఱకు మేరవిధమున వర్తింతును.

తరువాత రామస్వామి అయ్యగారు మరొకొన్ని కేసులను వివరించి పత్రికాధిపతులయొద్ద యొకభరారునామాపత్రము తీసికొనుటలాంఛనమేగాని ఇంకేమియుగాదనియు మేజిస్ట్రేటు గారు ఒక పనిని చేయునెడల అతడు జూడిషియల్ అధికారముననే చేయుననియు అట్టి యెడల పూర్తిగా విచారణ జరిగింపక, తప్పదనియు, 3 (1) వ సెక్షనుక్రింద చేయబడిన ఉత్తరువులన్నియు జూడిషియల్ అయినను ఉత్తరువులను విధించునప్పుడు పూర్తిగా విచారణచేయుట అవసరమనియు, మేజిస్ట్రేటుగారు తమ అధికార పరిమితిని దాటి పోవునెడల హైకోర్టువారు ఉత్తరువులను త్రొసివేయవచ్చుననియు విచారణ యేమియు లేకుండ ధరావత్తున వశపఱచుకొనుట అక్రమమనియు రామస్వామి అయ్యగారు వాదించిరి.

ఆ మధ్యాహ్నమున అయ్యగారు అనేక నిదర్శనములను జూపుచు ఉత్తరువుల అక్రమతను నిరూపించిరి.

ము. న్యాయ:—ఒకవేళ ధరావత్తు దీసికొనుట అన్యాయ యుత్తరువుని చెప్పినయెడల వశపఱచుకొనుటను గూర్చి ఏమి కావలయును.

రామ:—ఏమియు చేయజాలరు కాని ఒకసారి ధరావత్తు తీసికొనుట అక్రమమని తీర్పుజెప్పిన యెడల అడ్డదారు రెండవదానిని సామాన్యన్యాయము ప్రకారము ఏదో యొకవిధమున పరిష్కరించుకొనగలదు. ముద్రణశాసనపు 22 వ సెక్షను ముద్రణశాసనపు అధికారము క్రిందయే దూరన్యాయమునురాని యజాలదు. అధికార పరిమితియే లేనియెడల హైకోర్టువారు అధికారపత్రము నీయవచ్చును.

తరువాత ఎవ్వోకేటు జనరలుగారు రామస్వామి అయ్యగారి వాదములకు జవాబు చెప్పచు క్రిమినల్ పాస్ జరు కోర్టు 107, 435 సెక్షనుల ప్రకారము ఒక మేజిస్ట్రేటుకు అధికారపత్రమియ నిర్ణయించిన యెడల, మేజిస్ట్రేటుకు ముందుగా తెలిపి కొంత వ్యవధినియవలయుననియు మేజిస్ట్రేటు నొద్దనుండి కొన్నిరికార్డులను దీసివేయంప వలయుననియు వాదించిరి.

తరువాత “రహస్యము” అని ముఖ్యన్యాయమూర్తి గారికి మేజిస్ట్రేటుగారి యొద్దనుండి వచ్చిన ఒక ఉత్తరమును న్యాయమూర్తిగారు చూపి అడ్డదారు దానిని చూడగోరినందున అది “రహస్యము” ఎట్లగునో తెలియదనిరి. తరువాత ఆ కారితముల నందఱును జూచిరి.

ముద్రణాలయము నుంచదలచుకొనువాడు ముందుగా మేజిస్ట్రేటుగారియొద్ద భరారు పత్రమును వ్రాసి ఈయవలయును. ధరావత్తు మొత్తమును నిర్ణయించుట కాని ధరావత్తును వశపఱచుకొనుట గాని అంతయును మేజిస్ట్రేటు ఇచ్చును.

ము. న్యాయ:—మేజిస్ట్రేటుగారు కారణములను తీర్పునందు వ్రాయవలదా?

ఎ. జి. ధరావత్తును వశపఱచుకొనునప్పుడు కారణములను వ్రాసికొనవలయును గాని ధరావత్తును దీసికొనునప్పుడు కాదు. మేజిస్ట్రేటు కధికార పత్రము నిచ్చు విషయమును గూర్చి న్యాయశాస్త్ర దిహితీనూత్రములను ఎవ్వోకేటు జనరలుగారు విశేష కాలము వివరించిరి.

కొంతకాలమునుండి కొంతను చేపావ్యయన స్వయం
మున్నగు నివి స్థావరపులు నీజేశమునుండి ఎరుమటి చేయు
న్నాని తెలిపి నాగపట్నం పాల్గు ఇవస్పెక్టరు సి. భువనా
వరాధుగానును సముదానస్పెక్టరు ఎం. ఏ. హుస్సను సాహె
గానును స్పెన్సెరియరెల కలిగినవారు నాగపట్నమునకు వె
ళుతేనేని నాగపట్నము చీ-మునందు తిరుత్తుల్పల్లి లోక్మ
దేశ సింహాశ్రమునకు బంపబడుచున్న చున్నా కిది నేనాల
బాయని 55 నేనల నల్లమందును పట్టాలోనిది బాని కట్ట
60000 ఎం. నావికులు బంపితిరి.

విషయానుక్రమణిక.

వాతావరణ ప్రయోగము	4
మైనారు ప్రాత్యక్షము సభ	5, 6
పోర్టువేషక గడవి	7
మ్యూసిడియా ఆస్పత్రి	8
వాతావరణములు	9
ప్రధానవ్యాసము	
ఆంగ్లము నైతిక సేవ	10
సంయుక్త రాష్ట్రముల సభ	11
మ్యూసిడియా ఆస్పత్రి	12
యజ్ఞవల్క్య సంగ్రహము	13
విదేశవాస్తవము	14
హిందూదేశ వృత్తాంతములు	15
వీహరు విద్యార్థి పథ	16
జంతువులు పరస్పర భుక్తులు	17

ఆంధ్రవత్రిక

1916 సం॥ అక్టోబరు నెల 11-వ తేది
బుధవారము.

ఆంధ్రులు-నైతిక సేవ.

ఎల్ల జాతులును నేటియుద్ధముచేత కొన్ని సంగతులను మాత్రము నేర్చుకొనినవి. తాము తమ శక్తికొలిపి తమ దేశముననే తమ కత్యవసరముగా వస్తుజాలమును నిర్మించుకొను పటుత్వమును సంపాదించవలెను. దురాశాపరులను వైబడిచచ్చు శత్రువులను తమ శక్తికొలిపి దురమున నెదిరి పరిమార్చుటకును సంసిద్ధులై యుండవలెను. ఈ రెండు గుణములులేని జాతి ఇక ముందు లోకమున గౌరవ జీవితమున కర్హము కాదు. జర్మని తనయొక్క విపరీతపు నడవడిచే ఈ క్రొత్త పరిస్థితిని లోకమునకు కల్పించి వైచినిది. యుద్ధమునమాటయే నశించునని లోకములోకొందరెదురు చూచుచుండ నిదియేమి యిట్లు లందుచేయని యెవ్వరైనను ప్రశ్నింపవచ్చును. ఆకాలము ఎండో మున్ను రావచ్చునేమో కాని ఈ యుద్ధములో యుద్ధమే లేకపోవుననుట పరిహాసాస్పదము. ఒకవేళ యూరోపు ఖండమున కొంతకాలము సరకు శాంతి సమకూరినను ఇతర ప్రాంతములలో శాంతి సమకూరు ననుకొనుటకు ఏమాత్రము కారణమును కానరాదు. ఏలూరిలో నుపన్యసించుచు మొన్నటిదిన మొకనాయకుడు చెప్పినట్లు చీనా నిదురమేల్కొనుటలో జపాను విజృంభించుటలో అమెరికా ప్రపంచశక్తి యగుటలో ముందేమేమి భిన్న భిన్న పరిస్థితు లేర్పడుచున్నవో మనమెరుంగము. రెండవదియుగా ప్రశ్న మరియొక దానిని ఇంకకొందరు వేయవచ్చును. ఆంగ్లభూమివంటి మహారాష్ట్రములు మనకు సంరక్షకులై స్వల్పరాష్ట్రముల పోషకులైయుండ ఎల్లరాష్ట్రములు సిద్ధపడి యుండవలయునని ఏల వాకొనెద రందురు కాబోలు నీపుచ్చకులు. ఈ యుద్ధచరిత్రను కొంచెము జాగ్రత్తగా తిలకించిన వారికి ఈ ప్రశ్నయే కలుగకూడదు. స్వల్పరాష్ట్రముగా జెలియము అష్టపడక యుండినయెడల పరాసుభూమి ఎట్టి యధిపతిని జెంది యుండునో మనమేమి యూహింపగలము? కొంతయుద్ధమైన పిదప గూడ హైందవజాతులు ఉడుత భక్తితో నుపచరింపక యుండినచో పరాసుభూమిమీద ఆంగ్లపరాసు నైస్యములు నిలువ

గలుగుటయే దుస్థర మయ్యుండును. బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమున నెల్లభాగములనాదును నిల్లప్పుడు సామ్రాజ్య సంరక్షణమునకు సిద్ధముగా నుండవలయు ననుటకు ఈ రెండునిదర్శనములును చూలును. కాబట్టి ఆంధ్రుల మగు మనము. ఒకప్పుడు గంగా తీరమునుండి కాంచీ పురంబు వరకు కనుమరియుకప్పుడు కృష్ణా తీరము నుండి కానేరీ తీరంబుల వరకును భూమిని ప్రతాపముచే స్వాధీనము చేసికొని అవక్ర పరాక్రమంబున పరిపాలించిన మహాపురుషులసంతతి వారసుగు మనము, సామ్రాజ్య భక్తియందు తింగి స్నేహ గౌరవమందు అప్రతిమాన మానసులమగు మనము, నేడు జరుగు మహా సంగ్రామమున వీర పథంబనుకరించి పాలు పుచ్చుకొని ముందుకు సామ్రాజ్య సంరక్షణకు కంకణముగట్టి తదుచిత శిక్షణము నందజేయవలసినదని శ్రీరాజ రాజేంద్రుని కోరుట మనకు పరమ ధర్మమయి యున్నది. ఏవిధముగా దేశైశ్వర్యోద్ధరణమునకై మనము పాదప్రతిష్ఠాస్థాన స్వాతంత్ర్యములను కోరుచున్నామో ఏవిధముగా నట్టి స్వాతంత్ర్యములు ముందునకు బ్రిటిషు సామ్రాజ్య శక్తిని విజృంభింపజేసి ఇప్పటికంటె నెన్నియో మడుగులు ఆ సామ్రాజ్యంబును స్వయం సహాయ పరంబౌ నర్హులవని యుద్ధోపించుచున్నామో అదేవిధముగా ఎల్ల యభివృద్ధికిని కాక భూతంబగు దేహ పటుత్వ నైతిక శాస్త్రముల సంపాదనమునకయి నైతిక శిక్షణ యత్యవసరంబనియు ఉచిత సమయంబున సామ్రాజ్య శత్రుభంజన మొనర్చుటకు అయ్యుడియే పరమ సాధనంబనియు కంఠమెత్తి ప్రకటింపవలసి యున్నాము. పాశ్చాత్య దేశములలో పసి చిల్లకాయలకు మొదలు నైతికాగ్ర శిక్షణ యియ్యబడుచున్నది. బాలనైతిక నివహము' అను పేరిట విద్యార్థు లందఱును సాధారణము పరిశోధన, రక్షణ, సంఘ సేవకాశ్యములకు తరచితగుచున్నారు. నిర్బంధనైతిక సేవగల రాష్ట్రములలో వీరు నైతిక వృత్తిని నిర్బంధముగా నభ్యసించి ఆరాష్ట్రపు నైతికులలో నొక్కరయి పోవుచున్నారు. అట్టినిర్బంధ పద్ధతిలేని ఆంగ్లభూమివంటి రాష్ట్రములలో సహితము యావ్యములు వచ్చి కముగా నైతిక శిక్షణ నంది స్థానిక పటాలములలో సభ్యులై అవసరము పడిన యప్పుడు మాతృసేవకు నడుములు బిగించు చున్నారు. ఇటీవల ఆంగ్లభూమినుండి ఈ తెగకు చేరిన నైతికులు వేనవేలు మనదేశమునకు వచ్చి బహుకాలము సుశిక్షితులైన ఇతర నైతికుల ధర్మములను తాము స్వీకరించి వారిని యుద్ధభూమికి పంపుటకు సహాయ లగుట మన మంద రెరింగియే యున్నాము. కొద్దిపాటి యనుభవముతో ఈ స్థానిక పటాలములు గూడ యుద్ధభూమిని నిలిచి పోరాడి గెలువగలవనుబయు నేటి మహాసంగ్రామమున విస్పష్టము చేయబడి యున్నది. సుశిక్షిత నైస్యవృత్తి వీని యన్నిటిని మించిన యట్టిది. ఇన్ని విధములుగా నైతికవృత్తి నవలంబించి శాశ్వతముగా గాని తాత్కాలికముగా గాని యుద్ధభూమిని గాని సహాయక వర్గమున గాని నైతిక సేవ మాతృభూమి సంరక్షణార్థమైనను సామ్రాజ్య సంరక్షణార్థమైనను నెరపుటకు అవకాశములు కలవు. ఆంగ్ల రాజనీతిజ్ఞులయు ఆంగ్ల నాయకులయు ఆంగ్ల ప్రజలయు దృష్టిపక్షము నవినమాగమును అవలంబించుటను జేసి ఈ పరిపరివిధ సేవానుకూలములలో కొన్నిటిని అన్నిటిని మనకోరిక యొక్క బలమును బట్టి మన యత్సాహము యొక్క ఔచిత్యమిని అనుసరించి మన హృదయసంపేదన యొక్క తైత్వ్యమును అనుకరించి మన ప్రభుత్వము వారు మనకు ఇయ్యగల యట్టి భావనాతాపరణ

మున నున్నారు. ఇందుకు నిదర్శనమును నెడకొనుచు కడుదూరము ఏగవలసిన యవసరము కానరా లేదు. యోధజాతులలో చేర నేచేరని త్రోసిపుచ్చబడి యుండిన వంగరాష్ట్రజుల పక్షమున సుబోధ చంద్రమల్లిక్కుగారు నిరంతరము పరిశ్రమ చేయుటచేత అచ్చట రెండు పటాలములను యావనులను చేర్చుకొనుటకు ప్రభుత్వాధికారు లంగీకరించి చేర్చుకొని ఆపటాలములలో చేరడలంబిన యావనులను శిక్షణకుగూడ పంపియున్నారు. మన ఆంధ్రజాతికి రాబట్టుగా రొక కొద్ది కళంకము నాపాదించినారను మాట దక్క మరి యెచ్చటను నేమియు కొరంత నైతిక గుణమున కానరాదు. రాబట్టుగా రొక కాలము దేనుక తిప్పితిట్టి ఘోరాశీముగో నైస్యములలో చేర్చుకొనబడుచుండి రనుటయే ఆంధ్రులు యోధజాతి యనుటకు దారాగమై యున్నది. ఆంధ్రదేశములోని సుబేదారులను సుబేదారు మేజరులను పదేపదే గౌరవింపవచ్చు ప్రభుత్వాధికారులు ఆంధ్రుల శౌర్య ప్రతాపముల నెరుంగక యున్నారని యనుకోన జాలము. సామాన్యముగో హైందవులకు సైన్యము లలో నియ్యబడిన పదవులలో నుత్తమమైనవాని యందు మా సోయ్యుడు లేంతేమిదీ లేదు? వీరిసంతతి నేటికి పారుష హీనమై పోయినదని యెవ్వరనగలరు? ఆంగ్ల ప్రభుత్వమున నిట్టి విపరీతఫలము కలిగినదని యననగునా? అభ్యాసము లేమిచే అనుకూలము చూపట్టిమిచే ఆంధ్ర ప్రతాప మడగి యుండునచ్చును గాని నశించిన దెప్పుడునుగాదు? ఆంధ్రులు యుద్ధమున పడతారు వారు గారనుటకు నేటి మెసాపాటమియా వైద్య సేవక శాఖ సాక్ష్య మియ్యజాలదా? ప్రభుత్వాధికారులైనను ఆంధ్రులను త్రోసివేయ నెంచుచున్నారని యనజాలము. అయిన, నడుగనిది అమ్మియైన పెబ్బడట! ఆంధ్రులు తమ స్వాతంత్ర్యమును తాముకోరనిది ఇతరులు తలపై తెచ్చిపెట్టుదురని తలంచునంతటి వెర్రిలో పడకూడదు. యుద్ధమే యిది ఇప్పుడెల్లాందోళన చేయుటయని జంకవలసిన పనియు ఇందుకానరాదు. ఇదియే మన హృదయ దార్ధ్యమును చూపుటకు తరుణము. మనయందు శౌర్యము, అవసరమైనప్పుడు, మూర్ఖభంప గలదనుటను వివరించుటకు సమయము. నేడు మనము యుద్ధరంగమున శత్రువును భంజించు కుతూహలమునకై ఆతురపడమేని ఆనాటి రాబట్టు మాటయే నిజమేమోయని ముందునైతిక సమస్యల నాలోచించు సధికారులు అనుమాన పడుటకు ఆస్పదముకలుగవచ్చును. యుద్ధానంతరము తప్పక నైతిక వృత్తియందు హైందవుల కెక్కువ ప్రవేశము కలుగుననుటకు సందేహములేదు. నైతికోద్యోగములకు హైందవులను నియమింప వలసినదని ఆంగ్ల పత్రిక లనేకములు వ్రాయుచున్నవి. ఆంగ్లాభిప్రాయ మీ పక్షమున నెక్కువగా బలపడుచున్నది. తక్కిన విషయంబులలోను తగిన పరిశ్రమ ఉత్సాహములు మన యెడల కాన్పించిన యెడల పని జరుగుననుటకు సందియములేదు. ఉత్తర హిందూస్థానములోని ప్రతాపఘడ సంస్థానపు పుత్రుడు బ్రిటిషు నైస్యమున సేనాని పదవికి నియమితుడగు చుండగా మన బాబ్బిలి మహారాజులు గారితనయుడు విజయనగర సంస్థానాధీశ్వరుని యల్లుడు వెంకటగిరి రాజులుంగారి యనుగుతమ్ముడు వీరెవ్వరును నైతికోద్యోగాల్లు గాక పక్షిముండు సంతతి నైస్యమాంధ్రపరంభు మనుభవంపగలదా! హైచాలములోని ఫతేఖానుష బ్రిటిషు నైస్యమున కధినాథుడై మొహమ్మదుల పైకి బలముల ననుభవించు పోవుచుండ ఆంధ్ర సోదరుండగు సదాశివరాజు కత్తిబట్ల నద్దుడు గాడను బిరుదము

ను ముఖమునకు గట్టికొని దైన్యము నందగలడా? తక్కువ సృజించిన ద్రావడికింగల వీరభావము నీటి క్షుత్రియోత్తమునకు లేకపోయేనా! ఇది ఏటి మాట. వంగరాష్ట్రము అప్పుడైన శారవమునకు పంజాబీ అప్పుడైన శారవమునకు ఆంధ్రుడు అప్పుడైన శారవమునకు ఆంధ్రుడు అప్పుడు గాడా! ముమ్మాటికిని అప్పుడు. అప్పుడు. అప్పుడు. లోపము నేటి నాయకుల యందుగలదు. వారాలని నీవిషయమున ప్రబోధింపలేదు. ఆతని ధర్మమును విప్పి చెప్పలేదు. ఆతని శౌర్యమును విజృంభింపజేయలేదు. తగిన పరిశ్రమ జరుగునుగాకయనియు అచిరకాలమున నాంధ్రులు నైనికసేనా స్వాతంత్ర్యమును సైనికోద్యోగార్హతను సంపాదించి నెగడుదురుగాక యనియు నమ్ముచున్నాము.

సంయుక్తరాష్ట్రముల సభ

శా॥ చింతామణిగారి పే రెరుంగని ఆంధ్ర సోదరు లెవ్వరును లేరు. వీరికిని ఆంధ్రలోకమున ను ఆంధ్ర సమస్య విషయమున కొంత యభిప్రాయభేద మున్నను ఈ యాంధ్ర సోదరుని ఉత్కృష్ట నిదర్శనమును జీవిత యుద్ధమున నవలంబింప నిశ్చయింపని ఆంధ్రుడు మాత్ర ముండదని మానవ్యము. విశాఖపట్టణము మండల పుత్రుల జన్మించి వీరు విశేషానుకూలములు లేనివారయ్య దూరభూముల కేగి పత్రికా నిర్వాహక లోకము గణ్యత కాంచి సంయుక్త పరగణా లలో శాసన నిర్మాణ సభయందు ప్రజాప్రతినిధిగ నిర్వచితులై నిన్నటిదినము ఆ రాష్ట్రపు పదియవ సమావేశమునకు అధ్యక్షత వహించిరి. వీరియధ్యక్ష కోపన్యాసము దీర్ఘమైనను మహాభిషయ సంకలలిమై ఉత్తమ భావ సంశోభితమై రచనా పటుత్వ సంధిరంత్రాలరారుచున్నది. సర్వహౌదవ సమస్యభాగమున యజ్ఞేశ్వర చింతామణిగారు మనకు గల్గిన సోదర నష్టమును, యుద్ధమును, సామ్రాజ్యమున హౌదవభూమియొక్క స్థానమును, స్వపరిపాలనను గురించి వివరించి యున్నారు. స్వపరిపాలన ఖండమున ఇప్పుడు గల పరిపాలనా పద్ధతి ఎట్లు ఫలవిరహితమైనదియు నిరూపించుచో మన విద్య, వ్యవసాయము, పరిశ్రమలు ఇత్యాద్యనేక విషయములను సూక్ష్మ నిమగ్న పాల్చేసి నారు. చింతామణిగారింత విపులముగా చేసిన ప్రసంగములోని యన్నియంశములను విమర్శించుటకు మాకు తావు చాలదు. మనము బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమున స్వపరిపాలిత రాష్ట్రములతో సమానముగా స్థానమును కోరుచుండు కోరికను గురించి వారు పల్కిన వాక్యములు ఎల్లరును, ముఖ్యముగా మన పాశ్చాత్యసోదరులు అధికార ధూర్వహులగు పరిపాలకులు, గమనింపవలసి యున్నారు. చింతామణిగారి ననుసరించి మనమేమాత్రమును ఈయుద్ధము నాధారముచేసికొని స్వపరిపాలనమును అడుగుచుండలేదు. ఎంతకాలము నుండియో మన స్థానమును మన కీయవలసినదని మొదలెట్టుకొనుచునే యున్నారము. యుద్ధాదిని ఆంగ్లనాయకులును ఆంగ్ల పత్రికలును హౌదవ సాహాయ్యమును ఉద్ఘాటించి హౌదవ రాజభక్తిని ప్రశంసించి హౌదవ స్వాతంత్ర్యములను సూచించుటచేత ఆ మొరలకు కొంత వికాసము సమకూరినదే కాని అంతకంటెను నధికముగా నైన దేమియును లేదు. బ్రిటిషు వక్తలును వ్రాయసకాండ్రును పల్కినట్టియు వ్రాసినట్టియు వాక్యములవలన నీ భూమిలో ఏక కాలమున పుట్టిన

యట్టి దురాశ లేమియునులేదు. హౌదవులు ఆవాక్యములను బట్టి వ్యాపార ఫక్కిని లాభము సంపాదించ తలపెట్టినవారుకారు. యుద్ధములో సాయము చేసితిమే మా కీలాభము చూపుకని కోరుటకు హౌదవు లెప్పుడును వ్యాపారపరులని పేరు గాంచినవారు గారు. వ్యాపారబుద్ధిలేని లోపమే మాయెడల కానవచ్చి యున్నది. మేమెల్లప్పుడును మాకు స్వాతంత్ర్యమునకు హక్కుగలదని చాటి యున్నారము. అది నేడు తీవ్రతరముగా చెప్పేకోసం వలసి వచ్చినందులకు కారణము వేరు గలదు. మన సామ్రాజ్యాంగ నిర్ణయము యుద్ధానంతరము మారగలదని ఆంగ్ల రాజనీతిజ్ఞులును అభినివేశ రాజనీతిజ్ఞులును సర్వసామ్రాజ్యమును అంగీకరించి యున్నారు. ఆస్కివ్వు మహాశయుడు 'సామ్రాజ్యము పునర్నిర్మితము కావలసిన' దని వక్కాణించినాడు. బోనర్లాగారు అభినివేశములు యుద్ధానంతరము సామ్రాజ్య కార్యనిర్వాహక వర్గములో చేరవలెనని కోరుచున్నవనియు సామ్రాజ్య సమస్యలను నిర్ణయించుటలో గట్టి పలుకుబడి సంపాదించవలయునని ఇట్లపడుచున్నవనియు ఆంగ్ల ప్రభుత్వమువారి కోరికలు న్యాయమని యంగీకరించి ఉచితముగ సాలోచన లొనర్చు చున్నారనియు తెలియపరచినారు. ఆంగ్ల మాత్రముడలి సమావేశములకు కనడా ఆస్ట్రేలియాల ముఖ్యమంత్రులు ఆహ్వాతులైరి. అప్పుడు ఆంగ్లభూమి యంతయు నుత్సాహముతో వారికి స్వాగత మొసంగెను. ఇంకను జరిగిన సంగతు లెన్నియో కలవు. కాని ఎచ్చటను హౌదవ భూమి ప్రశంస మాత్రము సమానత్వ గోష్టిలో కానరాదు. ఐదు రాష్ట్రముల ప్రభుత్వముతో కూడిన—అనగా ఆంగ్లభూమి అభినివేశముల అధికారము నకు లోనైన—సామ్రాజ్యమును గురించి మాత్రము మహాద్దండ వ్యాఖ్యానములు నడచియున్నవి. ఈ కారణము లన్నిటిని బట్టి హౌదవులు నేడు ఇంగ్లండునకు మాత్ర మంకితులుగా నుండువారు లేవు అభినివేశములకు అంకితులుగా నుండవలసి వత్తునటును దృఢపరచు కొనినారు. అభినివేశములకు మన యెడల గల ప్రేమ దక్షిణాఫ్రికా కనడాలలో జరిగిన సంభవములచే వ్యక్తమగుచునే యున్నది. నేడు నోరెత్తక మూలన గూర్చినచో మనకు ముందు కలుగు పరిస్థితి ఎంత దుర్భరంబగునో యూహించుటయే సాధ్యము కాదు కదా! ఆంగ్లభూమి సంబంధముననే మనకు న్యాయానుసారము పరిపాలకవర్గము లేదు. 1833 సంవత్సరపు ఛార్టరు ఆక్టులోని 87 వ నిబంధనకు అర్థమేమియును సమస్య 81 సంవత్సరములకు ముందు పొడసూపగా అప్పటికోర్టులలో డైరెక్టు అందునకు అర్థము హౌదవభూమిలో పరిపాలక జాతి అటుపిమ్మట లేనేలేదు అని నిర్ణయించిరి. నాటిదినము స్వపరిపాలనకు హక్కు సంపాదించి ఆంగ్లాధికార వర్గమునుండి విముక్తినంది బ్రిటిషు సామ్రాజ్యాంతర్గత స్వపరిపాలనమును పటుతరభంగిని కోరుచు వచ్చుచుండు మనము ఈ యధికార వర్గమున కింకొక నాలుగైదు దేశముల జాతులను జేర్చి ఆ బరువుక్రింద క్రుంగిపోవుట కంగీకరింతుమని ఎట్టివారును ఎదురు చూడరాదు గదా! ఎప్పుడును మేము కోరుచు వచ్చిన స్వపరిపాలనా స్వాతంత్ర్యము మేము నేడు బలవత్తరముగా కోరుట కారంభించుట కిది కారణము గాని, యుద్ధము కారణము కాదు, మా వ్యాపార బుద్ధికారణము కాదు, ఆంగ్ల రాజనీతిజ్ఞుల యొక్కయు పత్రికలయొక్కయు శాఘవాక్యములు కారణము

ములు కావు. శా॥ యజ్ఞేశ్వర చింతామణి గారు ఈ సంగతిని విస్తృత మొనర్చి స్వపరిపాలన లేమిచే కలిగిన నష్టములను సూచించి పాశ్చాత్యాధికారవర్గ పరిపాలనముకంటె తుదకు హౌదవు తమ జాత్యధికార పరిపాలనము తాత్కాలికముగా గతియగుట సంభవించినను అదియు నిజమగు స్వపరిపాలనమునకు సోపానముగనంగీకారార్హమేయని స్వపరిపాలనాదర్శము సఫలీకృతము కావలసినదని నొక్కి చెప్పినారు. ఇట్టి సోపాననితిఅంగ్లభూమిలో గాని మరి ఏసభ్యరాష్ట్రమునగాని తప్పలేదని విశదపరచినారు. చింతామణిగారి వాదము అప్రతిమానముగానున్నది. అందుకువారు హౌదవభూమికి మరిమరి వందనీయులని మా యభిప్రాయము.

మైసూరు సంస్థానా భ్యుదయము

అశోక చక్రవర్తి కాలమునందు మహిష మర్జితుని పేరిందిన మైసూరు సంస్థానము సందేశ సంస్థానములలో యొకదర్శనంస్థానముగ బరిగణింపబడుచున్నది. దక్షిణ హిందూ దేశమునందు సహజసంపదలకును నాశోగ్యశీతికినియేత్రములకును మైసూరు సంస్థానము సుప్రసిద్ధము. ఆ దివ్య సంస్థానమునందు రాజులకు తగిన మంత్రులు మంత్రులకు తగిన ప్రజలు వెలయుటచే నిరంతరాభ్యుదయమునకు మార్గ మేర్పడుచున్నది. మైసూరు సంస్థానమునకు నవరాత్రులు మహా పవ్వహ పసంబులు. సంస్థానాధీశులకు మహిషాసుర వధనిమైసూరు చామండియను చామండిశ్వరుడును కులదేవతలు. నవరాత్రుత్సవములు మైసూరు సంస్థానమునందతివైభవముతో జరుపబడుచున్నవి. ఆ పర్వదినములందు మంత్ర ప్రతిభావైభవ సంస్థాన చరిత్రమును నివేదించును. ప్రజాప్రత్యామ్నాయభద్రేశోపయోగములైన విషయములను చర్చించును. దేశాభిమానులు దేశాభ్యుదయమున కవసరమైన విషయములు యోచించెదరు. ఇంతటి మహత్తరమైన కాశ్యోద్యోగము భరతఖండమునందలి ఏ యితరభాగములందును జరుగుటలేదని యువరాజుగారి ప్రసంగమును దెవ్విగారి ప్రసంగమును శ్రీ విశ్వేశ్వరయ్యగారి ప్రసంగమును చదివినవారలకును విదితమగు చున్నది. మైసూరు సంస్థానపు విస్తీర్ణము 29,430 చదరపు మైళ్లు. జనసంఖ్య 60,00,000. ఆదాయము రెండుకోట్ల రూప్యములకు మించియున్నది. ఈ సంస్థానమునందు గత సంవత్సరమునందు జరిగిన యభివృద్ధి ఆ ప్రసంగము ఎప్పటివలె చిత్రరంజకముగ నున్నది.

సంస్థానపు ప్రజల యభివృద్ధి యెడల వారికిగల ఆమితోత్సాహము మరియొక పర్యాయము సువ్యక్తమగుట కీ యుపన్యాసము సహకారియైన దనుటకు సందేహము లేదు. విశ్వేశ్వరయ్యగారు సంపూర్ణముగా నేటి యుగపు సంతకాభమును గ్రహించిన వారు. ఇది ఆర్థిక యుగము. ఆర్థికాభివృద్ధి మానవుడు పరిశ్రమ చేయడేని పురణించిన వానితో సమానుడే. అందువలన ప్రభుత్వముల ధర్మమును సుగ్రాహ్యమే. ప్రభుత్వములవారి హృదయమును ఆంధోశన పడవలసిన ప్రశ్నలు రెండు గలవు. తమ ప్రజల ఆర్జన శక్తి ఏ స్థితి యందున్నది? ఆయార్జన శక్తిని విజృంభింప జేయుటకు మార్గము లేమి? ఈ రెండు ప్రశ్నలకు ప్రత్యుత్తరము లిచ్చుటకు మరీ యెన్ని యేని ఇతర ప్రశ్నలు వైచికోసవలసి యుండును. ఎన్ని యేని జీవితశాఖలలో పరిశ్రమ చేయవలసియుండును. ఆ విపుల ప్రశ్నలను వైచికోని ఆవిస్తారపరిశ్రమను చేయుటయే ప్రభుత్వముల యొక్కయు ప్రభుత్వాధికారుల యొక్కయు పరమధర్మమయి యున్నది. విద్యావ్యాపనము ప్రయత్నములలో నెట్లు ప్రథమ ప్రయత్నము. తుదకు ఆశోగ్యసమస్యను వీరిచి ప్రసలన బలవంతులను ధీమంతులను నొనర్చి వారి ఆత్మనాపాటవమును హెచ్చించుటగూడ విద్యాధారకమే యైయున్నది. అందుచేత పరీ విశ్వేశ్వరయ్యగారు తమ ప్రజల యధోగతిని—అనగా హౌదవప్రజల యధోగతిని అనియే యర్థము—సూచించుటతోగూడ వారిస్థితిని ఇతరప్రజల స్థితితోగూడ పోల్చి చూపుటతోగూడ ముందుకు వారు తాత్కాలికముగా వెళ్లు కొనవలసిన యాదర్శమును స్పష్టముగా నిరూపించుటతోగూడ తాము చేయవిధముల నాదరించుచుండు విద్యావ్యా

ప్రభుత్వమును ప్రముఖముగా పేర్కొనియున్నారు. దివాన్ సర్ విశ్వేశ్వరయ్యగారి చిన్నపట్టిక ఎల్లరకును ప్రభోధముకలిగించునట్టిదిగానున్నది. ప్రజాసంఖ్యలో చదువనువ్రాయున వేర్వేరువారిసంఖ్య సాత్వత్వనాగరక రాష్ట్రములలో నూటికి 80, మైసూరులో 8. బ్రిటిషు పరగణాలో ఆరే గదా. జనసంఖ్యనుబట్టి విద్యాలయములలో చదువువారు ఇంగ్లండులో నూటికి 20 గురు, కనడాలో 20 గురు, ఆస్ట్రేలియాలో 14.7, జపానులో 14.8, మైసూరులో నలుగురు, బ్రిటిషు పరగణాలో ఇంకను తక్కువ. మహా వ్యవసాయభూమి మనది యని గదా మనము నిద్రపించుచున్నాము! ఆ వ్యవసాయము సంగతి వినుడు. వ్యవసాయమువలన తల యొక్కింటికి కనడావారు రు 42 లు సంపాదించు చున్నారు. ఆస్ట్రేలియావారు రు 72 లు సంపాదించుచున్నారు. మైసూరువారు రు 24 లు మాత్రమే సంపాదించుచున్నారు. బ్రిటిషు పరగణా లంతకంటె భిన్నములు గావు. తలయొక్కింటికి ఆదావిషయము పరిశీలించితిమా ఇంగ్లండులో ఆదా రూ. 720 లు, కనడాలో రూ. 555 లు. ఆస్ట్రేలియాలో రూ. 495 లు, మైసూరులో ముప్పది యొక్క నూసాయి. బ్రిటిషు పరగణాలో కష్టముగారి లెక్కను బట్టి రూ. 80 లు, హైందవ నాయకుల లెక్కలను బట్టి రూ. 27 లు. విశ్వేశ్వరయ్యగారి ఇంగ్లండులో మువ్వకు రూ 6000 ల ఆస్తి లెక్కయగుచున్నది. ప్రాంతములో రూ. 4,875 లు. ఇటలీలో రూ. 1,986 లు. కనడాలో రూ. 4,440 లు. ఆస్ట్రేలియాలో రూ. 3,960 లు. జపానులో రు. 1087 లు. మైసూరులో రు. 264 లు. ప్రవ్యయ దాపరికము చేసికొనుటలో కనడావారు రు. 40 లు, దాచుకొనుచున్నాడు. ఆస్ట్రేలియావారు రు. 252 లు దాచుకొనుచున్నాడు. సంయుక్తరాష్ట్రములవారు రు. 1,317 లు దాచుకొనుచున్నాడు. మైసూరువానికి రూపాయకు గతిలేదు. బ్రిటిషు పరగణా సాయని సంగతి యున్నటులే యున్నది. తిండికి గడచి ప్రవ్యయమునేకదా వ్యాపారము అభివృద్ధి. ఇంగ్లాండులో మహావ్యవస్థాపింకి రు 386 ల వ్యాపారము సాగుచున్నది. ప్రాన్సులో ఈ సంఖ్య రు 232 లు. ఇటలీలో రు 106 లు కనడాలో రు 480 లు, ఆస్ట్రేలియాలో రు 495 లు, జపానులో రు 40 లు మైసూరులో రు 26 లు. హైందవభూమి మొత్తము తీసికొనిన యెడల నీ సంఖ్య రు 14 లు మాత్రమే కనిపించుచున్నది. ఇంతటి వ్యత్యాసములు ఇతర దేశములకును మనకును నున్నంతకాలము మనము బాగుపడు దానిలేదు. అయిన నొక్కనాటికి ఇతర రాష్ట్రములతోటి సమాన స్థితికి మనము రాగలుగుదుమని యనుకొనుటయు భ్రమ. కాబట్టి దివాన్ విశ్వేశ్వరయ్యగారు తమ సంస్థాన ప్రజల వ్రాయున చదువను వేర్వేరువారి సంఖ్య 8 నుండి ఆరువది యొనగుటకును వ్యవసాయమునుండి రు 24 లు గడించుచోట నలువది యెరు రూపాయలు గడించుటకును సంవత్సరమునకు కల రు. 81 ల ఆదాయమును రు 60 లకు పెంచుకొనుటకును తమ యాస్తిని రు 264 ల నుండి రు 500 లకు అభివృద్ధి చేసికొనుటకును ఇదేరీతిని నితర విషయములలో పెంపుసంబుటకును ప్రయత్నము లారంభింపవలసిన దని యుద్ఘోషించినారు. గృహస్థు ఏవిధముగా బుద్ధి పూర్వకముగా పాటుపడి, వ్యయము తగ్గించవలసినచోట, తగ్గించి, ఆజ్ఞనము చేయవలసినచోట చేసి ఉపాయములు అవలంబింప వలసినచోట అవలంబించి, తాను ఏర్పరచుకొనిన గమ్యస్థానమునకు గృహ వ్యవహారములను నడుపుకొని పోయినచో నదేరీతిని ముందుకు సాగించుచున్నాడో అదేరీతిని రాష్ట్రప్రజలును పాలకులును స్థితిగతుల నరని గమ్యస్థానమును నిర్దేశించుకొని కార్యసరణి నిర్ణయించుకొని ఆపట్టునకు చేరి ముందునకు సాగిపోవలసి యుండును. ఈ తత్త్వమును ఇంత విస్ఫుర్తరీతిని ప్రదర్శించిన సర్ విశ్వేశ్వరయ్యగారు నిజముగా ప్రశంసాపాత్రులు. వారి ననుకరించి బ్రిటిషు పరగణాలోని అధికారులను ప్రవర్తించుచు ఎంతోకాలము జరుగక మున్నే మనము నూతన హైందవభూమి యొపాగలము.

సరిశ్రమ వాణిజ్యాభివృద్ధినిగూర్చి యువరాజుగారు సుడిపిన యావాక్యములు దేశాభిమానులకు సంస్కరణీయములు. "పారిశ్రామిక వాణిజ్య వ్యాపారమునకు వస్తుప్రదర్శనశాలలను ముఖ్యస్థలములలో శాశ్వతముగ నేర్పరచదగిన తర్రులనుగూడ వచ్చినది. దేశస్థులకు సుడిపినట్లు మనదేశము సర్వసంపత్కరము. అవకాశములు మెండు. ప్రత్యేకపరిజ్ఞానముగల శాస్త్రజ్ఞులను పంపించు. అట్టివారిని కొందరి నేర్పించి యువకులకు నేర్పించుచున్నాను. వీరిలో కొందరు ఇండియాలోను కొందరి ఇతరదేశములలోను అధ్యయించుచున్నారు. చాల పరి

శోధనలు జరుగుచున్నవి. ప్రభుత్వమువారు లోటు లేకుండ పని చేయుచున్నారు. ప్రజలు గూడ వారికి లోడ్డుదిన వైశ్యర్యభరితులు కాగలుగుదురు. ఈసాలను ప్రతిజిల్లాకును ప్రత్యేక కష్టల మేర్పరుప బడినది. శ్రీలంకాఖలోగూడ చాల యభివృద్ధి గోచరించుచున్నది. వివిధదేశములవారు సరుకులను బంపియున్నారు. ఇట్లు శ్రమపడి పనిచేసినందులకు నేను ప్రదర్శనసంఘమువారి నభినందించుచున్నాను."

దివాన్ విశ్వేశ్వరయ్యగారి యువ వ్యాసములో సూచితమైన విద్యావ్యాపనమును మాత్ర మిట పొందుపరచెదము. క్రొత్త ప్రాథమిక విద్యాలయములు కడచిన సంవత్సరమున 1,100 క్రొత్తవి స్థాపితము లయినవి. నిర్బంధోచిత విద్య సంవత్సరమున క్రొత్తగా పండ్లెండు స్థానములలో జారీలోనికి వచ్చినది. మొత్తముమీద 27 స్థానములలో జారీలో నుండినది. వర్తమాన సంవత్సరమున మరి 41 స్థానములలో నిర్బంధోచితవిద్య కార్యక్రమమున నిడబడగలదు. నిర్బంధోచిత పద్ధతియు ప్రజానురంజకముగా నున్నదే కాని ఎవ్వరికిని భార మనిపించుట లేదు. నిర్బంధముగా విద్యకు సంవత్సరము లోపల కొనిరాబడిన 3600 విద్యార్థులలో 83 గృహ విషయమున మాత్రము ప్రభుత్వమువారు తలదండ్రులకు హెచ్చరిక చేయవలసి వచ్చినది. నిర్బంధోచిత విద్య మంజూరు చేయవలసినదని కోరు దరఖాస్తు లంపుయండునట్టి స్థానములు మెండుగా నున్నవట! మైసూరు సంస్థానములోని ఎల్లమండల ముఖ్యస్థానములలోను పారిశ్రామిక పాఠశాలలు మంజూరైనవి. గ్రామములకు విజ్ఞానము వ్యాపింపజేయ నేర్పడిన సంఘములు కడచిన సంవత్సరాంతమునకు 8,171 పనిచేయుచుండినవి. వీని నేవనందునట్టి ప్రజాభాగము సంస్థానములో మూడువంతులు. 3,670 సంఘములవారు పుస్తకభాండాగారములను స్థాపించి పుస్తకాలను దెప్పించి ప్రజల వికాసాభివృద్ధికి తోడగుచున్నారు. మన ఆంధ్రదేశమున కొన్ని ఏండ్లుగా ప్రజలు మహాత్మాహమున తోడ్పడుచున్నను గ్రంథ భాండాగారములు 163 ఏర్పడుట భగిరథప్రయత్నమై పోయినది. ప్రభుత్వసహాయము కల యువక్రమంబునకును ప్రభుత్వ సహాయము లేని యువక్రమంబునకును ఎంత తారతమ్యము కలదో చదువరులే యూహించుకొనగలరు. మైసూరున నింతటి యభివృద్ధి గలుగుటకు సర్ విశ్వేశ్వరయ్యగారి కార్య పరాయణత్వ మని విశేషమగుచున్నది.

ఆంధ్రదేశ విస్తీర్ణము 80,000 చదరపుమైళ్లు. జనసంఖ్య 1,80,00,000. దేశాదాయము రూ 3,50,00,000. చిన్నదైన మైసూరు సంస్థానమున కభ్యుదయము సాధ్యమైనపుడు సకల విధముల పెద్దదిగాగల యాంధ్రరాష్ట్రమున కభ్యుదయమేల సాధ్యముగాదో దురూహ్యము.

న్యాయ విశేషములు.

గిరిజాబాయి — ధుండిరాజు.

ఒక జాయంటు కుటుంబములలోని భాగస్థులగు హరిహరుడు కలిసి యుండుటకు తన కిష్టము లేదనియు తన భాగము తనకు పంచియున్నవలసిన దనియు కుటుంబకర్తకు రిజవ్వరుఉ త్తరము ద్వారా తెలియపర్చగ అతడు పంచియున్ననందున భాగము నిమిత్తమై వ్యాజ్యమున దెచ్చి వ్యాజ్యసభ్యమున నేచనిపోయెను. అతని భార్యయగు గిరిజాబాయి తనను వాడికి వారసు రాలినిగ జేర్చి తన భర్త భాగము తనకు పంచి యిప్పించవలయు నని కోరెను. ప్రతివాదుల ఆక్షేపణమీద క్రిందికోర్టువారు ఒక భాగస్థుడు తక్కిన భాగస్థుల సమ్మతివలనగాని లేక కోర్టు వారి డిక్రీవలనగాని భాగము ఏర్పడినదే గాని అతనిహక్కు అతని భార్యకు సంక్రమించదని తీర్పుజేసిరి. ఆమె (ప్రసిక్తాన్ని) లకు అపిలుచేయగ ప్రభువు తీ విధముగ తీర్పునిచ్చిరి.

విజ్ఞానేశ్వరీయ వ్యాఖ్యానకారుడగు వీరమిత్రోదయలు నీలకంఠుడును భాగములు విడగొట్టుకొనకున్నను నీతో నుండి నే వేటాబోలినని స్పష్టముగ తెలిపినంతనే! ఒకభాగస్థునికి సమష్టిహక్కు గలిగినదని అభిప్రాయపడినందునను ఇతర తీర్పులును వ్యతిరేకముగ లేనందునను ఒక సమష్టి భాగస్థుడు తాను వేరుగ నుండవలయు నను అభిప్రాయమును స్పష్టముగను సందిగ్ధము లేకుండను తక్కిన భాగస్థులకు తెలిపినయెడల అప్పటినుండియు సమష్టిసీతి మారి వ్యక్తిసీతిని బొందుననియు హరిహరుడు ఆప్రకారమే తెలిపినందున గిరిజాబాయికి హక్కు సంక్రమించినదనియు తీర్పునిచ్చిరి.

న్యాయమూర్తులు స్వేచ్ఛరు ఫిలిప్ప

ఒకమసీదుయొక్కముఖవారు చిమ్మట, చాపలుపేయుట ప్రాధనకు నిలుచుటదీపములు వెలిగించుట గ్రంథము

లను జడువుట మొదలగువేసుటను తోసి స్వయముగాను ఇతరమనుష్యులను బెట్టియుచేయించుచుండెను.

అట్టి యుద్ధాగ్రపుహక్కు పురుషులకువలెనే శ్రీలకును సంక్రమించుననియు రాబడి ననుభవించవచ్చు ననియు మసీదుయొక్క ఆచారములు శ్రీల హక్కులకు వ్యతిరేకముగావనియు తీర్పునిచ్చిరి.

ప్రధానన్యాయమూర్తి అబ్దుల్ రహిమ్, న్యాయ. పిల్లి

ఒక దివాలదారుయొక్క ఆస్తి బాకీదారులకు పంచిపెట్టవలయునని తీర్పు అయి విమోచనపు ఉత్తరువు అయ్యెలోపుగ ఆస్తిని సంపాదించినయెడల అది అఫిషల్ అసైనికీచెందును. దివాలదారునకు వ్యతిరేక స్వాధీనపు హక్కు కలుగజాలదు.

ఒక దివాలదారు వై జెప్పబడినవిధముగ ఆస్తిని తన కుటుంబముయొక్క భాగస్థులలో సమష్టిగ సంపాదించినయెడల అతనిభాగము మాత్రమే అఫిషల్ అసైనికీ చెందుచున్నది.

న్యాయమూర్తులు ఓల్డుఫీల్డు, కృష్ణ.

ఒకడు ఒకప్రామానినోటును తన పేర ట్రాన్సుఫరు పొందిన యెడల ఆనోటునుబట్టి ట్రాన్సుఫరు జరిగినచోట అధికారముగల కోర్టులోనహా వ్యాజ్యము వేయవచ్చును. ట్రాన్సుఫరుసహా వ్యాజ్యకారణములలో నొకటిగ పరిగణింపబడవలయును.

న్యాయశేషగిరి అయ్యర్, శ్రీనివాస అయ్యంగారు.

బోగము కులస్తురాలు కాని వ్యభిచారిణి హిందూలా ప్రకారము ఆడపిల్లను పెంచుకొనుట కధికారము లేదు. అట్టి దస్తావేజు అంగీకరించునట్టి ఆచారము ఆశాశ్రీయమైనది. న్యాయస్థానములలో అంగీకరింప తగినది కాదు.

న్యాయమూర్తులు శేషగిరిఅయ్యర్, నేపియర్.

సుబ్బయ్య పెట్టి—ఎదిరి కుప్పమూర్తి. ఒక తాకట్టు దస్తావేజులో తాకట్టు పెట్టుకొన్నవారు తాకట్టు బాకీ అసలు నిమిత్తము. పలానా తేదీలోగా వ్యాజ్యము వేయకూడదనే వరకు దస్తావేజులో స్పష్టముగ చెప్పబడియుండేయెడల ఆమొత్తముమీది వడ్డీకిని ఆతేదీలోగ వ్యాజ్యము లేకూడదు. అట్టి వరకు లేనియెడల అసలుబాకీకి వాయిదా గుజస్తు కాకపోయినను వడ్డీనిమిత్తము మాత్రమే వ్యాజ్యము వేసికొనవచ్చును.

న్యాయమూర్తులు శేషగిరి అయ్యర్, బేక్వెల్.

మంజునాథకెట్టి ఎదిరి అపాయ—ప్రతివాది. వాదిమీద పొందిన డిక్రీ తీరిపోయినదనియు ఆడిక్రీని అమలు జరుపకుండ ప్రతివాదికి ఇంజంక్షన్ ఇప్పించవలసినదనియు ప్రత్యేకము దావా తెచ్చుటకు వల్లకాదు. ప్రతివాది అమలు జరుపునప్పుడు సివిల్ ప్రొజీజరు 47 సెక్షన్ 1వ క్లాజు ప్రకారము! పిటివలననే పరిష్కారము కావలసియుండును.

న్యాయమూర్తి కూటుప్రూటరు

వాగ్దానికముదలియార్—వాది. మదరాసులో ఒక దేవాలయమునకు ధర్మకర్తయైన వాని దేవాలయ సమీపమున క్రొత్తగ ఇండ్లకట్టుకొన్న మహమ్మదీయులు మామూలు ఊరేగింపులను ఆటంకపరచగ ఆ ఊరేగింపులు మహమ్మదీయులు కాపురముచేసిన వీధులలో ఊరేగింప వచ్చునని సివిల్ కోర్టులో వ్యాజ్యము వేసి డిక్రీని పొంది ఊరేగింపు చేసికొనుటకు లై సెన్సు ఇయ్యవలసినదని ఆప్టింగ్ పోలీసు కమిషనరు పరాంకుశం నాయడుగారికి దరఖాస్తు పెట్టుకొగా వారు నిరాకరించిరి. అందు నిమిత్తమై వాది దావా తీసికొని రాగా కోర్టువారు ఈ సంవత్సరపు స్థితిగతులను బట్టి నాయడుగారు లై సెన్సు నిరాకరించుటకు తగిన కారణములే యున్నవనియు కాని ఇక మీద నెవ్వడును డిక్రీద్వారా స్థిరపడిన హిందువుల హక్కులను నిరాకరింప గూడదనియు తీర్మానము చేయబడినది.

మరాఠీరుడు.

ఈనెల 7-వ తేదీని సభాసమావేశమున కాదూరుజిల్లా ప్రతినిధులును మైసూరు సెంట్రలు మహమ్మదీయసంఘ కార్యదర్శి మహమ్మదు అబ్దుసుఖానుగారును దివాను సర్ ఎం. విశ్వేశ్వరయ్య కే. సి. వి. ఇ. గారికి అభినందన పత్రమును సమర్పించిరి.

మైసూరు దసరా ఉత్సవసందర్భమున 7వ తేదీని మహారాజుగారును, యువరాజుగారును ఏనుగుమీద స్వారిచేయుచు సాయంకాలము 4 గంటలకు రాజుపాసాదమున వదిలి శ్రీరంగ పట్నము గేటుకు పోవుచు దారిలో భవానీమండు పునకు పోయిడిగిరి. కెంటుపటాలమువారు శ్రీవారికి సగౌరవములను జదిపిరి.

యధవార్తాసంగ్రహము

పడమటి రంగము

జూలై మాసారంభమునందు ఆంగ్ల పరాసులు సోము తటమున దవస్కందన ముపక్రమించిరి. ఈ మాడుమాసముల అవస్కందన ఫలితమును సింహావలోకనము జేసినప్పుడు ఆంగ్ల పరాసులయొక్కయు జర్మనులయొక్కయు సంగ్రామ స్థితి యుక్తము కాగలదు. శత్రుమండలి ఆక్రమించుకొనిన ప్రదేశ ములనుండి వారిని వెడలగొట్టుట మిత్రమండలి యవస్కందన మునకు ముఖ్యమయిన ఫలితముగ నెంచవచ్చును. శత్రుబలము క్షీణించి, వారి రక్షణసాధ్యమిడిగినగాని ఈకార్యము సులభసాధ్యము కాదు. పడమటిరంగమునం దాంగ్లపరాసు లుపక్రమించిన యవస్కందనము కలన జర్మనులకు గుక్కతిరు గుట లేదు. మిత్రమండలి తాకిడికి నిలువజాలక జర్మను లాదరా బాధర సోముతటమున కెక్కడనున్న పైనికులను తీసికొని వచ్చి విశేషము నష్టపోవుచున్నను ప్రయోజనము లేకపోయి నను పడే పడే ప్రతిఘటిం చు చున్నారు. ఈ వ్యతిరేక ప్రయత్నములవలన వారికి మిత్రమండలి ఒత్తిడితగ్గుటలేదు సరికదా! వైస్రక్షయగుచున్నది. వైస్రముల వైస్రక్షా హములు తగ్గుచున్నవి, ప్రజలయందు నిరుత్సాహము కలుగు చున్నది. ఇవి యన్నియు శత్రువులపరాజయమునకు శుభసూచకములుగాని వేరుకాదు. మిత్రమండలి యుద్ధతంత్రము శత్రు వులబలమును క్షీణింపజేసి వారిని పరాజితులను జేయుటయైన పప్పు సోముతటమునందు జరిగిన మాడుమాసముల యుద్ధ మును ఫలప్రదమైన దనుటకు సందియములేదు. జూలై యారం భమునండి, సెప్టెంబరు మాసాంతము వరకును 224 శతఘ్న లను ఆంగ్లలు పట్టుకొనిరి. 807 యంత్ర ఫిరంగులును విశేష కుల వశమైనవి. 26,785 మంది జర్మను పైనికులు బందీలుగ దొర కిరి. ఆంగ్లలను ప్రతిఘటించుటకు జర్మనులు 89 డివిజనుల సేనను రణరంగమునందు చేర్చిరి. ధైర్యమును, సమరీత్యాహ మును తగ్గి అలసిపోవుటవలన వానిలో 22 డివిజనుల సేనను వారు మరల పంపివేయవలసి వచ్చెను.

ఆంగ్లముఖము

సోముతటమునందు కుంభవృష్టిగ వర్షించుటవలన గత వారము నం దక్కడ ప్రబలయుద్ధము జరిగి యుండలేదు. ఈ కోరు-ల-ఎబ్బవద్ద తీవ్రయుద్ధము జరిగి ఆగ్రామము ఆంగ్లల వశమైనది. ఆంగ్లలకాగ్రామము వశమైన వెనుకను వారు దానికి ఈశాన్యభాగమునందు తమ స్థానములను వ్యాపింప జేసికొనిరి. అక్కడ విశేషతల 800 ఖయిదీలు స్వాధీన మైరి. కవచావృత మైన మోటారు బండ్లును శత్రువులను భంజించుట యందు ఆంగ్లలకు విశేషముగ సాహాయ్యకారి యైనవి. గాడికోరునకు వైర్చిభాగమునందలి ఆంగ్లలస్థానములు బాగు పడినవెనుక వారు తమ సేనాపంక్తిని హెస్సెనుకందకము వైపున కార్చెత్తుట ఉత్తరభాగమునకువ్యాపింప జేసికొనిరి. ఆ ప్రాంతమునందు జర్మనులు ప్రతిఘటించి రెగినాకందకములోని కొంతభాగము నాక్రమించు కొనిరి. హైవెను బురుజునందు స్వల్పభాగముమాత్రము జర్మనుల వశమందు కలదు. తక్కిన భాగమంతయు నాంగ్లలకు స్వాధీనమైనది. లా-ట్రాస్సెలెగ్రామ మునుఆంగ్లశతఘ్నలతగ్గుటయెట్లుచున్నవి. అక్కడనుకలజర్మనుల మందునామగినియమువ్వంసమై పోయినది. ఆంగ్లరునదికిదక్షిణ భాగమునందుగల ప్రప్రమునందలి ముఖ్యమైన యున్నతస్థానము లన్నియు నిష్పాడు ఆంగ్లలవశమందున్నవి. అందువలన శత్రు వులు బాహుము ట్రాస్సెలె మాగ్గమునకు పశ్చిమమునందుగల నిష్పప్రదేశము నాక్రమించుకొనవలసివచ్చినది. సోము తటము నం దిప్పుడు జర్మనులస్థితి తారుమారై నది. నిష్పప్రదేశము నాక్రమించుకొనియుండిన ఆంగ్లపరాసు లిప్పు డున్నత ప్రదేశ ము నాక్రమించి యున్నారు. జూలై మాసారంభమునందు జర్మనుల వశమునందు కల యున్నత ప్రదేశము మిత్రమండలి వశమై వారు నిష్ప స్థానములను పట్టుకొని నేలాదవలసిన స్థితికి వచ్చినది. కొండ లెక్కుట సులభమో దిగుట సులభమో చదువులకు లేలియని సంగతి కాదు. చప్పుచప్పున ఆంగ్ల పరాసు సేనలు ఉన్నత ప్రదేశ ములనుండి దిగి శరవేగముతో శత్రువులను దాకుటకు వీలు కలిగినది. ధీవలె ప్రాంతమునందు జర్మను లాంగ్లల నెదిరించి నప్పుడు జర్మనులకు వారు తగిన శాస్త్రీజేసి తరిమివేసిరి. లెన్సు, ఆర్మెంట్రీసు, లూసు, అర్రాసు ప్రాంతములందు స్వల్ప ప్రచ లనము గోచరము.

పరాసుముఖము

పరాసుముఖమునందు మార్చులనకును సెయింటు పిరువాస్టు వనమునకును మధ్యను పరాసులు జర్మను లెదిరించి బలీయమైన కందకపు వరుసను స్వాధీనము చేసికొనిరి. మార్చులు కొండెల్సె నకు ఉత్తరభాగమునందును, సెయింటు పిరువాస్టు వనము తూర్పుభాగము నందును కలదు. సెయింటు పిరువాస్టు వనము నకు దక్షిణముగ రాస్కరు గ్రామము గలదు. అక్కడను గల నొక బలీయమైన కందకమును పరాసులకు స్వాధీనమైనది. మార్చెలునకును, బుషావెనీలకును తూర్పుభాగములందు పోరాటము జరిగి పరాసులు ముందునకు పోయి, ఫ్రెగికోరున కు ఉత్తరభాగమునందలి యొక కందకమును పట్టుకొనిరి. పరాసు ముఖమునం దుగ్ధయంత్రమునకును ప్రబలమైన శతఘ్నలయుద్ధ ము జరుగుచున్నది.

ఇటలీ రంగము

ఇటలీరంగమునం దంత మార్పులేదు. శత్రువు లెదిరించి నప్పుడెల్లను ఇటలీవారు వారిని నెట్టివేయుచువచ్చిరి. టెంబ్రా లోయయందలి గర్బిరీసు శిఖరమును ఇటలీవారు పట్టుకొనిరి. అవిసో లోయయందు ఇటలీవారు రెదిరించి కొన్ని స్థానములను వశపరచుకొనిరి. ట్రావింగోలు లోయయందు ఆస్ట్రీయావారు పట్టుదలతో నెదిరించి యెదిరించి ఇటలీవారి కందకాగ్రభాగ మునందు ప్రవేశించిరి. సేనాముఖమునందలి తదితరప్రదేశములం దేమియు వారికి ప్రయోజన మేర్పడలేదు. విశేష నష్టము పొంది వెనుకకుపోయిరి. ఆస్ట్రీయావారి పరాజయమును పొందిన తరువాత గత మంగళ, బుధవారములందు ప్రదనము చూపియుండలేదు. ఇటలీవారు రతి సాహసముతో నాస్ట్రీయా వారి నెదిరించి కందకములను వశపరచుకొనిరి.

రష్యారంగము

రుష్యారంగమునందు శాశ్వతాయందును కోవెలునకు పశ్చిమమునందును వైర్చిభాగమునందును ప్రచండయుద్ధము జరుగుచున్నది. కాని యెవరికినినిశ్చితమైన ఫలితము కలిగియుం డలేదు. శాశ్వతాయందలి బ్రాడికిని, జిలొట లిపానదికిని మధ్యను గల ప్రదేశమునందు రుష్యులు సేన లవస్కందన ముపక్ర మించినవి. ఆప్రాంతమునందు లెంబర్గునకు ఈశాన్యభాగము నందు నలుబదిమైలుల దూరమునందును, ఆగ్నేయభాగమునందు 80 మైలులదూరము నందును, తీవ్రయుద్ధము జరుగుచున్నది. ప్రస్తుతము యుద్ధము జరుగుచున్న ప్రాంతము హాలిజుపట్టణ మున కుత్తరభాగమున కలదు. అక్కడను శత్రువులు ప్రబల వైస్రములను తెచ్చి రష్యనులను బ్రహ్మాండముగ ప్రతిఘటిం చుచున్నారు. శత్రువు లతితీవ్రముగను యెడతెరపి లేకుండ గను యెదిరించుచువచ్చినప్పుడు రష్యనులు వారిని వెనుకకు నెట్టి 6 వేలమంది వరకును పైనికులను ఖయిదీలుగ పట్టుకొనిరి. శాశ్వతాయందు శత్రువులు తమస్థానముల నలి పట్టుదలతో సం రక్షించుకొనుచున్నారు. కోవెలునకు దక్షిణభాగమునందు న్లాడిమెరు వోల్నిస్కు వైపున జటర్స్కి ప్రాంతమునందు రుష్యులు శత్రువులను విశేష వైస్రముతో ముట్టడించు చున్నారు. కాని శత్రువులు చలించుటలేదు. అక్కడను జర్మ నులు బోల్షెవిస్టులను తీసికొనివచ్చి రుష్యులను ప్రబల ముగ ప్రతిఘటించుచున్నారు. శత్రువుల కొన్ని స్థానములు రష్యావారి స్వాధీనమైనవి. బిజెంజీకి దక్షిణమునకు కొన్ని స్థానములను రష్యావారు పట్టుకొనిరి. డ్విస్సునకు వైర్చి భాగమునందు జర్మనులు ముట్టడించ దలచినప్పుడు రష్యనులు వారిని వెనుకకు నెట్టివేసిరి.

రుషేనియా రంగము

రుషేనియా యందు ట్రాన్సిల్వేనియా ఉత్తర భాగము నందు యుద్ధము జరుగు చున్నది. రొమేనియము కనుమ దాటిన రుషేనియను సేనను హార్మనస్టాటు పట్టణమువద్ద ఆస్ట్రీయా జర్మను సేనలు నలుముఖములను వెనుకకు నెట్టి ఆకసుమును వారు స్వాధీనముచేసికొనిరి. కాని తమ దక్షిణభాగమునందు కల సేనతో తిరిగి గమనాగమనముల వేర్పరుచు కొంటి మని రుషేనియనులు చెప్పుచున్నారు. ఫాగరాసు ప్రాంతమునందు రుషేనియనుల తాకిడికి ఆస్ట్రీయా జర్మను సేనలు నిలువజాలక పారిపోయినవి. ట్రాన్సిల్వేనీ పట్టణమునకు వైర్చిభాగము నందు అష్టాశే వద్దనుగల స్థానములను రుషేనియనులు పట్టుకొ ని 7 శతఘ్నలను స్వాధీన పరచుకొనిరి. వేయిమంది ఖయి దీలుకూడ దొరకిరి. జెక్లి ఉడవార్కెలో వద్దను 1242 మంది ఖయిదీలును, ఫాగరాసువద్ద 800 మంది ఖయిదీలును కూడ విశేషతల స్వాధీనమైరి. రొమేనియము కనుమయందు రుషేని

యనులకు కొంత పురోగమము కలిగినను, వల్కెను కనుమ యందు పిరోసెనీవద్దను కల బొగ్గుగనులను ధ్వంసముచేసి, వెనుకకు మరలవలసి వచ్చినది. ఓరోస్వావద్దను శత్రువులు మాడుసారు లెదిరించినప్పుడు వారిని రుషేనియనులు వెను కకు నెట్టిరి. మాడు రోజులు యుద్ధము జరిగిన వెనుకను పారాజిదు ప్రాంతమందలి కందకములను రుషేనియావారు పట్టుకొనిరి. పారాజిదు ప్రాంతము ట్రాన్సిల్వేనియా ఉత్తర భాగమునందు సరిహద్దులోపల 45 మైలుల దూరమునందు కలదు. ట్రాన్సిల్వేనియనులకు వాయవ్య భాగమునందు గల ఫాగారసు ప్రాంతమునందు ప్రబల వైస్రముల ముందగ రుషే నియనులు వెనుకకు మరలవలసి వచ్చినవి.

డోబ్రుజాయందు రుషేనియనులు రుష్యనులును యవ లంబించిన యవస్కందనము జరుగుచున్నది. డోబ్రుజా ముఖ మునందలి మధ్యభాగమునందు రుషేనియనులకు కొంత పురో గమము కలిగినది. రుషేనియను లిక్కడ సేనాముఖము నందంతలను శత్రువులను ముట్టడించుచున్నారు. శత్రువులు ప్రబలముగ వారిని నిరోధించుచున్నారు. రుష్యులకు టుట్ర కనుమల మధ్యను రుషేనియనులు డాన్యూబునదిని దాటి తిరిగి ఎడమగట్టునకు వచ్చివేసిరి. రుషేనియా రాజధాని నగరమగు బుఖారెస్టు నగరమునకు వైర్చిభాగమునందు 90 మైలుల దూరములో శత్రువులు డాన్యూబునదిని దాటుటకు చేసిన యత్నము విఫలమైనది.

బాల్కనురంగము

బాల్కనురంగమునందు సెరెసు-సల్వానిక ముఖము నందు బల్గేరియా పైనికులకును ఆంగ్లలకును, కాజువకలము- కొనానీ ముఖమునందు సర్వియ, పరాసు, రష్యాపైనికులకును, బల్గేరియనులకును యుద్ధముజరుగుచున్నది. సెరెసు-సల్వానిక ముఖమునందు పశ్చిమమున ఆంగ్లలు రెండు దుర్గవృక్షములైన గ్రామములను వశపరచుకొనిరి. స్ట్రీమానదికి తూర్పునగల యెనికెని గ్రామముకూడ ఆంగ్లల వశమైనది. సెనోలియను, కరబెకెని గ్రామములుకూడ విశేషతల స్వాధీనమైనవి. కాజువ కలము-కొనానీ ముఖమునందు సర్వియనులకు విజయము కలిగి నందున వారి తాకిడికి నిలువజాలక బల్గేరి యా పైని కులు సాస్ట్రాక వు గ్రామ, బ్రోదునదుల మీది తమ స్థాన ములను పరిత్యజించి మెనాస్టీరుపట్టణమువై పునకు పలాయన లగుచున్నారు. సెవిచిగ్రామమును సర్వియా పైనికులును, స్టారిసాకు ఈశాన్యభాగమునందు కల పోటోరకు, టెచ్చెనీగ్రా మములను పరాసులును స్వాధీనము చేసికొనిరి. కాజువకలము ప్రాంతమునందు బల్గేరియావారు పట్టుదలతో సంరక్షించుకొని ననొక యున్నతస్థానము సర్వియావారు పట్టుకొనిరి. సర్వియా పరాసు రష్యా సేనలకు కలిగిన పురోగమమువలన వారి పైనిక పంక్తి షెర్నా కొనానీ-సెనోటోహానీ నదీప్రాంతమువరకును వ్యాపించినది. కొనానీకీతూర్పున గల షెర్నానదిని మిత్రమం దలియోధులు దాటి బాబాపర్వతపంక్తియందుముందునకు పోవు చున్నారు. ఆప్రాంతము మెనాస్టీరుపట్టణమునకురహారము పది మైలుల దూరమునందు కలదు. మిత్రమండలి కీప్రాంతమునందు కలిగిన పురోగమన స్వరూపము ముందువారమునందు వ్యక్తము కావచ్చును.

ఆల్బేనియా దక్షిణభాగమునందు ఇటలీ సేనలు హో నాకు గిగునకు వచ్చిదిగి అగ్ల్య బోసాస్టో, టెల్లిగోగ్రామము లను వశపరచుకొనినవి. ఇటలీ సేన లిప్పుడు గ్రీసుదేశపు సరిహద్దునకు పదిమైలుల దూరమునందు కలవు.

ఆసినియా రంగము

ఆసినియా రంగమునందు రుష్యులు తిరిగి, అవస్కం దనము నుపక్రమించి, నొకాదకో సాహాయ్యమున కారామ ర్షునదిమీది బలీయమైన స్థానములను వశపరచుకొనిరి. కారా మర్షునది ట్రిబిజాండు పట్టణమునకు పశ్చిమమున 45 మైలుల దూరమునందు కలదు. తెలిదుషిఫ్ట్లీకునకు పశ్చిమమున తురు ష్కు సేనాగ్రభాగమును రష్యులు భేరించి వారికి చాల నష్టమును కలిగించిరి.

నముద్రరంగము

గత వారమునందు నముమెరైను నురాగతములు తిరిగి ప్రబలినవి. అట్లాంటికు నముద్రమునందు నముమెరైనులు ప్రనే కించి స్తీమరులను ముందుచున్నవి. ఇంతివరకును 7 స్తీమరులు నముద్రము పాలైనవి. వానిలో రష్యావారిని, 1 దచ్చివారిని, 1 నార్వేవారిని, 1 ఆంగ్లలవి 4, అట్లాంటికు నముద్రమునందు మాడు నముమెరైనులు ప్రవేశించినవనియు అవి 9 స్తీమరులను ముంచి నట్లును ఒక స్తీమరు కెస్తాను తెలియజేయుచున్నాను. 2 వేలమంది పరాసు సర్వియా వారితో ప్రయోధము చేయుచుండిన పరాసు వారి ఆక్కిలీప్రాంతమున నముమెరైను లూట్చిపో చేసినది. అందలి జనులలో 1362 మంది ఒడ్డుచేరిరి. అవెరకా నముద్రతీరమునకు జర్మనీ నముమెరైనులు వచ్చి దురాగతములు చేయుచుండ చూచి యూరకొనకూడదని అమెరికా ప్రతికలు తమ యాగ్ర హమును ప్రకటించుచున్నవి. జర్మనుల దురాగతములకు తిరిగి ప్రతిక్రియను చేయవలసినదని అప్రి ప్రాయోచున్నది.

విదేశవార్తలు

జపాను దేశమున మంత్రివర్గము రాజీనామా యిచ్చు పని తెలియుచున్నది.

యుద్ధసామగ్రిల కర్మాగారములను ఆదివాసములు సెలవిచ్చుటకు ఆశాభావంత్రులు నిశ్చయించిరి.

నర్ బెలింద్రనాథ్ టాగోరుగారు అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రములలో అనేక వారములు గడచించెదరు.

పరాసువారి స్వీతియ బుణముకొఱకు (ఇంత మొత్తముని లేదు.) రెవ తేదీని చంబాలు ప్రారంభింప బడినవి.

గ్రీసు దేశమునందలి వైనికోక్యోగులు, వైనికులను విప్లవకారుల జీవములకు నింతకమును నోయి చేరుచున్నారు.

జపానులో ఒకీకోమా మంత్రివర్గమువారు రాజీనామా యిచ్చిరి. మికాడోగారు మున్ ల్ టెరాంచీగారిని విలువనంపిరి.

జర్మనులు 100 మార్కులకు 82 కంటెయిన్లను సంఖ్య గల ప్రాంతములను మారక మిచ్చుచున్నా రని ధ్వేషమునండి తెలియుచున్నది.

మంత్రి వర్గమంతయు రాజీనామా యిచ్చెననియు కెల గోల్డ్ ఫోలెసుగారు మరల మంత్రివర్గము నేర్పఱచెననియు ప్రకటించ బడినది.

పాయిక్ కేరుగారు సోమురంగమును దర్శించి ఇటీవల క్రిటికావారికి గలిగిన మహావిజయముల సందర్భమున సుదర్లన్ టోగుగారి నభినందించిరి.

యుద్ధవ్యయములకు మరి 30 కోట్లు కావలెనని ఆస్త్రియ గు గారు బుధవారమునా దేశిగారు. దీనితో 818 కోట్లు 20 లక్షల వంతకు వ్యయము.

శత్రువుల జలాంతర్గాములను తట్టకదేశముల పోలిమేన భోనికి రానీయరాదని మిత్రమండలివారు తట్టకదేశములకు విరోధింపవలెనని వ్రాసిరి.

అమెరికాదేశమునందు 9 స్త్రీమరులు మంచబడినవనియు, 3 జలాంతర్గాములు పనిచేయుచున్నవనియు “నాక్ ట్రెన్ట్” అను చిన్న ఓడలోనివారు తెలుపుచున్నారు.

ఇదివఱకు హిందూదేశమునందు రైలువే శాఖోద్యోగిగా నున్న నర్ ఎరిక్ గడ్డిన్ గారు వైనిక సంబంధపు రైలుమార్గముల పనులయనున వైరక్తురు జనరలుగా నియమింపబడిరి.

న్యూజీలండు ముఖ్యమంత్రి మేసీగారును, నర్ జోసెఫ్ ఉడ్ మంత్రిగారును ప్రాన్సునందు యుద్ధరంగమును సందర్శించుటకు పెనామాజలసంధిద్వారా లండనుకు వచ్చిరి.

చీనాదేశమున లట్టింగు సెయంగుగారు యూని కాాయి గారితో సంబంధము గలవాడగుటచేత ఆతనిని విదేశమంత్రిగ నియమించుటకు చీనా రాజ్యాంగసభవారు నిరాకరించిరి.

నవంబరు నెలకు పిమ్మట వైనిక ప్రవేశ పరీక్షకు రాగోరు వారికి 18½ సంవత్సరములు అధిక వయఃపరిమితిగా నిశ్చయింపబడినది. నేనలో పనిచేసినవారికి 21 ఏండ్లు పరిమితి.

రెబ్బియము రాజుగారికి జర్మనులు కొన్ని సంధిపరతు లను బంపిరి; గాని రెబ్బియము రాజుగారు ఆమెరతులను ధిక్క రించి త్రోసివేసిరి న్యూయార్కు ట్రైబ్యూనున ప్రతికవ్రాసినది.

పెట్రెంబరు 23వ తేదీని ఎస్సెక్సుజిల్లాలో పట్టుబడిన శత్రుబట్టిను క్రిందపడునప్పుడు సాధారణముగా ప్రైభాగమునకు తగులు స్వల్పమైన బెట్టులు తప్ప, బట్టిను అంతయు దృఢము గానే యుండెను.

న్యూయార్కులో పక్షవాత వ్యాధివలన 2000 మంది బాంబులను బాంబులను పనిపోయిరి. పేగువ్యాధివలనె ఈ వ్యాధిగూడ ఎండుకలవలన వ్యాపించియుండునని శాస్త్రజ్ఞు లుహించుచున్నారు.

ఇదివఱకునుండి ప్రాన్సుదేశమునందు వసించుచున్న శత్రుదేశీయులను ప్రాన్సు దేశీయులనుగా నంగీకరించుటను ద్రోసివేయుటకు పరాసు రాజకీయసభ వా రొకటిల్లు నుపపా దించిరి.

ఫ్రెడెరిక్ సోగ్గి, ఆల్ఫ్రెడ్ డిబాల్ ప్రాండెక్ అను వైమానికులు విమాన యుద్ధమునందు తమ అద్వితీయ పరాక్రమ మును ప్రకటించినందులకు వారికి డి. ఎస్. ఓ. బిరుదులు లొసగ బడినవి.

మంత్రివర్గమునంద నేవులు గ్రీసుదేశము మిత్రమండలి తో శరవలయునని బలవంతము చేయుచుండుట చేతను, దీనికి రాజుగారు సమ్మతింపక పోవుటచేతను మంత్రివర్గమువారు రాజీనామా యిచ్చిరి ఏథెన్సునండి తెలియుచున్నది.

ఆదివారమునాడు లండనునై బాంబులను నేసిన విమాన ములలో నొకటి క్లిట్ట ప్రాంతమున సముద్రములో సగము మునిగియుండగా సోమవారమునాడు ఒకరు చూచిరి. దాని చుట్టును జర్మను యుద్ధకాకలు దానిని తేల్చుచుండెను.

జపానులో మంత్రివర్గము నేర్పరుచుటకు మున్ లు టెరాంచీగారి కీయబడిన యుద్ధపున కాతడంగీకరించెను; గాని కాటోగారికి మంత్రిత్వ మియ్యవలెనని ఓటమగారు చేసిన సూచన నిరాకరింపబడుటచే కటో తప్పుకు నట్లున్నది.

ఫ్రాన్సుదేశపు ఉత్తరభాగమునండి పనిచేయుచుటకు జర్మనీలోనికి దిసికొనిపోబడిన పరాసువారిని నూడుపులకాలము గడచిన వెనుక మఱల స్వదేశమునకు బంపుమని జర్మనులు తెలిపిన ధ్వేష్ భావోని స్పెయిను దేశపు రాయబారి వ్రాసెను.

ఇతర తట్టకదేశములకు బుద్ధిచెప్పటకు రోమేనియను సక్రమముగా శిక్షింపవలయు నని హిందెస్టన్ చెప్పెట్టటం. రోమేనియాతో యుద్ధము చేయుటవలన కలుగు ఫలితముగలన గ్రీసుదేశమునకుగూడ బుద్ధి రావలయునని యతని యూహ.

చీనాయందు చీనా జపానువారికి గలిగిన గంధ్రగోళ ముల సంధర్భమున జపానువారు నేనా ప్రయత్నములను జేయు దునని యువై టెడ్ స్టేట్సునందు గల పుకారులన్నియు అబద్ధ ములని కోహుస్ అను వార్తాసంఘము ప్రకటించుచున్నది.

జర్మనీకి ఇప్పుడు తట్టినచిన ఈ విపత్తునందు అంతదేశ సంక్షోభము లేమియు జరుగకుండవలయునని “జర్మేనియా” అను క్యాథోలిక్ వార్తాపత్రిక వ్రాయుచున్నది. దీనిని బట్టి అంతదేశ సంక్షోభములు జూనియందు గలుగుచున్నవని నమ్మ వలసి యున్నది.

లండనులో జుహుమ్మియ శ్మశానపు ఆవరణమునకు మరాఠుత్తులు చేయించుట కేర్పాట్లు చేసిరి. అబ్దుసుఆలీచేగు గారి సూచనప్రకారము స్థానువేసి చుట్టును ప్రాదేశములలోని మాదిరి ప్రాకారము కట్టించబడినది. ప్రతిసమాధికిని పేరు చెక్కబడిన రాళ్లు స్థాపింపబడును.

నార్వేదేశమునందు జర్మను సుబ్యురైనులు విశేషముగా నున్నందున సాకావర్తమునకు నిరోధము గలుగుచున్నదనియు వీనిని తీసివేయవలెనని జర్మనీకి నికల్ లోహమును ఎగుమతి చేయగూడదనియు నార్వేషత్రికలు వ్రాయుచున్నవి. నికల్ లోహము నార్వేలోతప్ప యింకెక్కడను జర్మనీకి లభింపదు.

ప్రాన్సుదేశమునందు హిందెస్టన్ రోమేనియనులను నిశ్చే వముగా నోడించితిమని జర్మనులు ప్రకటించిన విషయము శుద్ధ అబద్ధమనియు, గతమాసము 29వ తేదీని శత్రువులు వెను కకు పోయినప్పుడు రోమేనియను లనేకనందల భైరీలను 5 మరణింకులను పట్టుకొనిరినియు, రోమేనియనులు ప్రకటించిరి.

సీమ్సుకెరీ అను అమెరికాఖండపు కంట్రాక్టరులు అమె రికను అంతర్జాతీయ కార్యనిర్వాహకుల సాహాయ్యమున వై నాదేశమునందు సాంగీ, కాన్సు, హునన్, క్యాంగాయ్, క్యాంబంగ్, చికియాంగు పురములమీదుగా 2000 మైళ్ళ ఇనుప దారి వేయుటకు వై నాప్రభుత్వమువారితో నేర్పాట్లు చేసి కొనిరి.

ఆహాగపదార్థములు సమ్మిగ్నిగా నుండుటకును పాలధర హెచ్చుటకుండుటకును వ్యవసాయకులను 1-1-17 వరకును పాడి పనులవారిని 1-4-17 వరకును కదల్చుగూడదనియు వీరు యుద్ధ మునకు పంపబడవలసినవో యుద్ధమునకు పోయినవారిలో నీపనులను నిర్వహింపగలవారిని విడుదలచేసి వీరిని పంపవలె ననియు వ్యవసాయశాఖవారు ప్రకటించిరి.

కెనడాదేశ గవర్నరుజనరలు కన్నాటుప్రభువుగారు కె నడానుండి వెదలిపోవమండుటచే! కెనడాక్లబ్బులోవీడ్కోలుపు విందు వారుచేసిరి. ప్రధానమంత్రి ప్రభువుగారిని శ్లాఘించెను. యుద్ధానంతరము కెనడాకువచ్చునదేశములవారినిగూర్చినప్రశ్న కలుగగలదు. బ్రిటిషుదేశమువారినిమాత్రమే రానిచ్చుట యంచి తప్పితియని నాతలంపని ప్రభువుగా గనిరి.

“కారణములు లేకయే శత్రువులయొద్ద మహాబలమున్న దని యేలనమొదరు? శత్రువుల మందు గుండు సామగ్రియు కీరంగులును మట్టుపెట్టబడిన వని తెలిసినది. ఈ త్తరువులు లేకయే అగ్నిని వర్షించుటవలన మన పిరికితనము వ్యక్తమగునని ఇటీవల పట్టుబడిన ధౌత్యమున పటాలమునందు చిక్కిన యొక ప్రకటనయందు శత్రువులు వ్రాసిరి.

యుద్ధానంతరము సామ్రాజ్యపుక్రి త్తయేరాష్ట్రకొఱకు మాతృదేశము పూనిక గలిగియుండవలయును. యుద్ధానంతరము నుగు నుహాసభయందు హిందూదేశమునకును ఈజిప్టునకును ప్రత్యేకప్రాతినిధ్య ముండవలయునని దక్షిణాఫ్రికా ప్రైకామి మనసుగారును, టాస్మేనియా యేజెంటు జనరలుగారును. వ్రాసిరి. ఆని యెంతి పాయిలు పత్రిక వ్రాసినది.

ఆంగ్లవిజయమును కొంతకాలమునఱకునిలిపి యుంచుట కైగ్లండు ఏమియు చేయదు. ఇప్పుడు నేనాముఖమునందు వైర్య సాహసములతో బోరుచున్న విగ్లండు జనులను అట్లే యుద్ధరంగమున నిలిపి విరిపు ప్రజలు వారికి సాహాయ్యము చేయనియెడల విగ్లండున కంతయు అవమానము గలుగును. విగ్లండు తిరుగుబాటు విగ్లండు ఆశలనే భంగపఱచిన దని రెవ్వుడుగారు వాటర్స్టర్ పురమున మాట్లాడుచు చెప్పిరి.

అమెరికను ఖండ తీరములయందు గూడ ప్రవ్యసలు తమ వైనిక జీవనమును సువ్యక్తము చేయుచున్నారని న్యూ యార్కు వార్తాపత్రిక లన్నియు అతి కోపముతో వ్రాయు చు ఇట్టి పరిస్థితులను పట్టుపెట్టుటయే ప్రభుత్వమువారి విధి యని వ్రాసినవి. యువై టెడ్ స్టేట్సువారికి కోపము గలిగింప వలయునని జర్మనీ కోరినయెడల ఇదియే మహాపాప మని యు పత్రికలు వ్రాసెను.

లేడిసు పాకెట్టు లీవరు

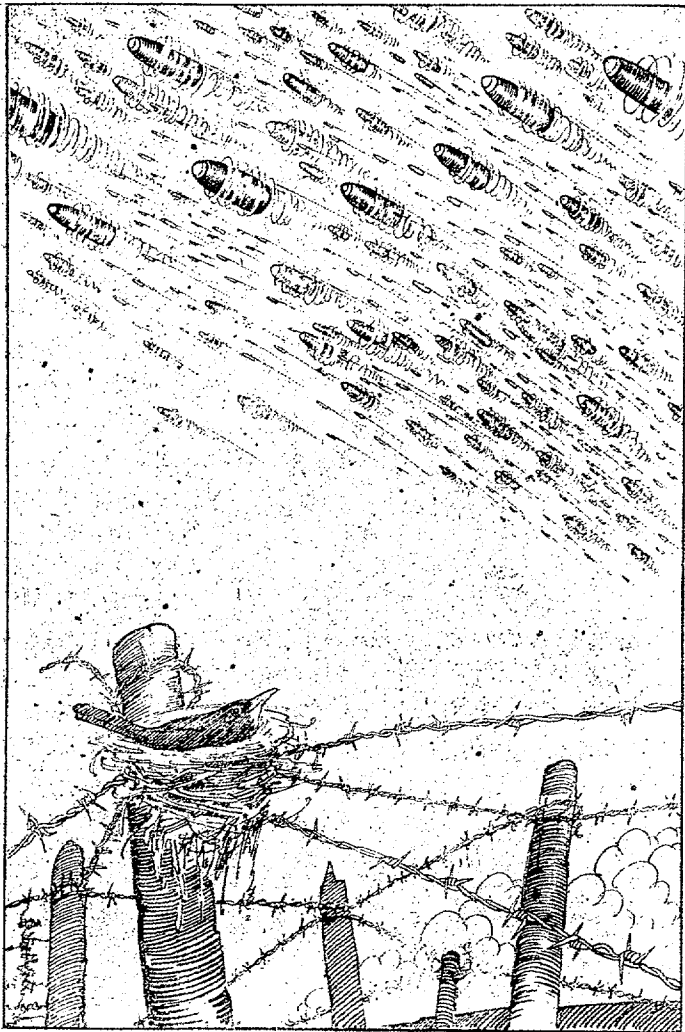
గడియారము 1-12-0.

ఇదివరలో విక్ర యించినది రూ. 8 14-0 ఇంతవత్సర క్రయంగల గడియారమును మాకం వెని పేరు ప్రఖ్యాతి చేయవలెనని ఈ నెల ఆఖరులోగ తెప్పించు కొనువారికి రూ. 1-12-0 లకయ్యవలదును. ఈగడి యారము చూపుకు సాగ సుగా నుండును.

ఇతర కంవెనిలో ఇంత తక్కువ వెలకు దొరకదు. 5 సంవత్సరములకు గ్యారంటీ ఇయ్యబడును.

వి.ఎ. ఎస్. పాణి.
సాహుకారుపేట, మదరాసు.

257

కందకముల చుట్టను రక్షణార్థము కట్టిన ముండ్లతిగెలపై పెల్లులు కుంభవృత్తిగ వర్షించు చున్నను, ఒకపక్షీ తన కులాయమును విడనాడక యెప్పటియుల్లు పిల్లలను పెంచుచున్నది. పక్షి తుల యభ్యాసమువలన జీవజాలమున కుపద్రవా నష్టమును సయితము విశ్వాసము గలుగుట ప్రకృతి విచిత్రము.

హిందూదేశ వృత్తాంతములు.

సర్ హోరల్డ్ స్ట్రాట్సుగారు 9 వ తేదీనాయంకాలము బొంబాయికి బయలుదేరి వెళ్లిరి.

ఇండియా క్రొత్త సేనాధిపతి సర్ చార్లెసు మన్రోగారు 4 వ తేదీని సింలాకు పోయిరి.

కలకత్తాలోను చుట్టుప్రక్కల పురములందును బ్రిటీష్ పండుగ సెమ్మదిగా జరిగిపోయినది.

వెల్లింగ్టన్ ప్రభువులు సపరివారముగ ఈ తేదీని ఫోలా పురమును సూచుటకు పోయిరి.

జనరలు సర్ చార్లెసు మన్రోగారు అధికారియ స్వీకరించిన తేదీనుండియు రాజప్రతినిధిగారి సభా సభ్యులగుదురు.

కొచ్చిరాజుగారు ఢిల్లీకిబోయి కాశీ కలకత్తా మున్నగు పట్టణములనుచూచి వాట్టేరువీడుగా ఈ నెల 26-వ తేదీని చెన్నపురికి వచ్చెదరు.

30-9-16 వ తేదీతో సంతకు వారమున 5290 నుండి స్టేగు వ్యాధిపోకినది. 4059 నుండి మృతినొందిరి. చెన్నపురి యందు 278 మరణించిరి.

ప్రాసెసురు ఎన్. మద్రహ్యణ్యయ్యగారి సోదరులగు స్వామినాథయ్యగారిని పుదుచ్చేరి వదలగూడదని అవటి పోలీసు నా రాజ్ఞాపించిరి.

జనస్సేయనుండి ఫిర్యాదునకు 50 మైళ్ల పొడుగున 5 అ 6 అండ్ వెడల్పుగల రైలుమార్గమును నిర్మించుటకు రైలుసే బోధోవా రుర్తరు విచ్చిరి.

బాబా అను సినాయిచేసిన దొంగతనము సంవత్సరమున వ్యాధిధారి విచారణ చేసి ముద్దాయిలై సేరము స్థిరపవచ్చి నానికి రెండుసంవత్సరములు కఠినశిక్ష విధించెను.

9వ తేదీ ఉదయ మొక స్పెషల్ ట్రెయినులో కొచ్చిను నుహారాజుగారు రాణీగారితోడను పిల్లలతోడను, తక్కిన పరివారముతోడను ఢిల్లీ దర్బారుకు బోవుచు నుదరానునకు వచ్చిరి.

మొక్కగంగ ధవార్. నదులకు వరదలు వచ్చుటచే సెయిక్ పూరు చిండ్వారాలైలుమార్గమునందు సెయిక్ పూరు మొలార్చివేయవల నడుమ 696 వ మైలు యొద్ద 5 వ తేదీనాడు గట్టు తెగినది.

ఏలూరు వ్యాయవాదులు శ్రీయుత కూర్మా వెంకట రెడ్డి నాయుడు బి. ఏ. బి. ఎల్ గారు, నెల్లూరులో, 28, 29 తేదీలలో సమావేశము కాబోవు, నెల్లూరు మండలరాజకీయ సభకు అధ్యక్షత వహించెదరని తెలియుచున్నది.

సాధారణముగా బొంబాయి రాజధానిలో నివసించు వారికి ఎవ్వరికిని బొంబాయి ప్రభుత్వమువారు స్వాస్థ్యార్థుల నిచ్చుటలేదు. జూరైన కేసులందు మాత్రము రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వముల వారిలో యొచించి స్వాస్థ్యార్థుల నిచ్చెదరు.

పాలఘాటు తాలూకాలోని పత్రికాడు ఘాటు వీధిగా కొల్లంగేడునుండి తిరుమూరుకు క్రొత్తరైలు మార్గమును సేయుటకు రైల్వేబోర్డు నా గంగీకరించినందున ఎన్. ఐ. ఆర్. వారు రెండు నెలలలో సర్వే ముగించి పని ప్రారంభించుటకు నిశ్చయింపబడెను.

హైదరాబాదు నైబాముగారు, కవుల నుహారాజు గారును, బద్వాను నుహారాజాధి రాజుగారును క్రైటురు పురమున గాయములు రెగిలిన హైదరాబాదు నైబుల్ల జ్ఞాపకార్థము నిర్మింప బడబోవు చిహ్నమునుగూర్చి వ్రాయుచు లెడ చందాలను బంపిరి.

అస్సామునందు విపరీతముగ వరదలు వచ్చుచున్నవని తెలియుచున్నది. కోహూజిల్లా యంతయు జల ప్రవాహమై నది. సిలేహారు పురములయందు నీటిలోమునిగిపోయినది. కొన్ని కొన్ని పురములందు లెపాలా అగ్గిసులు పడవలలో నేర్పాటు చేసిరి. పడవలమీద లెపాలు రాకపోకలు జరుగుచున్నది.

ఆంధ్రవాణి

పాట్నా విశ్వవిద్యాలయము

విశేషభాషలో విద్య నేర్పకొనట హిందూదేశమునందు దప్ప మరెక్కడను గానరాదు. ఈపద్ధతి యనవాజుమ నియు, నష్టదాయక మనియు, మనయనుభవమువలన తేలుచు న్నుది. మాతృభాషగాక వేరొకభాషలో ఆలోచించుట జ్ఞానముపార్జనమునకు తోడ్పడ జాలదు. వాగ్వికతయం దిటీకల యభివృద్ధి గాంచిన జపాను దేశములోగూడ మాతృభాషాసామయతోనే ప్రకృతిశాస్త్రములను పఠించి పాశ్చాత్య దేశముల కన్న మిన్నయై పేర్గాంచినారు. ఏదివత్సరముల పాశ్చాత్యభాషాభ్యాసము హైందవుల విజ్ఞానమునకు విశేషముగ సాయపడి యుండలేదు. ఇట్టి దుస్థితికి యావధము దేశ భాషలలో విద్య నేర్పటయే. కావుననే శర్మగారు భాషల ననుసరించి విశ్వవిద్యాలయముల నేర్పరచవలయునని కంత్ ట్రిగ బలికిరి. ప్రస్తుతరాష్ట్రముల బట్టి విశ్వవిద్యాలయములు నేర్పరచుట ప్రయోజనకారిగాదు. ఇట్టి విశ్వవిద్యాలయములు కొంతవరకు ఆంగ్లేయవిద్య నెక్కువగ వ్యాపింపజేయవచ్చును గాని, ప్రజాసామాన్యమునందు ప్రబోధము గావించుట కేమాత్రమును సాయపడజాలవు. విద్యకు దేశభాషలలో బోధింప వలచినయెడల భాషలబట్టి విశ్వవిద్యాలయముల స్థాపించుట యత్యవసరము. భాషల ననుసరించి విశ్వవిద్యాలయముల నేర్పి జుచుటకు ముందు భాషాధారముగు రాష్ట్రముల నిర్మించుట ముఖ్యకర్తవ్యము. శర్మగారు రాష్ట్రములగూర్చి స్పష్టముగ జెప్పకపోయినను, దేశీయవాఙ్మయమును బోధించుటకు భాషల ననుసరించి విశ్వవిద్యాలయముల నేర్పజుచు యవసరమని యెఱుఁగు వ్యక్తికరించిరో, యాసిద్ధాంతమునందే భాషల బట్టి రాష్ట్రముల నిర్మించినగాని యట్టి విశ్వవిద్యాలయము లేర్పడుట దుస్సాధ్యమనుసత్యము అంగీకరింపయి యున్నది. విశాఖదేశమునందలి నూతనవిశ్వవిద్యాలయమువలన యోధ్య దేశమునకు లాభ మంతగ గాన్పింపదు. ఉత్కలదేశమును ప్రత్యేకరాష్ట్రముగ నిర్మించి యా రాష్ట్రమునందు ప్రత్యేక విశ్వవిద్యాలయ మేర్పజుచినచో, ఉత్కలవాసులలో విజ్ఞానము దేశభాషాసామయన త్వరలో వ్యాపింపగలదు. అటు లనే ఆంధ్రరాష్ట్రముతమిళరాష్ట్రమునకుండి విడదీసినయెడల, ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయము ఆంధ్రుల విజ్ఞానాభివృద్ధికిని, తమిళ విశ్వవిద్యాలయము ఆరవల జ్ఞానాభివృద్ధికిని తోడ్పడును. భాషాధారముగురాష్ట్రము ముమ్మందు, విశ్వవిద్యాలయము వెన్వెంట ఏర్పడినగాని లాభకరముగ నుండదు. ఈసత్యమే దేశీయులందరు గమనింపకలెను. ఆంధ్రుల కీసత్యము పొడగ జ్ఞిసది. ఈసత్యమే హిందూదేశపు ముక్తికి కారణభూతము కాగలదు. ఇందువలన, ఆంధ్రులకు గోచరమయిన యీసందేశమును ఆంధ్రులు హైందవులకెల్లఁతును బోధించి సుస్థిరముగు హైందవజాతీయ నిర్మాణమునకు చేయూత నొసగకలెను.

దేశభిమాని.

[8-వ పేజీ రెండువాయి]

అనాటివాదము ముగింపబడి 7వ తేదీని మఱల ప్రారంభింపబడెను. ఎద్వొకేటు జనరలుగారింకను అధికారపత్రము వ్యాధిధారికార నియోజనమునుగూర్చి విమర్శించిరి.

ము. వ్యా! 115-వ సెక్షను ప్రకారము మేజిస్ట్రేటుల వైదికధర్మ గతిని వారి పనిని పరిమితులకు హైకోర్టువారి కధికారము గలదు. మేజిస్ట్రేటు 'జూడిషులు'గా పనిచేసేనా యనునదియే సమస్య.

ఈ కేసునందు మేజిస్ట్రేటు చర్య 'జూడిషులు'కాదని ఎద్వొకేటు జనరలుగారు కొన్ని నిదర్శనములను దెలిపిరి.

ము. వా! మేజిస్ట్రేటు ఒకవేళ ధరావత్తు అక్కరలే వనునెడల ను న ము యుక్తరువు ను క్రొ సి నే య గలవా! మేజిస్ట్రేటుకు కొంత ఛూచీ గల పనిగలదు. అతడా పనిని నేయని యెడల అతనిని ప్రక్షింప నధికారము గలవారు కొందఁ యుండవలయునా?

ఎ. జా అతడు కారణములు వ్రాసికొనుట వలన అతనికి విచారణా కార్య భారమునగల అధికారమునకు ఏమియు నిబంధనము గలుగదు. అది యంతయు సత్యమిట్టము.

లెజునారే మేజిస్ట్రేటు అధికారమును గూర్చియు అతని పనిని గూర్చియు డిక్ట చర్యజరిగెను.

యెవారి రామస్వామి అయ్యగారు లెప్ప ప్రత్యుత్తరములను చెప్ప మేజిస్ట్రేటు 'జూడిషులు' అధికారమున నడచుచుండెనని చెప్పి 3 (1) వ సెక్షను నివరించి మేజిస్ట్రేటు అధికార పరిమితిని దాటి వర్తింపెనని చెప్పిరి.

శిర్డు ముందు చెప్పుచును.

బీహారి విద్యార్థి మహాసభ.

అధ్యక్షుని యుపన్యాసము.

పెద్దయిన బీహారి విద్యార్థుల సభ గూడినది. తత్సభకు పాట్నా కళాశాలయందు చారిత్రక పండితుడైన టి.యు. బహు పంజోధి చారిత్రగ్రంథకర్తలు నగు యదు నాథ సర్కారు ఎం.ఏ. గారు అగ్రానాథిపత్యము వహించిరి. వారి ప్రోత్సాహమున మనోహరమై, విద్యార్థివర్గమున కత్యంతోపయుక్తమై లాభదాయకమై యుపన్యాసము నిచ్చిరి. విద్యార్థులకు సర్కారుచేసిన హితోపదేశము ఆంధ్రవిద్యార్థులు గ్రహించవలసియున్నారు. సర్కారు ఉపన్యాసమునుండి, క్రింది భాగములు ప్రకటితములు:—

విద్యార్థులు విద్యార్థ్యమున సన్నాహ స్థితియందు గుండు పురుషులు. ఆ సన్నాహమున సంపూర్ణముగ ముగించుటయే వారి ముఖ్య కర్తవ్యము. వారి విధానము కర్తవ్యమున కంత రాయములు గలిగించు లెక్కిన వ్యవహారము లన్నిటిని వారు త్యజింపవలయును. వారి విద్యార్థ్యమున కాటంకము గలిగించునట్టియు వారి సన్నాహస్థితినుండి వారిని తొలగించునట్టియు విచారమునట్టియు ఇతర వ్యవహారములు వారిని చేరి యాభ్యాస గమ్యస్థానమున తేరనియ కున్నవి. అది మిగుల హానికరము. బీహారు విద్యార్థులు మిగుల సేదవారు. కష్టపడి పనిచేయు బాలురు. కనుక వారు సులభముగ ప్రాపంచిక సుఖభోగముల బ్రవేశించి చెదనేరరు. కాని వారు చెడిపోవుట కింకొక యంతరాయ మున్నది. దానినిగూర్చి నేను తీవ్రముగ హాంపాదము చేసి యున్నది. అట్టి దుష్ట బలము నకు విముఖి కా రోచేకమే కారణ మగుచున్నది. కుష్టవాంఛ ద్రెప్పడును కుష్టాగ్రాదవలె నుండునని నేనెఱుగుదును. వారు గడ్డములు సేసిన ముదుసలులవలె గంభీరచిత్తులుగను, జీతేంద్రియులుగను, ఉండునని తలచుట బుద్ధిహీనము. మీ రితర వ్యవహారముల వ్యయపరచు శక్త్యవస్థలవలన మీరెంత నష్టభోవుచున్నదియు మీకు ముందుగ తెలియజేయుట నాకు విధానము. ఒకానొక యుచితమువలన నది యుండునంతకాలమును, తదంతరము విశేష కాలమునకును ఎంతయో కాలవిశేషంబున ముగించు న్నదను సంకల్పి మీరు గ్రహించవలయును.

ఆధునిక స్థితి బీహారు దేశము నాధునిక స్థితికి దెచ్చుట నున ప్రస్తుత కర్తవ్యము. మొగలుల కాలమును, నవాబుల పరిపాలనకాల మునందును వ్యాపించిన పూర్వాపరములను పూర్వాభ్యాసములను పూర్వాలోచనలను విడచి, ఆధునిక ప్రాపంచిక స్థితి కలవాటు పడి ఆధునికాభ్యాసములను ఆధునికా బోధనలను, ఆధునికా నానలంబనలను బొందవలయును. వీని కంటెను, ప్రస్తుతస్థితిగతుల జూచి పారమార్థిక యసంపృక్తితోని వానినన్నిటిని మంచిస్థితికి దే బ్రయత్నించు ఆధునిక తత్సహమును, ఒకరు చెప్పదానివై నాధారపడక తనంతట తానే యొకానొక సంకల్పయొక్క నిజానిజముల కను గొని తీర్మానించి దానిలోఁబొచ్చి కారణ కార్యపేతు భూర్వ కముగ నన్నిదిశలనుండి వచ్చు వృత్తాంతములతో సరిగొల్పి యాభ్యాస త్ర గ్రహించు ఆధునిక తత్సహము ముఖ్యముగ మనకు కావలయును.

బుద్ధివికాసము ఆధునిక బుద్ధి వికాసమునకు ఆంగ్లేయభాష ముఖ్య ధారముగ నున్నది. ఆధునిక తత్సహమును పూర్ణముగ గ్రహించుట కాంగ్లేయభాషయే క్రమమైన సాధనముగ నున్నది. మనదేశభాషల ప్రస్తుతస్థితినిజూచి ఆధునిక విద్య యంతయు వాని మార్గముననే నేర్చుకొనవలయుననిక విద్వంసులను బట్టును. విశేషశ్రమదమారుల కోర్చి మనము పరాయి భాషయందు విద్యనభ్యసించవలసినవారై పుగుచున్నాము. మన సకీర్తి లాభానందమునే జరుగుచున్నది. ఈసంగతి మిగుల ఆభాసముగ గన్పించును. అయినప్పటికిని ఆది వాస్తవమైనదనిగ నున్నది. మనకాలములో మనమీహింస కోర్చి తగినప్రయత్నముచేసిన మన తనయుల కాలములోనైన వారి కీభాష తొలగవచ్చును.

బీహారు విద్యార్థి బీహారు కళాశాల విద్యార్థి మిగుల శ్రద్ధగలవాడు. అతడు నెరుగిన నుండును. విద్యనభ్యసించుటయంద తత్సా సక్తి గలిగియుండును. కాని వానికి మార్గము జూపవలయును. ఈకాలములో వాని విద్యార్థ్యమున కంతరాయము గలిగించు కొన్ని యాటంకములు దాని ప్రోవనుండి తొలగింప

వలయును. తాను విద్యార్థ్యసంకాలములో నేర్చుకొనినవిద్య ను పూర్తిచేసిందించుటకు నతడు కొన్ని దేశములందు తిరిగి వచ్చునట్టి ప్రోత్సాహము వానికి గలిగింపవలయును. వాని కెల్లప్పుడును విశేషముగ స్వగృహవాగ్ధి—తనదేశమునువిడచి వై దేశము నకు బోవకుండు నెను వాగ్ధి—పట్టుకొనినది. తక్కిన రాష్ట్రములసంగతి వానికేమియు తెలియదు. తక్కిన ప్రపంచముగూర్చి వానికేమియు తెలియదు. వానికది మిగుల భయంకరముగ దోచును. చుర్రెయొకరాజ ధానిలో నివసించుట వాని కష్టముండదు. ఇది వానియందు గొప్పలోపము. అందునుగూర్చి అతడు తీవ్రహాటము సలుప వలయును. మనదేశితమయొక్కయు, ఆలోచనలయొక్కయు పరిమాణమునుబట్టియు, భారతీయ యువజనులు సాధారణముగ గలిగియుండు విద్యా ప్రమాణమును బట్టియు జూచిన యెడల ఈ వికారదేశమున బీహారీయులు తమ గుమ్మము ముంగట నున్నటులనే కాన్పించెదరు. విద్యావంతులగు భారతీయులలో నొకవిధముగ భ్రాతృభావమును, సంఘీ భావమును గలుగుచున్నది. రాజకీయ సమస్యలలోని జాతి యోధ్యములు రాష్ట్రీయాభిమానముకంటె నెటుల అధికము గానున్నవో యటులనే భ్రాతృసాంఘికభావములు ఒకవిధముగ ఒకమత్యంతపు పురికొల్పును. ఈ యుత్సాహముచేతనే ఆమె రికా సంయుక్త రాష్ట్రములును, జర్మనీయును తమ పండితులను మార్చుకొనినవి. జర్మనీ ఇంగ్లాండులు యుద్ధమునకు పూర్వము తమ విద్యార్థుల మార్చుకొను చుండెడివి. మనదేశపు విద్యార్థులకులు బొంబాయిలో నివసించినను, పిల్లలగులో నివసించినను, పిసావరులో నివసించినను తిరువ నంతపురములో నివసించినను యొకే విధముగ యుద్దేశముల ను అభిప్రాయములను గలిగియుండురు. ఇట్టియుత్సాహముతో దేశ బీహారీయులు గూడ నుండురు గాకయని నేను కోరుచు న్నాను. అలహాబాదు, నాగపూరు, లాహోరు, బొంబాయి చెన్నపట్టణము కలకత్తాలలోని తమసోదరు లెట్టి యభిప్రాయముల గలిగియున్నారో వారితో గలసి మీరును పోవలయునని కోరుచున్నాను. మీ సోదరులలో గలసి సమముగ పొందు. భారత పుత్రాభివృద్ధి క్రేణినుండి విడబడకుడు. దానికి వెనుకబడిపోకుడు. మీమీ ప్రత్యేకరాష్ట్రీయభిన్నాభిప్రాయములను భిన్నరుచులను విడిచి ఆధునిక భారతవృజాతీయర కాధారముగ అఖిల భారతీయ విద్యార్థి భ్రాతృత్వ భావప్రపంచమున నేకీభవింపుడు.

దేశ సేవ మనదేశమాత తన తనయులలో ప్రతివానిసేవను గోరు చున్నది. వాని స్వధర్మము నాచరింప బలించుచున్నది. ఆవిడ పని చేయ బోవునపుడు సగము సగముగ నేర్చుకొనినవిడివిడి జ్ఞానముతోడను, తెగీతెగని మొండిపని ముట్టులతోడను తక్కిన ప్రాణులతో బాటుగ మాత్ర జనని ముందట నిలచుండుటకు మీకావంతయు సిగ్గుడియ్యదులు లేవా? భావకాంతికి మధ్యస్థుడై తనచుట్టునుండు వందల కొలది సోదర ప్రభృతుల కాదర్శప్రాయుడగుటకు తానభ్యసించు పాఠమున నపరిమిత పాండిత్యము నొంది తనవిద్యను నకాకల్పముగ పూర్తిచేయ బ్రయత్నింపనేరని ప్రతివిద్యార్థియు తాను దేశాభిమాని కాడనియు తన ముఖ్య ధర్మము నెరవేర్చుటయందు పరాజితుడయ్యె ననియు, తన లోగుండెలలో దెలియవలసి యున్నాడు. తాను

చేయవలసిన ధర్మమును విడనాడి యెంతవరకు తానితర వ్యాపారముల దగుల్కొని కాలము వ్యర్థము చేయుచున్నాడో అంతకణ కతడు స్వధర్మమున మాత్ర సేవా ధర్మమును పచ్చని గుండియలపై తన్ను బెంచుచున్న మాత్ర సేవా ధర్మమును—చేయలేనివా డగుచున్నాడు.

విద్యార్థుల ధర్మము కాబట్టి అన్ని యాదర్శముల గలపి జూచిన విద్యార్థులందఱును ఉత్తమపదవి నొందుటకై ప్రయత్నించుటయే ముఖ్య కర్తవ్యమని నేను చెప్పెదను. మీ మీ పరీక్షలలో గృతార్థులగుటకు నేర్చుకొనవలయుకొలది విద్యతో మాత్రము సంతృప్తిచేసిందకుడు. మీకంతగ పనిలేని ఇతర సమయములలో నధికవిద్య నభ్యసించ బ్రయత్నింపుడు. ఎప్పుటి కప్పుడు క్రొత్తయుత్సాహములను, గంభీరోత్సాహములను అన్వేషింపుచుండుడు. సంఘ సేవ.

ఆరోగ్యము మొదలగు ఉపయోగకరములగు అంశముల గూర్చి బోధించుటయు, వ్యాధులు రోగములు వ్యాపించునపుడు పేదవారి కొఱువ కొలదిగ నుండులను సేకరించి వారి బాధ తొలగింప బ్రయత్నించుటయు మొదలగు పనులవలన తమ నెలవుదినములను విద్యార్థులు సద్వినియోగము చేయవచ్చును. ఇట్టిపనులపై చేయబడు ప్రయత్నములు స్వల్పవ్యయ కరములను మహాలాభకరములను కాగలవు.

హిందూ మతము నిజమైన హిందూమత మెట్టిసత్యమును ఎడబాయలేదు. తత్సీలాలంద వీశ్వవిద్యాలయములను, మిథిల వారణాసి పాఠశాలలను స్థాపించినది నిజమైన హిందూమతము. ఆంగ్లేయ భాషా పరిచితులగు కొంతమంది హిందూమత ప్రతివాదులు హైందవులు యథాగా న్యేషులై పాటుపడుచు అత్యుత్తమ దేశయందున్న హైందవచరితము విడనాడి, మోగలు పరిపాలన ముక్రిందఅష్టకష్టములపాలై యర్హము ననుభవింపుచు దుస్థితి యధోగతుల బడియుండు 18వ శతాబ్దమునందలి హైందవుల స్థితిని మాత్రము నిరీక్షించి హైందవులధూర సాహసించురు. మన ముసలమృలందఱును చినా మహారాజీవలె 2000 సంవత్సరముల క్రిందటి యాచారములను మరల సంఘమున బ్రవేశబెట్టు పాటు పడుచున్నారు. బీహారునకు గాని హిందూ సంఘమునకు గాని ఇంతకంటె గొప్ప యరిష్టము సంభవించ నేరదు.

279 దసరా బహుమతి. జేబు గడియారము 1-11-0 ఇదివరలో గ. 3-10-0 కు విక్రయించు చుంటిమి. ఇంక ఎక్కువ క్రయముగల గడియారమును మాకంటె సేరు ప్రభావితపొందవలెనని దసరాపండుగ తీరులోగ తెప్పించు కొనువారికి రూ. 1-11-0 లకే ఇయ్యబడును. ఈగడియారము చూపునకు సాగనుగా నుండును. ఇతర కంటెనిలో ఇంత తక్కువ వెలకు దొరకదు. 5 సంవత్సరములకు గ్యారంటీ ఇయ్యబడును. ఎస్. ఎమ్. సామి 6, వెంకటేశమేత్రినీధి, బార్నిటౌక్, మదరాసు.

279 నర్సవృత్తి క విష సంజీవిని. నూరురూపాయలు బహుమతి. తే. గీ. తేలుకాటున కిరియెయె త్రినది నుండు. ఏడ్పులను మాని నవ్వును నేగె గలరు. నిమిషమున మాను విషములు నిర్మూలంబు లేనియెడ నూలురొప్పము లేనిసగుదు. మిత్రులారా! ప్రతియింటను తేలుకలని బాధ సహించరానిది. కాటుకగిరి బాధపడువారలనుజూచినను కలుగని కికిను దెప్పడుండు. ఇందులకనియే మేము సకలతాత్రులుల కోర్చించి కోర్చించి యీ ప్రశస్తమైన మందును గనిపెట్టితిమి. ఇది బీదసాదల కందటికిని అందవలయునను తలంపు తో తక్కువవెల నుంచితిమి. ఇది తేలుకల మాత్రమేగాక ఎలక, కుక్క, జిట్టి, పాము మొదలగు విషజంతువుల కాట్లకు నుపయోగించును. ఇది ప్రతి యింట నుండదగినది. తేలుకట్టినదే ఇది దగ్గజుండ్లైన రెండు నిమిషములలో బాధను నిర్మిచేసికొన నగునుగదా! గుణములేనియెడ చుండును వాపసు చేసినతిసికొని మందునైన నెలవులలో 100 రూ.లను బహుమాన మిత్తుము. 2 సీసాలుగల పాకెట్టు 0.8-0 పాకెట్టి 0.8-0.2 పాకెట్లుతీసిన పోట్లజిలేదు. 12 పాకెట్లకు 5.0-0 ఒక ఛాన్సెలరు ఫ్లాకెట్ నేనా ఇనాం టి. సీతారామ మొదలియారు, 3, కందప్ప మొదలిపిది, తిరువల్లి క్కేణి, మద్రాసు.

ఆంధ్రవిజ్ఞానసర్వస్వము

(The Telugu Encyclopaedia)

మొదటి సంపుటము

480 పుటలు. వెల 6-8-0. క్యాలికో బైండు

త్వరగా చందాదారులు గండు. [273

ఆలస్యమైన సంపుటములు దొరకుట దుర్లభము.

రెండవ సంపుటము తయారగుచున్నది.

విజ్ఞానము:—

కె. వి. లక్ష్మణరావు ఎం. ఏ.,

(ముఖ్య సంపాదకులు)

మాంటురోడ్డు, మద్రాసు.

ఇండియాలో కెల్ల చౌక వెలలకు

దొరకుచోటు

క్రొత్తపాకులో క్రొత్తపాకు.

కెన్సిస్ టేబులు.

గోల్డ్ మెడల్ రూ. 24.

వర్సిటీ రూ. 15.

ఎస్. జి. ఎమ్ రూ. 8.

టూర్న మెంటు రూ. 18.

కల్యాణి రూ. 10.

కలేజి రూ. 5.

కెన్సిస్ పంతులు, ఆర్థిక శాస్త్రానికి గృహం. 10.4 డబ్బులు.

కెన్సిస్ పంతులు మొదలగు నరములతో నల్లించుటకు

నంచి ఇంగ్లీషు గట్టు రూ 5.0.0

కలపు గట్టు రూ 3.0.0

కేరీయ గట్టు రూ 2.0.0

నిలాసము, మెహండేల్ బ్రదర్స్,

(289)

పూనా సిటీ బొంబాయి.

Mehendale Bros. Poona City.

The Madras Astrological Bureau. Madras

జాతకములు

శ్రీమాన్ జో. తిర్విద్యాభూషణ శతావధాని

శ్రీనివాసాచార్యులుగారిచే

కళత్రము, సంతానము,

ఆయువు, విద్య, భాగ్యము

ఇత్యాది ద్వాదశ భావములు తెలుపబడును.

సంవత్సర ఫలము రూ 1-0-0 } విశేషముగా పోయిన

పూర్తి జాతకము రూ 5-0-0 } టక రూ. 10-0-0.

కార్యసిద్ధిప్రశ్న, ముహూర్తము, నాస్తి విడికి

వేరుధర. సరియగుజన్మ కాలమును నాస్తియును.

జ్యోతిష కార్యాలయము

28, కొల్లావారి అగ్రహారం,

241 రాయపురం, మద్రాసు.

జంతువులు పరాన్న భుక్తులు.

ప్రకృతి కాశ్రమిషయములందు వృక్షజాతికాని జీవులన్నియు జంతువులు. పీనియందు మానవజాతియును జీవించుచున్నది. తమంతటతాము తమ ఆహారమును సంపాదించునైతే ఇతరజీవులు సేకరించిన యాహారపదార్థములపై నాధారపడి యుండు జీవులకు పరాన్న భుక్తులని పేరు.

జంతువులు పరాన్న భుక్తులనగా నర్థమేమి? లోకమున ప్రస్తుతము మన మెఱుంగ గలిగినంతవఱకు రెండువిధములగు జీవులు గలవు. ఒకటి వృక్షజాతి, రెండవది జంతుజాతి. జంతువులు పరాన్న భుక్తులనగా నవి (మనుష్యుడునాహారమును బాము సంపాదించునైతే ఆహారముకొరకు వృక్షజాతిపైను (వైద్యజంతువులు) స్వల్పజంతువులపైను ఆధారపడి యుండుననుట, అనగా వృక్షజాతి తనంతట తానే ఆహారమును సేకరించుననియు జంతుజాలము వృక్షజాతులపై నాధారపడి యుండుననియు భావము. ఈవాక్యములన వృక్షజాతి జీవులలో పరాన్న భుక్తులు లేవనికాదు. కాని యవి తమంతట తాము ఆహారమును సంపాదించుకొన గలిగి యుండగా ఉన్నదానితో సంబంధి నొందలేక స్వజాతి ఇతరజీవుల పై చూచి, లేక జంతుజాతి జీవులపైను కొన్ని కొన్ని పరిశీతులందరపీఠించును.

వృక్షజాతికిని జంతుజాతికిని గల ప్రత్యక్ష సంబంధముల నాలలోచించవలయును. వృక్షజాతి జీవులకు ధేగలక్షణములు నేరులు, ఆకులు, కాండములుండుట, ఈమూడిటివలన నుపయోగమేమి? వృక్షజాతి జీవులు తమ యాహారము నెట్లు గ్రహించును?

వృక్షజాతిజీవుల ఆహారము ప్రకృతి దత్తము. (ఈవాక్యమునగల విశేషము మున్నందు గోచరించును.) కాని వానియందాహారము గ్రహించు నంగములు (నేళ్లు, (నేళ్లకి పనియేగాక ఇంక నెన్నియో ఇతరపనులును గలవు. నీటియందు గరగియున్న రసాయనిక లవణములను ఇతర రసాయనిక కన్తువులను (నేళ్లు పీల్చుకొని కాండమునుండి ఆకులలోనికి బంపును. ఆకులలోనికి రసాయనిక కన్తువులతో గలసివచ్చిననీరు నూర్చాక తపము నను గాలి వలన ను ఆవిరియైపోయి నీటియందుండిన రసాయనిక పదార్థములు ఆకులయందే యుండును. ఈపదార్థములును మార్పుని కాంతిచేతను, కొలనియగు కాండచేతను ఆకులలోని హరిదపదార్థము (క్లోరోఫిల్) వలన మార్పునొంది ఆకులందు ప్రకృతి సిద్ధముగనున్న కన్తువులతోలసి మొక్కల ఆహారమును చున్నవి. మొక్కలను జీవముల విభాగ నవి యాహారమును నిమగ్నజీవి కొనుటయు ఆహారమునుదిని జీవయాత్ర గడపుటయు జరిగించుచున్నవి. మొక్కలు సేకరించు నాహారము అనేకవిధముల అనేకరూపముల ఆహారములకలగచున్నది. కండ, వెండలము, ఉడలగడ్డ, అల్లుమున్నునున్నవి కాండము (లేక కాండండు ఆహారమును) నిమగ్నజీవి నును. ఉల్లిసాయ మొక్కలవంటివి ఆకులయందును, ముల్లినీ చిల్లగడదుండులు, మున్నగునవి (నేళ్లయందును, మానవజాతివలె చెట్లు పువ్వులయందును, అత్తి, నల్లీమున్నగునవి పువ్వులగుల్లియందును, సాధారణముగా అన్ని చెట్లును ఫలములందును తమ ఆహారమునుకూడ తెచ్చుకొనుచున్నవి. ఆకుల సాహాయ్యము వలన జీయబడిన ఆహారపదార్థములు కాండమునున్న గవనిగుండ పోయి ఆహారభాగములందు చేర్చబడుచున్నవి.

వృక్షజాతి యాహారమంతయు ముక్కలుముప్పీసము జీవ సంబంధములుకాని రసాయనిక పదార్థములనుండియే తయారగుచున్నది. అనగా వృక్షములు, జంతువులవలె ఇంకొక జీవిని గొట్టి బానిసలచ గలిగిన ఆహారముపై నాధారపడుట యవసరముకాదు. ప్రకృతివల్లముగా భూమియందున్న రసాయనిక లవణముల నులమున తమంతట తామే తమ యాహారమును సేసికొనుచున్నవి.

ఇంక జంతువు లన్ని వృక్షములవంటి జీవులేయైనను. వృక్షములకిని తమంతట తాము ఆహారమును సంపాదించుకొన గాలవు. గొప్పజీవులు తమకంటె తక్కువ జాతి జీవులను గొట్టితమయాహారమును సంపాదించుకొను చున్నవి. లోకమున నుంచినవనమున నుభయముగా కాలక్షేపము చేయుట కన్ని జంతువులును చక్రవర్తిగా కొనుచున్నవి. ఈచక్రవర్తియందు బలముగలజీవులు తక్కువ బలమువానినణగ (త్రొక్కి) బామున్నతస్థానమును వహించుచున్నవి. ఈయధ్యయన చూచిండు జీవులు విజయము నొందినవాని రాహారమగును. ఈ చక్రవర్తి వర్తమాన ప్రకృతి అత్యధిక ప్రాముఖ్యము నొందినది. మొదట అత్యల్ప జంతువులనుండి అన్ని జంతువులను తమ జీవము కొరకు వృక్షజాతి జీవులపై నాధారపడుచుండుట సర్వత్రగోచరము. కొన్ని వృక్షజాతి జీవులు తమంతట తామే ఆహారమును సంపాదించుకొన గలిగియుండియు చెరుకంటె తక్కువ బలముగల ఇతర మొక్కలనుజంపి వానిని చినుచున్నవి. కొన్ని వృక్షజాతి జీవులే జంతు జాతులను గూడ చినుచుండుట ననేక విషయములందు కను గొనుచున్నాము. వృక్షజాతియును జీవజాతిలో చేరినందు కలనను జంతు జాలము తమయాహారము కొరకు వృక్షజాతిపై నాధారపడుట వలనను జంతువులు వృక్షజాలము కేకరించిన అహారమును చినుచున్నందున పరాన్న భుక్తులనియే చెప్పవలయును.

వైద్యజీవన విషయములను బట్టి స్పష్టమైనది జంతువుల కంటె వృక్షజాలము ముంగ నిర్మింపబడెననియు వృక్షజాలమునకు ముందిపోయిన జీవప్రపంచ ముండనందున వృక్షములు తమ యాహారమును నామే సంపాదించు కొనకలసెననియు చెప్పవచ్చుచున్నది.

దనరా పంచుగకుగాను బహుమతి.

దవనకొడి చీరలు రూ. 1-14-0

మంచి సాగవై. 16 చూరలు నాగరికము గలవి.

ఈక్రొత్తరకము చీరలు

మేలైన మట్టులో సాగవై

రంగులలో పూలునేసిచుట్టు

రమణీయమైన అంచుకట్టి

యున్నవి. ఇది చూచుటకు

అందముగాను ధర చరస

ముగా నుండును. రంగులు

మారవు. ఈచీరల పండుగ

దినములలో ధరించిన ఎడల

చూచు ప్రతివారు తెప్పించి

యిమ్మని జేడకొందురు.

చీర 1-కి రూ. 1-14-0 వి. పి. చా 0-6-0

బొంబాయి బాహుళి చీరలు 1-కి రూ. 2-4-0.

2577 గోవాబాగు చీర 1-కి రూ. 4-4-0.

పియర్ వాచ్ కంపెనీ, రియల్ టైమ్స్, మద్రాస్

Seeds & Plants.

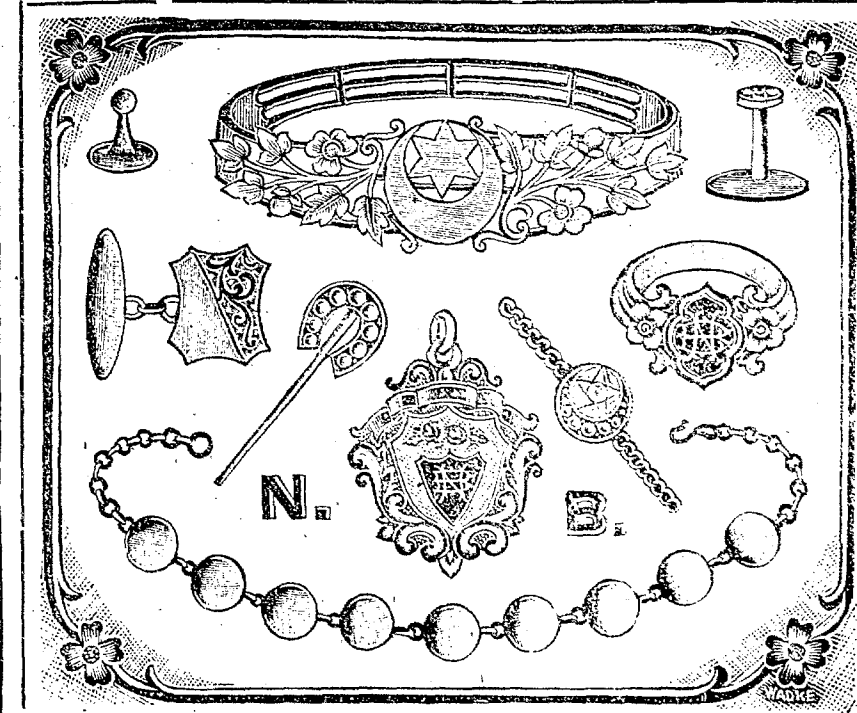
నానావిధ చెట్లు దినుసులు.

మెట్లల్ని పొందిన సేలం గ్రేవ్ మామిడి చెట్లు, పలువిధమైన చెట్లదినుసులు యొక అనేక విధములగున మొక్కల దినుసులు సీమ కాయకూరలు నాటుకాయకూరలు విత్తనములు సరిసముగ విక్రయింపబడును. కానలసిన వారు అర్థనాస్తి పంపితే, పటముతో ఇంగ్లీషు తెనుగు భాషలుగా పంపుతాము. జూబులు ఇంగ్లీషులో వ్రాయవలెను.

ఎస్. కె. వి. కాదర్ మీరాసాహెబు,

విత్తనములు, మొక్కలు వర్తకుడు.

కుమారస్వామిపట్టి, సేలం.

నరోత్తందాస్ భాగ

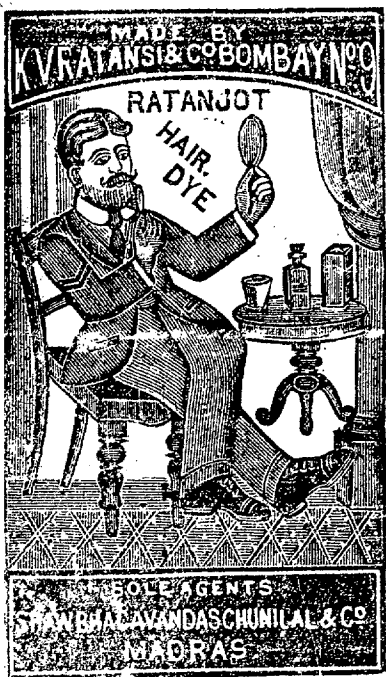
నగల వర్తకులు

బొంబాయి నెంబరు. 2

విననాగరిక ప్రాణ్యమైన నగల విప్లవము తయారగు నుండును. భగలు చాల నరసముగా నుండును. సంబోధము సంతృప్తి యొ నిర్వహణ.

వ్యవహారములు ఇంగ్లీషులో జరచుచున్నవి. [254

ఆర్థుస్ సి.పి. ద్వారా పంపబడును.

200]

రత్నజోత్ వెండుకల రంగు

ఆ బాలవృద్ధులైన అందరి నెరసిన వెండుకల అవశ్యమైనది. ఈ రంగు యే కారణము చేత నెరసిన అన్ని విధముల తెల్ల వెండుకలకు స్వచ్ఛమైన నలుపురంగునిచ్చి వెండుకలను మెత్తగాను నిగనిగముని మెరుగునట్లును చేయుచున్నది. ఈరంగు తెల్లని వెండుకలను నల్లగచేయదని రూపించువారికి

ఇనాము 100 రూపాయలు ఇయ్యబడును.

బ్రష్ కప్పలతో పెట్టె 1-కి రూ. 1-0-0.

కారనేషన్ నబ్బు-రోమనంహరి

దేహమందలి అనావశ్యమైన వెండుకలను తీసివేయుటకు ఈ నెట్టిన్ క్రొత్త ఉపాయము. చర్మమునకు ఎట్టిబాధయు కలుగదు. 3 బిల్లులుగల పెట్టె 1-కి రూ. 1-0-0 ఎల్లయెడలపేజెంట్లు కావలెను. వ్యాపారులకు ధరలు సరసము యోగ్యతాపత్రము:-

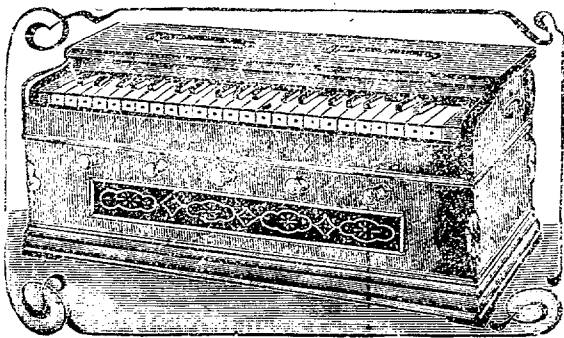
అయ్యా! కొన్ని రోజులక్రింద మీకంపెనుండి తెప్పించిన రత్నజోత్ వెండుకలరంగును వాడగా ఇదివరకు చదువుబడిన రంగుల్ని నిటికంటె మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైనదని తెలిసినది.

(Sd) అప్పజీనాయుడు, నరసాపురం, కోలార్ డిస్ట్రిక్టు.

షా భగవాన్ చాన్ చునిలాల్ అండుకంపెని 177. చీనాబజార్ రోడ్ మద్రాసు.

గొప్ప పూజ విక్రయము ఒక నెలవరకే (74)

మా శాటిన్ స్టాక్ ఫ్లాట్ చాల మంచిదియు, మధురధ్వని వినిపించుచు, అన్ని లిఖితాన్ని కులయందు సుపరమగించునదియై యున్నది. మంచి బీబీకొయ్యచేతను చేయబడినది. దానిరీతులు చాల మంచివి. మంచి కాదని రుజువు చేసిన నాగమునినముల లోతుక వైకము మదగా యియ్యబడును. సింగి కోరికు రూ. 38, 50 ఇప్పుడు క్రయము రూ. 19, 22, 25 వేలకు రీతి పెట్టెలో పెట్టుటకు వీలయి కాళ్లుచేతులతోడ వాయించునది. నెం 1 రూ. 180, రూ. 90, నెం 2 రూ. 180, రూ. 65.

నెం 1 ఇ. డబ్బులరీతు హార్మోనియము. 65, 70, 80, 90. ఇప్పుడు రూ. 32-8, 35, 40, 45.

ప్రత్యేక బహుమానము:- సింగిలరీతు కొనువారికి ఒక గడియారమును, డబ్బులరీతు కొనువారికి ఒక తబ్లా బాన్యాయము ఉచితము. ప్రతి ఆర్డరుతోను అందుదవభాగము వైకము పంపవలెను.

TELEGRAMS:-
"Musicians"
Calcutta.

National Harmonium Co,
Simla, T.S.O. (a) Calcutta.

పా కెట్టు మందు

137

నేషింటాన్

రుచికరమును ఆరోగ్యకరమునైన ఈ మాత్రల తాంబూలముతో పుచ్చుకొనుటకు అర్హమైనదని గొప్ప డాక్టరులవల్ల అంగీకరింపబడినవి. ఒక తేపవాడిన ఎల్లప్పుడును వాడుదురు.

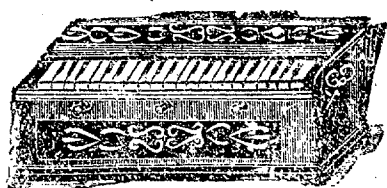

45 మాత్రల పాకెట్టు	0.2-0
80 ,, సుందరమైనడబ్బి	0.4-0
95 ,, పాకెట్టు	0.4-0
100 ,, సుందరమైనడబ్బి	0.4-6
200 ,, పాకెట్టు	0.7-0
200 ,, సుందరమైనడబ్బి	0.9-0
550 మాత్రల నెట్టు	1.0-0
1200 ,, నెట్టు	2.0-0

రూపాయ తక్కువమైన ఆర్డరులు వి. పి. గా పంపవలెను.

నేషింటాన్ డిపో,
బొంబాయి

హార్మోనియములు

మిల్లరు కంపెనీ
వారికి 17 వెండి

బంగారు పతకము
లియ్యబడినవి. వారు
సంగీతజాత్రములను

పరికరములను విక్రయించెదరు. వారు సేనల యొక్కయు దొరతనమువారి యొక్కయు రాజకుమారుల యొక్కయు సంస్థానాధిపతుల యొక్కయు సుహృద్భావము గా నున్నగు హిందూదేశపు ప్రభువుల యొక్కయు వాండు మేళములకు స్వయం చేయుదురు.

వారికి వేలకొలదిగానిన పత్రములు ప్రముఖులవలన పంపబడినవి

ప్లాఫున పత్రములు

సంయుక్త రాష్ట్రముల హోటల్స్ బడ్డి మాసనీయులగు న్యాయమూర్తి హెచ్. జి. రిచర్డుగాడ్-సంగీత జాత్రములకు ప్రత్యేకపు శ్రావణాపత్ర మియ్యబడినది.

212

Address:- Miller & Co.

7 Lower Chittapore Road, CALCUTTA.

పుటల పుస్తకము ఉచితము

ఆరోగ్యమును శాశ్వతసుఖమును పొందుట స్వాభావికమైన కొన్ని విధులను అనుసరించుటవలననే కల్గుచున్నది.

ఈ ఉత్తమమైన పుస్తకము ఆరోగ్యవార్తమును కలుగజేసి కఠినసాధ్యమును దృఢగాత్రమును ఆయుర్వృద్ధిని ఇవ్వించును.

ఈ పుస్తకము ఇనాము గా నీయబడును.

పోస్టుచార్జియు మేమే భరించి పంపెదము.

వెంటనే వ్రాయుడు.

వైద్యశాస్త్ర మునిశంకర్ గోవిందన్,

ఆతంక నిగ్రహ బేషధాలయము.

(140) 157, 158 బ్రాడ్వే, మద్రాసు

ఐశ్వర్యచింతామణి

ప్రతి 1-కి నెల 0-6-0

ఇది, ప్రసిద్ధమైన అనేక గ్రంథములను శోధించి సంగ్రహముగా, సామాన్యులకుగూడ దెలియునట్లు ముద్రాపైతిని రచింపబడినది. ప్రతి మనజునియొద్ద నుండవలసినది. చింతామణికోరిన కోరికలను నెరవేర్చునట్లు ఈగ్రంథము ప్రతిదినము మనజుడు చేయబోవు సకలకార్యములు నెరవేర్చునట్లు శుభాశుభ సమయములను దెలిపి విశ్వస్యమును గలుగజేయును. పార్వతీదేవికి పరమేశ్వరుడు దువదేశించిన పంచపక్షి శాస్త్రము, శనిపీఠంలోగు రహస్య స్తోత్రములు, స్వప్నఫలములు, శుభాశుభ శకునములు, గోళిపలుకుల ఫలములు, జన్మనక్షత్ర నాగ ఫలములు, మహాదశా (నక్షత్రదశ) భుక్తులవివరము, దినఫలము, మాసఫలము, గోచారఫలము, తారాఫలము, చంద్రఫలము, సామద్రీకము, ప్రయాణమునకు తగినదినములు, వివాహాగ్రహ నానాన్న ప్రాశానాది శుభకార్యములకు త్రమసమయములు మొదలైనవి దీనియందు జేర్చబడియున్నవి.

చిరునామా:- ఆర్. నరసింహారావు,

అమజ్జు లాడ్డి, పీటర్స్ రోడ్డు, రామచేరు-మద్రాసు.

డోంగేగారి బాలామృతము

దీనిపిల్లలకు నిచ్చుటవల్ల బలమును సౌఖ్యమును కలుగజేయును

యోగ్యతాపత్రము:-

166

డా. ఎస్. కర్మగారు ఆసియాంటు నూపరింపెండెంటు బారన్స్ గార్డన్, లాహోరు, వ్రాసినది ఏమనగా, "మీరు చివరకు పంపించిన మామూలుద్ద బాలామృతము మా కుమ్రవానికి అత్యుత్తముగా పనిచేసినది. అందులకు మీరు మా వందనములను స్వీకరించవలసినది. కుమ్రవాడు మూడు నెలలు వయస్సువాడయినను తిన్న గానదువజాలక అతివీరసముగా నుండెను. కాని చెండు మాసములు బాలామృతము నియ్యగా అతి చిత్రముగా చెప్ప నలవిలేనంత దారుణ్యమును కలుగజేసెను."

దీనినెల అ 0-12-0 తపాల ఖర్చులు అ. 0-4-0. కె.టి.డోంగే అండుకో, గోగం, బొంబాయి.

తామర

అసహ్యకరమైన రోగము.

డా. ఎస్. కే. బర్మగారి తామరమందువల్లనే నయమగును. తామరలు, మొటిమలు, చిడుగుడు, మొదలగు చర్మరోగము లన్నియు మానును. ఒకమారు వాచిన దురద మానును. ఇదియే మందు శుభముయొక్క ప్రధమనిరూపణము దీనిరాచిన బట్టలు పాడుకావు. జలయను దీనియందు విషపదార్థములేవు.

154

వచ్చి 1-కి రూ. 0-4-0.

వ్యాకింగు పోస్టేజీ 1 మొదలు 5 వరకు రూ. 0.5-0.

Dr. S. K. BURMAN,

5, 6, Tarachand Dotts Street,

CALCUTTA

Agent:-

Messrs Kartick & Co,

33 South Tank Square, Madras.

నిరుద్ధ భారతము

పంచములను గురించిన వైద్యగ్రంథము	0-3-0
భీమనిచరిత్ర	0-1-0
చమత్కారచంద్రిక	0-1-0
పుష్పవేణినాటకము	0-1-0
వీరమతి	0-1-0
బాలవితంతు విలాపము	0-1-0
నరస రసాయనము	0-1-0
రాజలేఖ (నవల)	0-3-0
లలిత (నవల)	0-3-0
మంగిళాశి వేంకటేశ్వర, పిప్పర, కృష్ణాజిల్లా.	

అ మృతాంజనము

లోకప్రఖ్యాతిజేందిన దివ్యామృతము

నకలనొప్పులకు సంజీవిని వంటిదని అనేకులవలన పొగడబడియున్నది.

తలనొప్పుల మాన్పును

చాయువుపోట్ల చాపును

బెణుకుల భేదించును

దగ్గును తగ్గించును

పడిశమును పోగొట్టును

తేలుకాటును తీసివేయును

బాధలను పోగొట్టుటకు

పరమహంస క్రియ

చక్కని కబ్బితో సహా సీసా 1-కి 0-8-0 అణాలు మాత్రమే.

కలు మందులను చూచి మోసపోతుదు !

పంచభాషగల చీటిని చూచి కొనుదు !!

అమృతాంజనము డిపో,

109, ఫ్రేజిరోడ్డు, బొంబాయి.

6, తంబుశెట్టిపేడి, మద్రాసు.

యుద్ధచరిత్రము

అతివివులము !

అతినరసము !!

ఈ పుస్తకము ఆంధ్రప్రదేశ్ యొక్క ఆజీవసంవత్సరాది సంచికగా యుద్ధవిషయమై చాలభాగము వర్ణించియుంటిమి.

1. జర్మను, ఫ్రాన్సు, రష్యా, ఇంగ్లాండు, ఆస్ట్రీయా, తుర్కీ మొదలగు రాజ్యముల చరిత్రములు పటములు; 2. యుద్ధమునకు ప్రత్యక్షకారణములు పరోక్షకారణములు; 3. యుద్ధపూర్వములు, వాటి పటములు; 4. భిన్న రాజ్యముల సైన్యబలము, నౌకాబలము, విమానబలము వాటి పటములు; 5. దుర్గగుల్మ నిర్మాణము వాటి పటములు; 6. నానారాజ్యముల సైన్యముల ఫిరంగుల పటములు; 7. రాజులసేనాధ్యక్షుల మూత్రుల నౌకాధ్యక్షుల పటములు; 8. యుద్ధప్రదేశముల యుద్ధసామగ్రిల పటములు; 9. యుద్ధమునకు సంబంధించిన వివిధవిషయములను దెలుపునవి దాదాపు 400 పటములు దీనియందు ప్రచురింపబడి యాంధ్రప్రచురణములం దపూర్వముగ నుండగలదు. పెద్ద యాకృతియందు 300 పుటములకు మించియుండును. ధర తగ్గించియున్నాము.

మునుపటి వెల రూ. 2.

ఇప్పటి వెల రూ. 1.

పోస్టు ఖర్చులు వేటుగ వసూలు చేయబడును.

ఇది గాక

ఈ పుస్తకమునందు విద్యావంతులగు ఆంధ్రమహాజనులచే వ్రాయబడిన నిర్బంధసైన్యసేవ, ప్రాచీనతీచి, హైందవ సామ్రాజ్య శూర చిహ్నములు, భాషాయోగ, వ్యవసాయము, శ్రీ గోపాలకృష్ణ గోకుల నిర్వాణతారావళి, రజస్వలా వివాహములు, రాజభక్తి, ఆశ్రమయము, దేశచోత్ర, నకలలు, ఆంధ్రోద్యమ తత్త్వము, మన గొప్ప దురవస్థ, భయము, వ్యవసాయము - యుద్ధము, సత్యము, పరజతి సంఘములు, యుద్ధము - హైందవులు, కర్నాటకసంగీత విద్యాభివృద్ధి, హిందూదేశములో హామపతిప్రవేశము, మానసగీతము మొదలగు చక్కని వ్యాసములు గలవు. ఆంధ్రమహాజనుల చిత్రపటము లనేకములు గలవు. కీర్తిశేషులైన లోకమాన్య గోపాలకృష్ణ గోఖలేగారి కంఠులకటమున్ను చేయిస్తుది. ఇదివరకు 10,000 ప్రతులు ఖర్చుపడినవి. కొద్దిప్రతులే గలవు. ఆలస్యము చేసిన ఆశాభంగము కలుగును.

చిరునామా:—ఆంధ్రపత్రికా ఆఫీసు,

7, తంబుశెట్టిపేడి, మద్రాసు.